

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir

Kütahya , Pécs ve Kardeş Şehir Kültür Stratejisi

Kütahya ve Pécs arasında İşbirliğinin Güçlenmesi İçin Kültür ve Yaratıcılık

**Bu yayın Avrupa Birliğinin maddi desteği ile hazırlanmıştır.
İçerik tamamıyla Kütahya Belediyesi sorumluluğu altındadır ve Avrupa Birliğinin
görüşlerini yansıtmak zorunda değildir.**

İçindekiler

Kısaltmalar.....	3
I.PROJE HAKKINDA	4
I.1 Projenin Özeti	4
I.2 Kültür Stratejileri Amacı ve Kapsamı.....	5
II. KÜLTÜR STRATEJİLERİ OLUŞTURULMASI İÇİN GERÇEKLEŞTİRİLEN ÖN ÇALIŞMALAR	6
II.1 Çalışma Ziyaretleri:	6
II.2. Uluslararası Atölye Çalışmaları ve Yuvarlak Masa Toplantıları:.....	7
II.3 Mülakatlar:	8
II.4 Anket Çalışmaları:.....	11
III. DURUM ANALİZLERİ	20
III.1 Kütahya'nın Durum ANALİZİ :	20
III.1.1 Kütahya'nın Tarihi.....	21
III.1.2 Kütahya'nın Ekonomisi	26
III.2 PÉCS Durum Analizi	38
III.2.1 PÉCS'in Tarihçesi.....	38
III.2.2 Pécs'in Ekonomisi	39
IV.ANALİZLER.....	44
IV.1 Kütahya ve Pécs'in Karşılaştırmalı Analizleri.....	44
IV.2 Kütahya ve Pécs'in GZFT (SWOT) Analizi	53
V.KÜLTÜR STRATEJİLERİ ve EYLEM PLANLARI.....	59
V.1 KÜTAHYA KÜLTÜR STRATEJİSİ ve EYLEM PLANI.....	60
V.2 PÉCS KÜLTÜR STRATEJİSİ ve EYLEM PLANI	80
V.3 KÜTAHYA-PÉCS KARDEŞ ŞEHİR ORTAK KÜLTÜR STRATEJİSİ ve EYLEM PLANI	89
VI. SONUÇ.....	101
VII. REFERANSLAR.....	103

KISALTMALAR

AB: Avrupa Birliği (European Union)

ECers: Avrupa Seramik Topluluğu, European Ceramic Society

UNESCO: Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü, United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization

UCCN: UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağı, UNESCO Creative Cities Network

GZFT: Güçlü Yönler Zayıf Yönler Fırsatlar Tehditler

SWOT: Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats

UCLG: Birleşmiş Şehirler ve Yerel Yönetimler, United Cities and Local Governments

UCLG-MEWA: Birleşmiş Şehirler ve Yerel Yönetimler Orta Doğu ve Batı Asya Teşkilati

BM: Birleşmiş Milletler

GİMAŞ: Gediz İplik ve Mensucat Fabrikası A.Ş.

SUNTAŞ: Simav Sunta ve Kontrplak Fabrikası A.Ş.

UNESCO-LHT: UNESCO Yaşayan İnsan Hazineleleri, UNESCO Living Human Treasures

AR-GE: Araştırma Geliştirme

ERDF: Avrupa Bölgesel Kalkınma Fonu, European Regional Development Fund

GSYİH: Gayrisafi Yurtiçi Hasıla

I.PROJE HAKKINDA

I.1 Projenin Özeti

Kütahya Belediye'sinin koordinatör kuruluş olarak Macaristan Pécs Belediyesi ve Kütahya Tanıtım Vakfı ortaklığı ile yürütülen bu projenin amacı; Kütahya ve Pécs Belediyeleri arasında, sürdürülebilir iş birliği ve deneyim paylaşımının teşvik edilmesidir. Sürdürülebilir iş birliklerinin geliştirilmesi için uluslararası seviyede kabul gören politikaların, ulusal ve yerel dinamikler çerçevesinde ele alınarak kısa, orta ve uzun dönem stratejilerle zenginleştirilmesi ve planlı eylemlere dönüştürülmesi şarttır. Bu bağlamda, Projenin, AB Müktesebatının 26. Bölümünü oluşturan "Eğitim ve Kültür" bölümü ile 8 (İnsan Onuruna Yakışan İşler ve Ekonomik Büyüme), 11 (Sürdürülebilir Şehirler ve Topluluklar) ve 17 (Hedef için Ortaklıklar) numaralı Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri temelinde yapılandırıldığı ve yapılan saha çalışmaları ile elde edilen ulusal ve yerel verilerle şekillendirildiğini belirtmeliyiz.

Oluşturulması öngörülen kültür stratejileri Kütahya ve Pécs Belediyelerinin hâlihazırdaki durumlarının değerlendirilmesinin ve hedef grupların ve faydalanıcıların ihtiyaç ve beklentilerinin saptanmasının ardından geliştirilmiştir. 1975 yılında, iki şehir arasında kardeş şehir olduklarına ilişkin ortaklık belgesi ve mutabakat sözleşmesi imzalanmış olsa da gerekliliklerin yerine getirildiğini söylemek mümkün değildir. Kardeş şehir ilişkisinin sürekliliği, şehirlerdeki kurumsal yapıların gücüne bağlıdır. Bu proje ile oluşturulacak olan kültür stratejileri, kardeş şehir ilişkisinin sürekliliğinin sağlanmasına güçlü bir zemin oluşturulması için planlanmıştır.

Kütahya ve Pécs'in birçok ortak özelliği vardır. Örneğin Pécs'in nüfusu 145.666, Kütahya'nın ise 240.814'dür. Yani her iki şehirde orta ölçekli şehirlerdir. Her iki şehir de üniversite şehridir. Her iki şehir de tarihsel kalıntılar anlamında çok zengindir. Her iki şehirde de sanatsal çalışmalar ön plandadır ve her iki şehir de "Kültür Şehri" olarak anılmaktadır. Türk Seramik Topluluğu ve Macar Bilim Topluluğu 2017 yılında 15. Avrupa Seramik Topluluğu Konferansı'nda (ECerS2017) bir araya gelerek geçmişten uzanan bağlarını diğer bir zeminde pekiştirmiş oldular. Kütahya, geleneksel çini sanatının başkentidir ve Zsolnay Mirası, Pécs şehri için büyük bir gururdur. Zsolnay Porselen Fabrikası'nda geçmişte üretilen çiniler, bugün Zsolnay Müzesini zenginleştiren eserler arasında yer almaktadır. Kütahya'nın tarihi, yalnız kelimelerle değil, çini ile de yazılmıştır. Seramik şehri tanımlaması, iki şehri de tanımlamaktadır. Çini, 2016 yılı itibarıyla Kütahya'da 15.000 kişiye istihdam sağlayan en önemli sektörlerin başında gelmektedir ve Pécs şehri, Zsolnay Porselen Fabrikası ile tanınmaktadır.

Pécs, 2006 yılında 2010 yılı için Avrupa Kültür Başkenti olarak seçilmiştir ve bu 4 yıl içinde kültür başkentliği programı kapsamında çalışmalar yürütmüştür. Pécs Belediyesi bu programı tüm paydaşlar ile bir arada çalışarak yürütmüştür ve sürecin demokratik bir şekilde yönetilmesini sağlamıştır. Şehirde yaşanan değişim, 2010 yılı itibarıyla, Pécs'de ki konaklama oranını %27 oranında arttırmıştır. Pécs şehri, en başarılı Avrupa Kültür başkenti programını uygulayan şehirlerden birisidir ve bu program ile hedeflenenin üzerinde başarıya ulaştığı, değerlendirme raporlarında sayısal olarak belirtilmiştir. Bu proje ile güçlenecek iş birliği doğrultusunda, Pécs'in Avrupa Kültür Başkenti sürecinde edindiği deneyimler, 2017 yılında UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağına dâhil olan Kütahya'ya büyük fayda sağlayacaktır.

Kütahya, 2017 yılında, UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağına (UCCN) dahil olmuştur ve ilk 2 yıl hazırlık süreci ile geçmiştir. UCCN programı çerçevesinde uygulanması gereken program, henüz istenilen ivmeyi yakalayamamıştır. Bu proje kapsamında planlanan çalışmalar, tüm kurumlar arasında iş birliğinin artırılarak, ilin UCCN hedeflerine birlikte ulaşması için ortak vizyon geliştirilmesi planlanmıştır. Saha çalışmalarında kurumlar arasında ortak hedef ve vizyon oluşturma çalışmaları gerçekleştirilmiştir ve kurumlar ortak hedef ve vizyon doğrultusunda birlikte çalışmaya başlamıştır. Projenin anahtar kelimesi katılımcılık olarak belirlenmiştir ve bu strateji herkesin katılımı ile oluşturulmuştur. UCCN süreci, Kütahya'nın uluslararası alana ulaşması için bir anahtardır ve başarılı bir program ile Pécs şehrinin Avrupa Kültür Başkenti programından kazandığı faydayı sağlayabilecek kadar güçlü bir programdır.

I.2 Kültür Stratejileri Amacı ve Kapsamı

Proje kapsamında geliştirilen bu strateji dokümanı dış danışmanlık hizmeti alınarak gerçekleştirilmiştir. Stratejiler, kamuoyu görüşleri alınarak hazırlanmıştır ve farklı kesimlerin şehir beklentileri tespit edilerek oluşturulmuştur. Projenin anahtar kelimesi, katılımcılıktır. Katılım, farklı sosyal ve ekonomik çevreden kişilerin görüşleri alınarak sağlanmıştır. Kamuoyu görüşlerinin tarafsız kişiler tarafından toplanması, değerlendirilmesi niteliksel verinin daha kaliteli toplanması için tercih edilmiştir. Her iki şehir de büyük şehir statüsünde olmadığı için, kamuoyu görüşünün tarafsız kişilere daha açık bir şekilde beyan edilebileceği düşünülerek bu yöntem tercih edilmiştir.

Sayısal veriler, her iki şehirde görev yapan ilgili kişilere sorularak derlenmiştir. Data özel olarak bu stratejilerde kullanılmak üzere derlendiği için kaynak gösterilememiştir. Bu stratejilerin oluşturulması kullanılan data verilere, birden fazla kuruma ait bilgilerin değerlendirilmesi sonucunda ulaşılmıştır.

Kardeş şehir programı kapsamında Pécs ve Kütahya şehirlerinin arasındaki ilişkinin güçlenmesi için belediyelerin yanında Üniversiteler, Odalar, Sivil Toplum Kuruluşlarının da birbirleri arasında yaratıcılık ve kültür odaklı etkileşimin başlatılması hedeflenmiştir. Bu amaçla, bu stratejide elde edilen sonuçlar, yalnız belediyeleri değil diğer yerel kurumların da alması önerilen sorumlulukları kapsamaktadır.

Proje kapsamında oluşturulan kültür stratejilerinin amacı, yerel yönetimlere rehberlik etmesi için kamuoyu görüşlerinin stratejik hedeflere dönüştürülmesidir. Bu hedefler, öneri niteliğindedir. Uygulama planları için kurumların bu stratejik hedefler doğrultusunda bir araya gelerek kendi programlarını oluşturmaları projenin uzun vadeli hedefleri arasındadır. Bu stratejilerin uygulanması zorunluluk değildir.

II. KÜLTÜR STRATEJİLERİ OLUŞTURULMASI İÇİN GERÇEKLEŞTİRİLEN ÖN ÇALIŞMALAR

Projenin en önemli çıktısı 3 bileşende gerçekleştirileceği ön görülen kültür stratejileridir. Bu amaçla, kaynak araştırmaları yapılmış ve saha çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Saha çalışmaları yoluyla elde edilen nitel ve nicel verilerin GZFT Analizinin yapılması, kültür stratejilerinin oluşturulması ve bu stratejilerin uygulanması açısından önemli olan eylem planlarının hazırlanması için büyük önem arz ettiğini vurgulamalıyız.

Gerekli nitel ve nicel verilerin toplanması için yapılan çalışmalar 4 aşamada gerçekleştirilmiştir:

II.1 Çalışma Ziyaretleri:

Proje başvuru formunda yapılacağı öngörülen çalışma ziyaretlerinin amacı, iki delegasyonun tanışmaları, Projenin ileri safhaları ile ilgili görüş alış-verişinde bulunmaları, ziyaret edilen kentin güçlü ve zayıf yönlerini tespit etmeleri, bilgi ve deneyim paylaşımı yapmalarının sağlanmasıdır.

Projenin ilk çalışma ziyareti, 27.05.2019-31.05.2019 tarihleri arasında, Pécs’de yapılmıştır. Kütahya Belediyesi Başkan Yardımcısı Salih Özden, Kütahya Belediyesi Meclis Üyesi Serda Bal Yıldız, Kütahya Belediyesi Kültür İşleri Müdürü ve Proje Koordinatörü Mehmet Zenci, Kütahya Belediyesi Kültür İşleri Müdürlüğü Personeli Sedat Aslantaş, Kütahya sanatçılarından Yaşayan İnsan Hazinesi unvanı ile taçlandırılan duayen Çini Sanatçısı Mehmet Gürsoy, Proje Danışmanı Pınar Adanalı Al, Proje Danışmanı Ali Asker Al, Proje Danışmanı Dr. Arzu İrge Özyol ve Proje Danışmanı Monica Aliz Meszaros’dan oluşan Türk delegasyonunun, Pécs’de gerçekleştirdikleri ziyaretler, tarafların birbirlerini daha iyi tanımalarını ve projenin daha sonraki safhalarında yapılması planlanan çalışmalar konusunda görüş alış verişinde bulunmalarını sağlamıştır. Ziyaretler kapsamında; Pécs Belediye Başkanı Zsolt Páva, Pécs Ticaret Odası Başkanı Dr. Dr.Tamás Síkfői, Pécs Ticaret Odası, Dış İlişkiler ve Ticaret Geliştirme Bölüm Başkanı Enikö Schmidt, Pécs Ticaret Odası Avrupa girişimcilik Ağı Sorumlusu Bianca Vamhidy, Yaratıcı Endüstri Kümesi Direktörü Zsuzsa Pernyéz, Zsolnay Heritage Nonprofit Ltd. sorumlusu Réka Vágvölgyi, Pécs Turizm Peter Salamon ve Norbert Maltesics ile görüşmeler yapılmıştır. Pécs Gelişim Kar Amacı Gütmeyen şirket yöneticisi Peter Merza tarafından Pécs Avrupa Kültür Başkenti sürecini anlatan detaylı bir sunum yapılmıştır. Bu sunumun ardından düzenlenen şehir turu ve görüşmelerde, bu sürecin etkileri birebir yerinde gözlemlenmiştir.

Ayrıca, yarım günlük bir şehir turu düzenlenerek, Pécs şehrinin tarihi ve kültürel merkezlerini tanıma fırsatı bulunmuştur.

Projenin ikinci çalışma ziyareti 25 Haziran 2019 -28 Haziran 2019 tarihleri arasında Kütahya’da yapılmıştır. Ziyaretler kapsamında, Pécs Belediyesi Kültür ve Eğitim Komitesi Başkanı Bogнар Laszlo, Pécs Belediye Meclisi Başkanı Rabiné Kovács Eszter Virág, Pécs Belediye Meclis Üyesi Kövesi Mária Ildikó, Pécs Belediyesi Uluslararası ve Sosyal İşler Sorumlusu Feher Eva Agnes, Pécs Turizm Ağı Geliştirme Sorumlusu Peter Salamon, Proje Danışmanı Pınar Adanalı Al, Proje Danışmanı Ali Asker Al, Proje Danışmanı Dr. Arzu İrge Özyol ve Proje Danışmanı Monica Aliz Meszaros tarafından bir dizi ziyaret gerçekleştirilmiştir. Ziyaretler kapsamında Kütahya Belediye Başkanı Prof. Dr. Alim Işık,

Kütahya Valisi Dr. Ömer Toraman, Kütahya Üniversitesi Güzel Sanatlar Meslek Yüksek Okulu, Zafer Kalkınma Ajansı UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağı Kütahya Koordinatörü İskender Cem Leblebici, Kütahya Belediyesi İş Geliştirme Merkezi, Çiniciler Odası Başkanı Sadık Eribaylı, Sanatçı Mehmet Gürsoy, İznik Çini, Keramika, Gural Porselen, KÜSAD Başkanı Bayram Yıldız ile görüşmeler yapılmıştır. Ayrıca aralarında Macar Evi, Kütahya Müzeleri ve Aizonai Antik Kenti'nin de yer aldığı geniş kapsamlı bir gezi programı da gerçekleştirilmiştir.

Pécs'te düzenlenen birinci çalışma ziyaretinde Kütahya Belediyesi yetkilileri Pécs Avrupa Kültür Başkenti programının yarattığı olumlu sonuçlardan çok etkilenmiştir. Pécs çalışma ziyareti süresi içinde Pécs şehrinin UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağı için çok uygun bir aday olduğu konusunda fikir birliğine varılmıştır. Bunun üzerine, Kütahya'ya gelen Pécs heyetine, UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağı programı hakkında bilgilendirme sunumu yapılmıştır.

II.2. Uluslararası Atölye Çalışmaları ve Yuvarlak Masa Toplantıları:

Proje Başvuru Formunda gerçekleştirileceği ön görülen bu etkinliklerin amacı bütün paydaşları ilgili oldukları tematik çerçevesinde bir araya getirerek sorunların masaya yatırılması ve bu bağlamda çözüm önerilerinin katılımcılık ilkesi çerçevesinde geliştirilmesinin sağlanmasıdır. Ayrıca, bu faaliyet ile Pécs'ten gelen katılımcıların Avrupa Kültür Başkenti kapsamında ki deneyimlerinin Kütahya'nın UNESCO Programında başarılı olması anlamında önemli olacağı düşünülmüştür. Yeni Proje iş birliklerine, ortak olarak gerçekleştirilecek faaliyetlere zemin hazırlayacağı öngörülen bu faaliyetlerin amaçlarına beklentilerin ötesinde ulaştıkları söylenebilir.

25 Temmuz 2019 tarihinde 4 grupta gerçekleştirilen Atölye Çalışmalarına; Pécs Belediyesi'nden Judit Kıs-Pongracz, Pécs Üniversitesi Müzik ve Görsel Sanatlar Fakültesinden Beata Seres, Kültürel Miras İdaresi'nden Agnes Földesi, Pécs- Baranya Ticaret ve Sanayi Odası'ndan Enikö Schmidt ve Vamhidly Bianka, Pécs Turizm Ağ Geliştirme Sorumlusu Peter Salamon, Denes Fekete, Heykeltıraş, Pecs Turizmi Geliştirme Ofis Müdürü Máltesics Norbert ve Pécs İnsan Kaynakları İdaresi'nden Kutseráné Pernyéz Zsuzsanna katılmıştır. Atölye Çalışmalarına Kütahya'dan 30 kadar katılımcı olacağı öngörülmesine rağmen 60 kadar kişinin bu faaliyetlerde yer alması sevindirici olmuştur. Aralarında Kütahya Belediyesi, Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya İl Turizm Müdürlüğü, Kütahya Ticaret ve Sanayi Odası, Zafer Kalkınma Ajansı, Terziler Odası, KÜSAD, Keramika, Altıneller Derneği, İznik Çini, Çiniciler Odası, KÜTAV temsilcileri ve birçok zanaatkar ve sanatçının bulunduğu kişiler Pınar Adanalı Al, Ali Asker Al, Arzu İrge Özyol, Monica Aliz Meszaros ve UCGL-MEWA Koordinatörü Salim Korkmaz'ın moderatörlük yaptığı 4 Atölye çalışması gerçekleştirmişlerdir. Atölye çalışmalarının tematik alanları aşağıdaki gibidir:

- 1- Tarihi yerleri canlandırmak ve yeni kültürel altyapı kurmak
- 2- Kümelenme, mal ve hizmetlerin dolaşımı: Şehirlerin marka değerini artırma
- 3- Üniversiteler ve Odalar arasında işbirliğinin güçlendirilmesi
- 4- Sanatçı ve/veya sanatçı organizasyonları işbirliği ile sivil toplumun karar verme süreçlerine sivil katılımın artırılması

Toplantılara Birleşmiş Şehirler ve Yerel Yönetimler Orta Doğu ve Batı Asya (UCLG-Mewa) Bölge teşkilatından 2 katılımcı aktif olarak katılmıştır. Çalıştay, UCLG'nın Barselona'daki Merkez Ofisi'nde Kültür Komitesi Koordinatörü Jordi Pascual'ın tele-konferans ile katılım sağlayarak UCLG hakkında ve

uluslararası Kültür politikaları ile kalkınmanın 4. Ekseni olarak Kültür konularını içeren sunumla başlamıştır. Bu sunum ile atölye çalışmalarının uluslararası kalkınma politikaları ile uyumlu bir çerçevede şekillendirilmesi hedeflenmiştir.

26. Temmuz. 2019 tarihinde gerçekleştirilen yuvarlak masa toplantılarında bir gün önce Atölye çalışmalarından çıkan sonuçlar katılımcılarla paylaşılmış ve Kütahya-Pécs arasındaki iş birliğinin her tematik alanda nasıl güçlendirileceği konusu ele alınmıştır. Yuvarlak Masa toplantıları, 1 gün önceki tematik alanlar ile paralel düzenlenmiştir. Yuvarlak masa toplantıları, çalıştayda oluşturulan fikirlerin somut uygulama adımlarına dönüşmesi için yol haritalarının belirlenmesi çerçevesinde yürütülmüştür.

II.3 Mülakatlar:

Saha çalışmalarının ilk bölümünde gerçekleştirilen çalışma ziyaretleri paydaşları tanımak ve şehirler hakkında genel bilgi almak anlamında önemli olmuştur. Atölye çalışmaları ve yuvarlak masa toplantıları sorunların tespiti ve çözüm önerilerinin geliştirilmesi çerçevesinde önem arz etmektedir. Bu faaliyetin tabandan başlatılması, Projeden etkilenen kişilerin yalnız sorunun değil; çözümün de bir parçası olmasını sağlamıştır. Bu yöntem paydaşların Projeye olan ilgisini ve güvenini arttırmış, taraflar arasında ciddi bir sinerji yaratmıştır. Mülakatlar ile Atölye Çalışmaları ve Yuvarlak Masa Toplantılarından alınan sonuçlar süzülerek karar mekanizmalarına aktarılmıştır. Mülakatların sonucunda, bazı stratejilerin uygulamalarının başlatılması, Proje'nin öngörülenlerin çok ötesinde ulaşılan olumlu sonuçlarıdır.

28. Ağustos 2019 – 28 Eylül 2019 tarihleri arasında Kütahya'da 13 kurumdan 24 yönetici ile mülakatlar yapılmıştır (EK 2: Kütahya Mülakatları)

Kütahya Belediyesi:

- Prof. Dr. Alim Işık, Kütahya Belediye Başkanı
- Salih Özden, Kütahya Belediye Başkan Yardımcısı
- Ali İhsan Ertaş, Kütahya Belediye Başkan Yardımcısı
- Serda Bal Yıldız, Kütahya Belediye Meclis üyesi
- Bahadır Bahşi, Kütahya Belediyesi İmar Müdürü
- Mehmet Zenci, Kütahya Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Müdürü

Dumlupınar Üniversitesi:

- Prof. Dr. Hasan Göçmez, Dumlupınar Üniversitesi Rektör Yardımcısı
- Prof. Dr. Levent Mercin, Dumlupınar Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dekanı

Çiniciler Odası:

- Sadık Erilbaylı, Başkan

KÜSAD:

- Bayram Yıldız, Başkan

İznik Çini:

- Mehmet Gürsoy, Çini Sanatçısı, İşletme sahibi

Marmara Çini:

- İsmail Yiğit, Çini Sanatçısı, İşletme sahibi

Altın Çini:

- Mustafa Kıratlı, İşletme Sahibi

Altıneller Kültür Sanat Derneği

- Nermin Mumcuoğlu, Başkan
- Şaziye İlgün, Üye

Zafer Kalkınma Ajansı

- Kerem Özbay
- Mustafa Tarkan
- Erce Şengül
- İskender Cem Leblebici

Kütahya Sanayi ve Ticaret Odası

- İsmet Özotraç, Başkan

Marmara Çini:

- Erdil Güngör, İşletme sahibi

Keramika

- Mehmet Emin Yüce, CEO

Kütahya Vakıflar Bölge Müdürlüğü

- Ahmet Aydın, Müdür

11. Eylül.2019 – 13.Eylül.2019 ve 14 Ekim 2019 – 16 Ekim 2019 tarihleri arasında Pécs'te 13 kurumdan 17 yönetici ile mülakatlar yapılmıştır (EK 3: Pécs Mülakatları)

T.C Macaristan Büyükelçiliği

- Noyan Özkaya, T.C Macaristan Konsolosu
- Başak Araslı Akyol, T.C Macaristan Ticaret Ateşesi

Yunus Emre Enstitüsü

- Yakup Gül, YEE Müdürü

- Johanna Török Abdikoğlu, YEE Kültür Sanat Koordinatörü

Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Budapeşte Program Koordinasyon Ofisi

- Seda Dağlı, TİKA Budapeşte Program Koordinasyon Ofis Koordinatörü

PÉCS Ticaret ve Sanayi Odası

- Enikö Schmidt, Dış İlişkiler ve Ticaret Geliştirme Bölüm Başkanı
- Bianka Vamhidy, Pécs Ticaret Odası Avrupa Girişimcilik Ağı Sorumlusu

Yaratıcı Kültürel Endüstri Kümelenme Örgütü (Cluster)

- Janos Keresnyi, Başkan
- Judit Medvei, Proje Koordinatörü

Pécs Turizm Ajansı

- Peter Salamon
- Norbert Máltesics

Pécs Belediyesi

- László Bognár, Pecs Belediye Meclisi Eğitim ve Kültür Komitesi Başkanı

T.C Zigetvar Fahri Başkonsolosu (1994-2015)

- László Horvath

Pécs Üniversitesi

- Beata Seres, Müzik ve Görsel Sanatlar Fakültesi Uluslararası İlişkiler Koordinatörü

Hotel Palatinus

- Anita Görföl

Pécs İletişim Ltd.

- Krisztián Áldozó

Pécs Eldivenleri, Pécs Üniversitesi

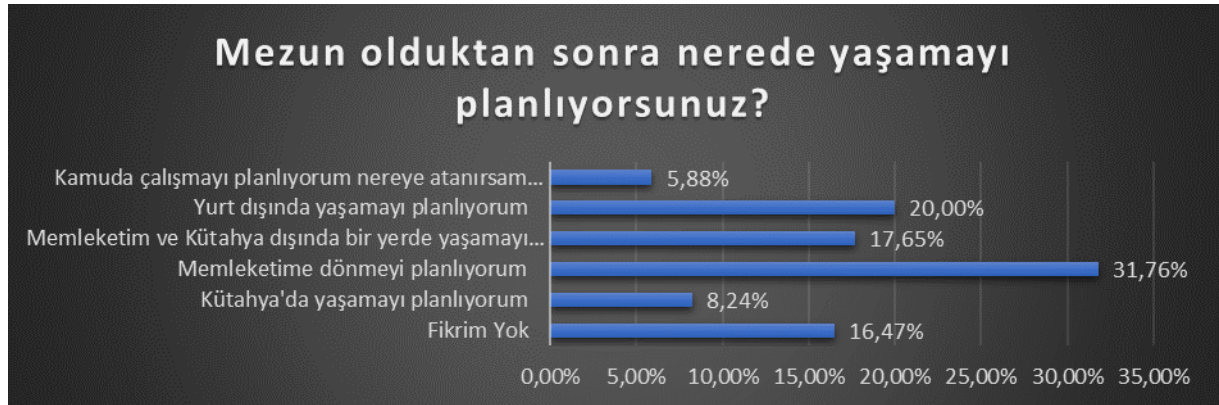
- Öğrenci, Part Time Çalışan

II.4 Anket Çalışmaları:

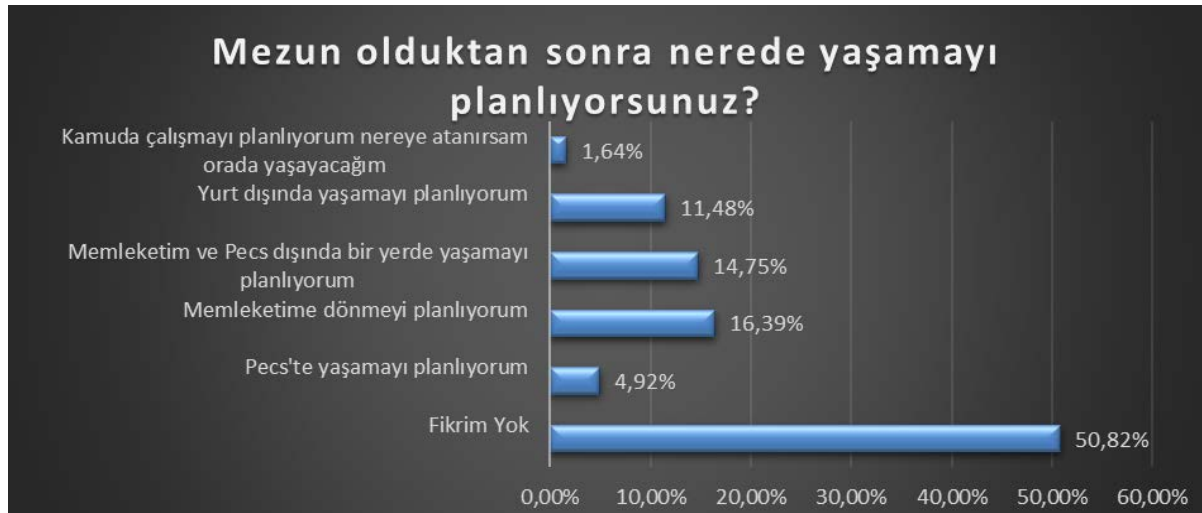
Anket çalışmaları, niteliksel veri toplama çalışmalarında temsil edilmeyen grup olan üniversite öğrencilerine uygulanmıştır. Üniversite, her iki şehrin kalkınmasında hayati öneme sahiptir. Derinlemesine görüşme ve odak grup çalışmalarında Pécs şehri temsilcileri, “Pécs Üniversitesi şehrin en büyük işverenidir” diyerek üniversitenin önemini tanımlamaktadır.

Anket çalışmalarının amacı, üniversitenin şehre, şehrin üniversiteye katkısının ve üniversite şehir etkileşiminin ölçülmesidir. Toplanan veri, kültür stratejisi ve kültür politikalarının tanımlanmasına baz oluşturacağı için anketler Pécs Üniversitesi ve Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi öğrencilerine uygulanmıştır.

Üniversitelerin şehre en önemli katkısı nitelikli göç alınmasına katkı sağlamasıdır. Üniversite eğitimi için şehre gelen kişilerin yaşamak için aynı şehri tercih etmeleri gelişmiş şehirlerde gözlemlenmektedir. Bu amaçla, anket katılımcılarına üniversite eğitimlerini tamamladıktan sonra yaşamayı planladıkları şehir tercihi sorulmuştur. Kütahya katılımcıları arasında Kütahya’da yaşamayı planlıyorum cevabını verenlerin Kütahyalı oldukları tespit edilmiştir. Başka bir deyişle, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi eğitimi nedeniyle Kütahya’da yaşamayı planlayan kişiler tespit edilememiştir.

Pécs Üniversitesi’nin ise şehirde nitelikli göçü artırma eğilimi yarattığı tespit edilmiştir.

Üniversite şehirlerinin dışında bir yaşam planlayan öğrencilere, bu tercihlerinin sebebi sorulmuştur. Bu soru, Kütahya açısından kent ile üniversite etkileşiminin çok zayıf olduğunu önemli bir göstergesidir. Kütahya katılımcılarının % 41,66'sı, Kütahya'ya üniversite eğitimi için geldiğini ve bu şehirde yaşamayı sevmediğini ifade ederken, Pécs için bu oran %16,13'tür. Derinlemesine görüşmeler ve odak grup görüşmelerinde Kütahya'lı sanayicilerin nitelikli personel bulma konusunda sıkıntı yaşadığı ve Eskişehir'de yaşayıp, Kütahya'da çalışan geniş bir kitlenin olduğu tespit edilmiştir. Kütahya, bölgedeki en büyük organize sanayiine sahip bir şehirken, katılımcıların %38,33'ü Kütahya'da yaşamayı planlamamalarının sebebini "Kütahya'da yeterli iş olanakları olduğunu düşünmüyorum" şeklinde ifade etmişlerdir.

Pécs için ise sebepler değişiklik göstermektedir. Pécs için verilen cevaplar arasında yeterli iş olanağı olmadığı için Pécs'te yaşamayı düşünmeyenlerin oranının %22,5 olduğu görülmüştür ki Pécs'te iş olanaklarının sınırlı olduğu derinlemesine görüşmeler ve odak grup tartışmalarında da doğrulanmıştır. Dolayısıyla, öğrenci algısı ile şehir gerçeği arasında bir uyumsuzluk bulunmamaktadır.

Öğrencilere, bulundukları şehirlerin öğrenciler için sunduğu olanakların yeterli olup olmadığı sorulmuştur. Pécs, tanıtım dokümanlarında kendisini öğrenci dostu bir kent olarak tanıtmaktadır ve bulgular bu tezi doğrular niteliktedir. Pécs katılımcılarının %68,34'ü Pécs şehrinin öğrenciler için yeterli olanaklar sunduğu sorusuna katılıyorum veya kesinlikle katılıyorum cevabını vermişlerdir. Kütahya'da ise bu soruya katılmıyorum ve kesinlikle katılmıyorum cevabını verenlerin oranı % 60'tır.

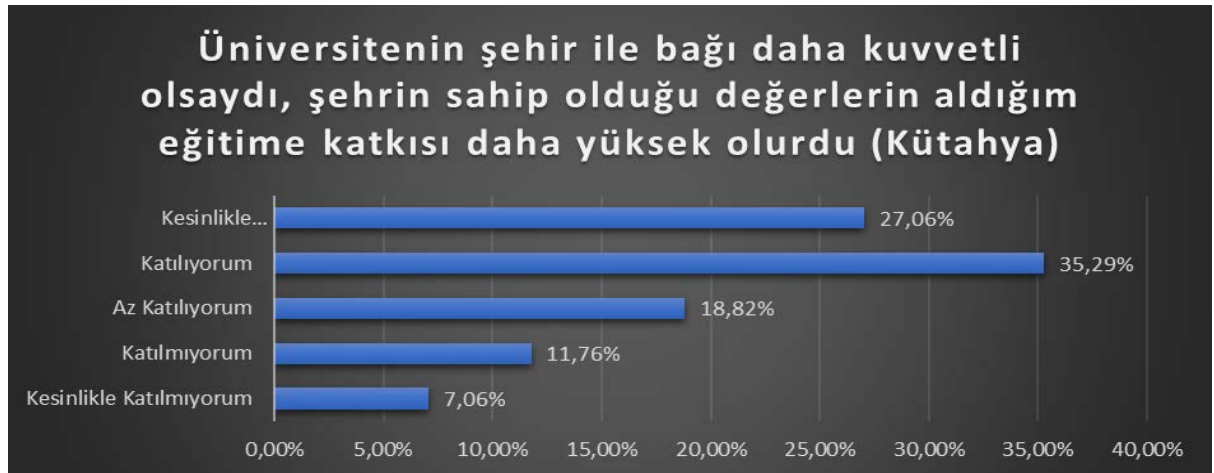
Güzel sanatlar fakülteleri, şehirlerin kültürel birikimine en çok ilgi duyması gereken bölümleri barındırdığı için bu anket çalışması, her iki üniversitenin güzel sanatlar fakültelerinde uygulanmıştır. Anket sonuçları değerlendirildiğinde, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi'nin şehrin kültürel birikimini öğrencilere aktarmakta Pécs şehrine göre daha zayıf kaldığı görülmektedir. Kütahya'nın çok değerli kültürel, tarihi ve sanatsal değerlere sahip olduğunu düşünüyorum sorusunda öğrencilerin % 34,12'si az katılıyorum; % 28,23'ü katılmıyorum ve kesinlikle katılmıyorum cevabını vermişlerdir. Katılıyorum ve kesinlikle katılıyorum cevabı verenlerin oranı ise %37,64'tür. Kütahya şehrinde yapılan derinlemesine görüşmeler ve odak grup görüşmelerinde "Kütahya, kapağı açılmamış bir define sandığı gibi bir şehir" ifadesi sıklıkla dile getirilmiştir. Bu anket sonucu, bu ifadeyi doğrular niteliktedir. Güzel Sanatlar Fakültesi öğrencileri, şehrin tarihi ve kültürel değerlerini öğrenmesi gereken öncelikli kitledir ancak bu öğrencilerin bile şehir farkındalığının çok düşük olduğu anlaşılmaktadır.

Pécs şehri ve Pécs üniversitesi ise çok başarılı bir grafik sergilemektedir. Pécs Üniversitesi öğrencilerinin %81,67'si "Pécs'in çok değerli kültürel, tarihi ve sanatsal değerlere sahip olduğunu düşünüyorum" ifadesine katılıyorum, kesinlikle katılıyorum yalnız %18,33'ü az katılıyorum cevaplarını vermişlerdir. Katılmıyorum veya kesinlikle katılmıyorum seçenekleri ise hiç işaretlenmemiştir.

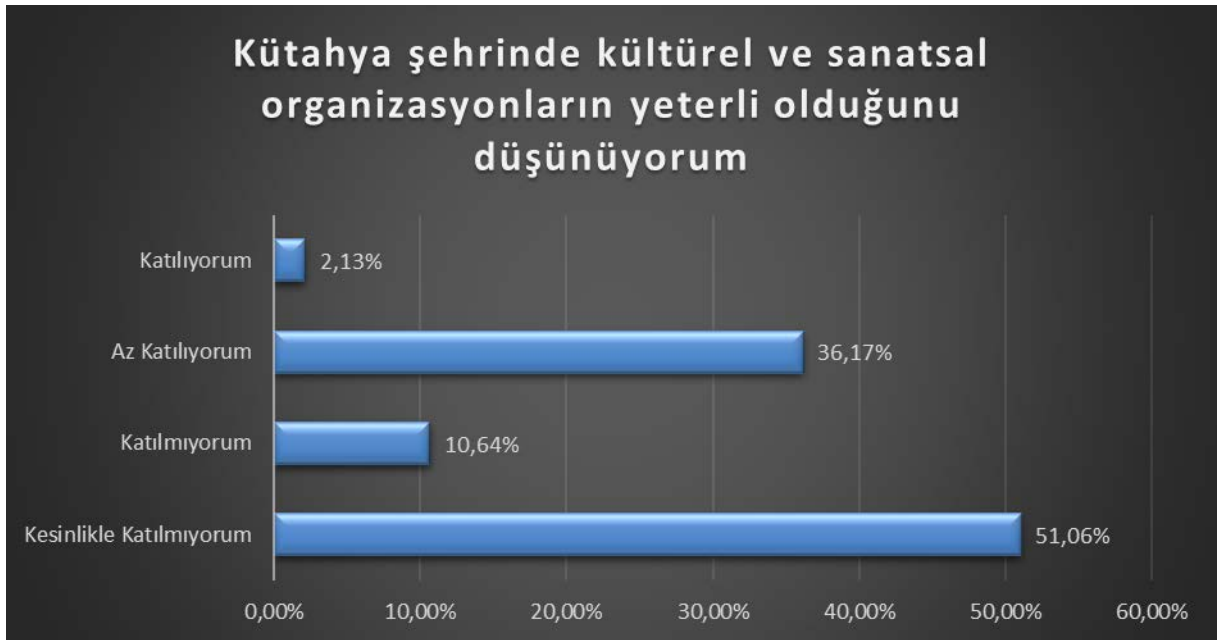
Kütahya Dumlupınar Üniversitesi öğrencilerinin Kütahya'nın sahip olduğu kültürel değerler konusunda farkındalığı düşük olmasına rağmen, "üniversitenin şehir ile bağı daha kuvvetli olsaydı, eğitime katkısı daha yüksek olurdu" ifadesine daha yüksek oranda katılmaları ilginçtir. Kütahya Dumlupınar öğrencilerinin %62,35'i, Pécs Üniversitesi öğrencilerinin %51,67'si bu ifadeye katıldıklarını belirtmişlerdir. Her iki üniversitenin de öğrencilerinin üniversitelerinin şehirle bağının daha kuvvetli olması gerektiğini düşündükleri açıktır.

Her iki şehir de kendisini kültür şehri olarak tanımlamaktadır. Güzel sanatlar fakültesi öğrencileri, şehirleri kültür şehri olarak değerlendirebilecek en önemli kitledir bu nedenle bu soruya verdikleri cevap dikkate alınmalıdır. Kütahya şehrinde şehir ve üniversite arasında etkileşimin az olması bu soruda da görülmektedir. Pécs Üniversitesi öğrencilerinin “Pécs’in gerçek bir kültür şehri olduğunu düşünüyorum” ifadesine %81,67’si katılıyorum ve kesinlikle katılıyorum cevaplarını verirken, Kütahya Dumlupınar öğrencilerinin yalnız %20’si Kütahya’nın gerçek bir kültür şehri olduğunu düşünüyorum ifadesine katılıyorum ve kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir.

Kültürel ve sanatsal organizasyonlar, üniversite öğrencilerinin şehirle bağ kurmasında hayati önem taşımaktadır ve aynı zamanda kültür şehri olmanın ön koşuludur. Öğrencilerden şehirlerin sunduğu kültürel ve sanatsal organizasyonları değerlendirmeleri istenmiştir. Bu soruya verilen cevaplar, kültür şehri sorusu ile paralellik göstermektedir. Kütahya Dumlupınar öğrencilerinin %61,7’si Kütahya’nın sunduğu kültürel ve sanatsal organizasyonları yeterli bulmadığını belirtirken, Pécs Üniversitesi öğrencilerinin %56,67’si şehrin sunduğu organizasyonları yeterli bulduğunu ifade etmiştir.

2010 yılı Avrupa Kültür Başkenti programını başarı ile yürüten Pécs şehri, bu programın herkes tarafından benimsenmesini sağlamıştır. Niteliksel veri toplama çalışmalarında şehir yöneticileri, bu süreci; *"sokaktaki her vatandaşı süreçten haberdar etmek için yalnız merkezde değil, aynı zamanda kenar mahallerde bile fiziksel iyileştirmeler yaptık"* şeklinde ifade etmektedirler. Derinlemesine görüşmelerde, 2010 yılında 9 – 10 yaşında olan çocukların bile bu değişimi hissettiği tespit edilmiştir. Pécs'in bu programdaki başarısı, anket sonuçlarına da aynı şekilde yansımıştır.

Pécs katılımcılarının %86,67'si, Pécs'in Avrupa Kültür Başkenti olduğunu bildiğini belirtmiştir. Katılımcılara, bir sonraki soruda biliyorsanız yılı belirtiniz sorusunda katılımcıların %64,86'sı doğru cevabı vermiştir.

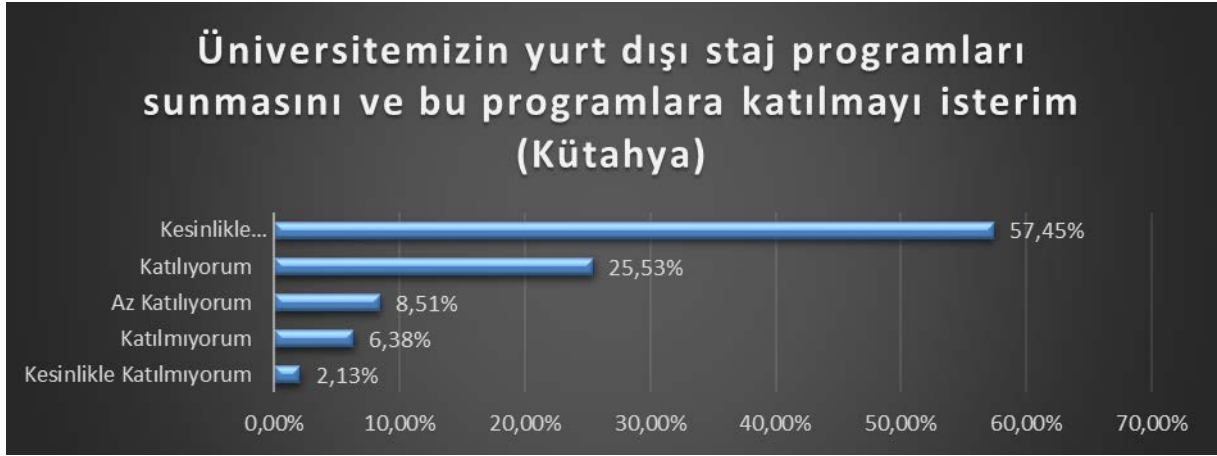
Kütahya, henüz 2 yıl önce UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağı'na girmiştir ve bu iki yıl hazırlık çalışmaları ile geçtiği için UNESCO görünürlüğü şehirde yeterince yaratılamamıştır ve bu durum tüm kent yöneticileri tarafından tespit edilmiştir. Kütahya halkının şehrin yaratıcı kültürel ağa girdiğini henüz bilmemesi ve bu durumun farkında olmaması bu aşamada normal kabul edilebilir. Fakat Güzel Sanatlar Fakültesi, UNESCO sürecinin yararlanıcısı değil, tarafı olmalıdır. Çünkü şehirde kültür üretmesi gereken yeni neslin üniversitede de yetiştirilmesi beklenmektedir. Bu çerçevede değerlendirildiğinde anket sonuçları Dumlupınar Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'nin sürece yeterince dahil olmadığını açıkça göstermektedir.

Ankete katılanların % 80,72'si Kütahya'nın UNESCO Yaratıcı Kültürel Şehirler Ağı'na katıldığını **bilmediğini** ifade etmişlerdir. Kütahya'nın UCCN ağına katıldığını bilenlerin ise yalnız %50'si şehrin hangi alanda ağa katıldığını sorusuna doğru cevap vermiştir. Başka bir deyişle, şehrin UCCN ağına katıldığını bilen öğrencilerin de farkındalığı yeterli değildir.

Anket katılımcılarının, kentin kültür üretimine dahil edilmesi gereken bireyler olduğu düşünüldüğünde, UNESCO kapsamında üniversitenin sürece dahil olması gerektiği açıkça görülmektedir.

Her iki üniversitenin öğrencileri, okullarının kendilerine daha fazla yurt dışı staj olanağı sunmasını ve bu programlara katılmaya istekli olduklarını belirtmiştir. Her iki şehir, benzer kültürel değerlere sahip olup, özellikle Güzel Sanatlar Fakültesi öğrencileri için karşılıklı staj olanağı sunabilecek alt yapıya sahiptir. Kütahya ve Pécs şehirlerinin bu talepleri Kardeş Şehir programında fırsat olarak değerlendirmesi önerilir.

Bu sorumluluğu Üniversite, Ticaret Odaları, Kültür ve Sanat Dernekleri bir araya gelip paylaşarak, öğrencilerin bu taleplerine cevap verebilir. Öğrencilerin bu konuda istekli olması, her iki şehir açısından önemli bir fırsattır fakat bu konuda başarılı bir program bir uygulanması birden fazla tarafın sürece katılmasını gerektirmektedir.

Yukarıdaki soruya verilen cevaplar, şehir yöneticileri ile üniversite yöneticilerinin daha fazla beraber çalışmaları gerektiğini kanıtlar niteliktedir.

III. DURUM ANALİZLERİ

III.1 KÜTAHYA’NIN DURUM ANALİZİ :

UNESCO, Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütüdür. Kurum, bilim ve kültür alanındaki uluslararası iş birliğini artırarak barış inşa etmeyi amaçlar. UNESCO'nun programları, BM Genel Kurulu tarafından 2015 yılında kabul edilen 2030 Gündem’inde tanımlanan “Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri” ne ulaşılmasına katkıda bulunmaktadır. Bu anlamda UNESCO insanların küresel vatandaşlar olarak nefret ve hoşgörüsüzlükten uzak yaşamalarına yardımcı olarak eğitim araçları geliştirmekte, her çocuğun ve vatandaşın kaliteli eğitime erişimi olması için çalışmaktadır. Kültürel mirasın ve tüm kültürlerin saygınlığının eşit şekilde desteklenmesiyle ülkeler arasındaki bağları güçlendirmekte, bilimsel programları ve politikaları gelişim ve iş birliği için bir platform olarak desteklemektedir.

UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağı (Creative Cities Network), UNESCO tarafından 2004 yılında oluşturulan, çeşitli bölgelerden farklı gelir seviyeleri, kapasite ve nüfusa sahip şehirleri yaratıcı endüstriler alanında çalışmak üzere bir araya getiren bir girişimdir. Hâlihazırda, 72 ülkeden 180 üyesi bulunan Yaratıcı Şehirler Ağı, şehirler tarafından kendi yetenek ve enerjilerini yönlendirecekleri yaratıcı endüstri sektörü tercihlerine göre seçilebilecek yedi tema etrafında şekillendirilmiştir. Bu temalar; Edebiyat, Film, Müzik, Zanaat ve halk sanatları, Tasarım, Gastronomi ve Medya sanatları olarak belirlenmiştir.

Yaratıcı Şehirler Ağının hedefleri şunlardır:

- ✓ Yaratıcılığı kalkınmanın kalıcı ve stratejik bir ögesi olarak belirleyen kentler arasında uluslararası iş birliğini geliştirmek,
- ✓ Üye kentler öncülüğünde, özel sektör ve sivil toplumu da içeren iş birlikleri ile yaratıcılığı kentsel kalkınmanın önemli unsuru yapmak için girişimleri teşvik etmek ve geliştirmek,
- ✓ Kültürel etkinlik, mal ve hizmetlerin yaratılması, üretilmesi, dağıtılması ve yayılmasını güçlendirmek,
- ✓ Kültürel sektördeki uzmanlar ve tasarımcılar için yaratıcılık ve yenilik içeren odaklar oluşturarak fırsatları genişletmek,
- ✓ Dayanıksız ve dezavantajlı gruplar arasında kültürel yaşama ulaşım ve katılımın yanı sıra kültürel ürün ve hizmetlerden yararlanılmasını da teşvik etmek,
- ✓ Yerel kalkınma stratejileri ve planlarına kültür ve yaratıcılığı katmaktır.

Kütahya, 31 Ekim 2017 tarihinde ilân edilen UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağının yeni üyeleri arasında yer alarak Türkiye’den “Zanaat ve Halk Sanatları (Crafts and Folk Art)” alanında Yaratıcı Şehir ağına katılan tek şehir olmuştur. Bu sayede Kütahya, UNESCO tarafından yaratıcı şehir olarak kabul edilen dünyadaki 180 şehirden biri olmuştur. Diğer kategorilerde Gaziantep, İstanbul ve Hatay’dan sonra Kütahya’nın da eklenmesiyle Türkiye’deki yaratıcı şehir sayısı 4’e yükselmiştir. Böylece Türkiye, Kütahya’nın da önemli katkısıyla UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağındaki en başarılı ülkelerden biri hâline gelmiştir.

Kütahya Belediyesi ve Zafer Kalkınma Ajansı koordinasyonunda 2016 yılının başından itibaren ildeki tüm ilgili kurum ve kuruluşların iş birliğinde yürütülen çalışmalar sonucunda yapılan ilk başvuruda UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağına kabul edilmeyi başarmıştır. Kütahya'yı söz konusu Ağda Kütahya Belediyesi temsil etmektedir. Başvuruda Kütahya Belediyesinin ortağı olan ve başvuru sürecinin koordinasyonunu üstlenen Zafer Kalkınma Ajansı ise Yürütme Organı ve UNESCO Resmi Temas Noktası görevlerini yerine getirmektedir.

Başvuru sürecinde şehirde zanaat ve halk sanatları ile ilgili tüm aktörler arasında önemli bir etkileşim oluşturulmuştur. Bu etkileşim ulusal ve uluslararası alanda farkındalık yaratmak için düzenlenen faaliyetlere de yansımıştır. Bu bağlamda yerel düzeyde yapılan çalıştay ve toplantılar, ulusal düzeydeki ilgili aktörlere yapılan ziyaretler ile Ağ'a üye şehirlere (Sasayama, Kanazawa, Santa Fe, Icheon) gerçekleştirilen ziyaretler yapılmıştır. Paris'te düzenlenen "Kütahya'da Çini Sanatı ve Kültürel Mirasın Korunması" isimli uluslararası konferans, başvuru sürecindeki önemli faaliyetler arasındadır.

Yaratıcı Şehirler Ağına üye olmak, Kütahya'nın şehir olarak el sanatıyla, kültürüyle, müziğiyle, halkıyla, sivil toplum kuruluşlarıyla, eğitim kurumlarıyla, idaresiyle kısacası şehrin yaşam tarzıyla yaratıcılık üzerine kurulu bir sanat ve zanaat şehri olduğunu tescil etmektedir. Çini sanatının, 2016 yılında UNESCO Somut Olmayan Kültürel Mirası listesine dâhil edilmesinde, Kütahya'nın rolü büyüktür. Bu nedenle, Kütahya için "dünyanın çini başkenti" ifadesini kullanmak yanlış olmayacaktır. Ancak Kütahya'yı UNESCO Yaratıcı Şehri yapan ölçüt sadece dünyaca ünlü çinisi değil, şehrin sahip olduğu tüm zanaat ve halk sanatlarıdır.

Bu üyelikle birlikte,

- ✓ Kütahya'daki el sanatlarında markalaşmanın ve üretilen katma değer artırılması,
- ✓ Kütahya çinisi markasının oluşturulması, pazarlanması ve tanınırlığının artırılması,
- ✓ Turizm sektörünün canlandırılması, turist sayısının artırılması ve turizm potansiyelinin çeşitlendirilmesi,
- ✓ İlde yürütülen ve planlanan diğer proje ve çalışmalara bütünleyici olacak çarpan ve katalizör etkisi yaratması,
- ✓ İlin ulusal ve uluslararası ölçekte itibar ve tanınırlığının artırılması, ulusal ve uluslararası aktörlerle iş birliğinin geliştirilmesi,
- ✓ Kütahyalı çini ustası ve üreticilerinin tanınırlıklarının ve ihracat potansiyellerinin artırılması,
- ✓ Şehrin marka şehre dönüştürülmesi amaçlanmaktadır.

III.1.1 Kütahya'nın Tarihi

Ege Bölgesi'nin İç Batı Anadolu Bölümü'nde yer alan Kütahya, bilinen tarihi içinde Hitit, Frig, Roma, Bizans, Selçuklu, Germiyanogulları ve Osmanlı Dönemi uygarlıklarıyla Türkiye Cumhuriyeti'ne ulaşmıştır.

Bugüne kadar Kütahya ve çevresinde yapılan sistematik kazı ve araştırma sayısı çok değildir. İngiliz Arkeoloji Enstitüsü adına Clive Foss - Kütahya Kalesi'ni, Epigraf Tomas Drew Bear - Yazıtları, David French - Roma Yolları ve Mil Taşlarını, İstanbul Üniversitesinden Yrd. Doç. Dr. Turan Efe Antik Yerleşimlerden Höyük ve Tümülüsleri araştırmıştır. Alman Arkeoloji Enstitüsü'nün Aizanoi Antik Kentinde başlattığı sistematik kazı ve araştırmalar 1970 yılından beri devam etmektedir. Müze

uzmanlarının Kütahya il sınırlarında yaptığı inceleme ve araştırma çalışmalarında yüzü aşkın höyük, tümülüs ve antik yerleşim saptanıp belgelenmiş, yapılan kurtarma kazıları ile kentin tarihini aydınlatacak önemli arkeolojik malzemelere rastlanmıştır. Kütahya Merkez Seyitömer Höyük'te yapılan kurtarma kazılarında Eski Tunç dönemine uzanan toplu buluntular elde edilmiş olup Kütahya Arkeoloji Müzesi'nde ayrı bir salonda sergilenmektedir. Merkez Ağızören Köyü'nde 2000 yılında yapılan kazılarda Hitit yerleşimine ait nekropol (mezarlık) alanında önemli arkeolojik malzemeler ele geçmiştir. Kütahya'da Eski Tunç Dönemi'ne uzanan toplu buluntu veren en önemli merkez, 1977 yılında kömür çıkartma işlemi sırasında ulaşılan Tavşanlı Tunçbilek, Boyalık ve Gevence mevkiileridir. İlin yerleşim tarihine ışık tutan Eski Tunç buluntu merkezleri Seyitömer, Tavşanlı - Kayı Köyü, Altıntaş - Üçhöyük, Domaniç - Elmalı, Simav, Emet ve Çavdarhisar yöreleridir. Buralarda ele geçen buluntular Bitynia dışında tüm Batı Anadolu'da rastlanan tipik Troya çanak - çömleği örneklerindendir. Gaga ağızlılar, üçayaklı kaplar, depas türü maşrapalar dışında, Balıkesir, Bursa yöresine özgü Yortan kültürünün bezekli kaplarına rastlanması, Kütahya'nın kuzeyinde bu kültürün etkin olduğunu göstermektedir.

Kütahya ili sınırları içinde kalan topraklarda yerleşen ve adı bilinen en eski halk Hitit'lerdir. Buna rağmen çevredeki Arkeolojik buluntular ilin yerleşim tarihini çok daha eskilere, ilk çağlara değin götürmektedir. Kütahya için kesin bir kuruluş tarihi verilememekle birlikte; Hitit metinlerinde geçen Assuva tarihiyle ilgili IV. Tuthaliya (M.Ö. 1256–1220) yıllıklarına dayanarak M.Ö. II. binin ortalarında kurulduğu söylenebilir. Kütahya yöresi, Hititler Dönemi'nde Assuva'nın doğusunda, Hitit Devlet sınırlarının da batısında yer almaktadır. Antik Çağ bölümlenmesine göre ise ilin doğu yarısındaki toprakları Frigya, batısı da Mysia bölgesindedir. O dönemde Hititlerin siyasal etkisi dışında kalan Batı Anadolu'daki pek çok kent konfederasyonlar şeklinde örgütlenmiştir. Kuzeybatı Anadolu'daki As-suva Konfederasyonu bunlardan biridir ve Kütahya'nın batısında kalan topraklar bu konfederasyona bağlıdır. İlin kuzey kısımları ise zengin gümüş yatakları ve buna bağlı gelişmiş ticaret yolları dolayısıyla Hititlerin sürekli ilgi ve etki alanında kalmakta, bu yüzden sıkça saldırılara uğramaktadır.

Hitit İmparatorluk döneminin sonuna doğru doğuda Assuva yöresindeki bakır yataklarının Asurlar'a kaptırılması, Hititler'in Kütahya'ya ilgisinin artmasına neden olmuştur. Bu sırada Assuva'nın başında Sum Dlama, Hititler'in başında IV. Tuthaliya bulunmaktadır. (M.Ö. 1256-1220). Assuva'ya saldıran Hititler'in ülkeyi yakıp yıktıklarını, Assuva kralı ve oğlu Kukkulis'i tutsak alıp Hattuşaş'a götürdüklerini IV. Tuthaliya yıllıklarından öğreniyoruz.

M.Ö. 1200'lerde Trakya'dan Anadolu'ya büyük dalgalar halinde geçen Frigler, bölgede Hitit egemenliğine son verip, doğuda Kızılırmak, güneybatıda Burdur Gölü'ne kadar uzanan geniş bir alanı yurt tutmuşlardır. Bursa, Balıkesir yörelerine gelen yeni oymakların eskilerini daha doğuya sürmeleri sonucunda Kütahya'nın batı kesimleri Mysia bölgesinde yer almıştır. Yine Frigler'in bir kolu olan Bitin ve Tinler'in Kütahya'nın kuzeyine Bilecik-Sakarya bölgesine yerleştikleri görülmektedir. Frigler'in asıl kalabalık oymaklarının ise Afyon, Eskişehir, Kütahya üçgenindeki bölgeye yerleşmesi sonucunda, Kütahya'nın doğusu Epiktetos Frigyası adını almıştır. Kütahya'nın güneyine, Temnos (Şaphane) ve Dindimos (Murat) Dağı'na kadar yayılan Frigler yerli Hititler'le karışık kaynaştıkça güçlenmiş, kültür alanlarını genişleterek doğuda Fırat'a, batıda Ege Denizi'ne kadar dayanmışlardır. M.Ö. VIII. yüzyılda devlet olarak örgütlenen Frigler'in barışçı bir toplum olarak geliştiği, tarım ve hayvancılıkla uğraştıkları, kaya mezarları, tapınım alanları ile kendilerine özgü bir mimari getirdikleri, maden işçiliği

ve dokumacılıkta ileri gittikleri, yeni müzik aletleri ürettikleri görülmektedir. Antik kaynaklar, ünlü masalcı Ezop'un doğum yeri olarak Kütahya'yı göstermektedir.

Ezop Masal Adası

Bir Frig köylüsü olan Ezop'un en çok bilinen masalları olan "Ağustos Böceği ve Karınca", "Tilki ve Üzümler", "Tilki ve Karga", "Çiftçi ve Oğulları", "Çiftçi ve Kızları", "Kaplumbağa ile Tavşan", "İki Kurbağa", "Yalancı Çoban", "Yaşlı Aslan Kurnaz Tilki", "Arıcı ve Hırsız", "Tarla Faresi ve Ev Faresi", "Tilki ve Tavşan", "Kartal ve Çiftçi", aslına uygun mimari çerçevede canlandırılarak, çocukları 2600 yıl öncesine götürecektir.

Masal Adası, Ezop'un yaşadığı Frigya dönemindeki yapıların şekilleri araştırılarak 17 dönüm alanda uygulanmaya başlandı. O dönem kullanılan giysiler, günlük eşyalar, mimari yapılar, saç ve sakal stilleri, müzik ve tarım aletleri, dış ve iç mimarilerine kadar aslına uygun olarak tasarlanıp yapıldı. İllüstrasyon çizimlerini Dumlupınar Üniversitesi (DPÜ) Güzel Sanatlar Fakültesi (GSF) Grafik Bölümünde görevli Uzman Adem Dönmez, insan ve hayvan maketlerinin yapımını da Heykeltıraş Mustafa Kemal Altınsoy tarafından yapılan Ezop Masal Adası'nda, Dünyaca ünlü masal anlatıcısı Ezop'un 13 eseri, Frigya dönemine ait balkabağı ve mantar figürlü evler, şato, yel değirmeni, hayvan maketleriyle canlandırılacaktır.

M.Ö. 676'da Kafkasya üzerinden Anadolu'ya giren Kimmerler'in, Frigya Kralı III. Midas'ı yenerek Kütahya ve çevresini ele geçirdiği, daha sonra M.Ö. 607'de Lidya kralı Alyattes'in Kimmer egemenliğine son verdiği gözlenmektedir. Lidyalılar döneminde Efes'ten başlayıp başkent Şart, Uşak ve Kütahya'dan geçerek Adalar Denizi ve Kızılırmak'ın doğu yakasını birbirine bağlayan Kral Yolu bu dönemde yapılmıştır. Doğuda gelişerek Anadolu'yu Marmara'ya kadar istila eden Persler'in ünlü kralı II. Kyros, M.Ö. 546'da Lidyalıları tarihten silmiş, Kütahya'yı Frig Satraplığı'nın merkezi yaptığı Dinar'a bağlamıştır.

Pers yönetiminin zayıflamasıyla M.Ö. 334'te Biga Çayı civarındaki savaşı kazanan Makedonyalı İskender bölgede üstünlük kurmuştur. İskender'in M.Ö. 324'te ölümüyle Kütahya ve çevresi komutanlarından Antigonas'a geçmiştir. Bölgede M.Ö. III. yüzyılın başlarında yaşanan karışıklıklardan sonra Bergama Krallığının üstünlük sağladığı ve M.Ö. 133 tarihinde Kütahya'nın Roma'nın Asya Eyaleti sınırlarına dâhil edildiği görülmektedir.

Kütahya, Roma egemenliğine girdiği sırada bölgede küçük şehir devletleri vardır. Kütahya'da Koti-aeion, Gediz'de Cadı, Simav'da Synaus, Emet'te Ti-beriolopolis, Simav Boğazköy'de Ancyra, Altıntaş'ta Soa ve Çavdarhisar'da Aizanoi Antik yerleşim merkezleri bulunmaktadır. Bu şehir devletlerini Claudius unvanlı valiler yönetmiş, toplanan verginin bir bölümünü merkeze gönderip kalanını kentin imarına harcamışlardır. O dönemin en büyük şehri olan 120 bin nüfuslu Aizanoi'nin Zeus Tapınağı, İmparator Hadrian MS. (117-138) döneminde toplanan arazi vergileriyle yaptırılmıştır.

Aizonai Zeus Tapınağı: Tanrıların babası Zeus ve ana tanrıça Kybele

Aizanoi Zeus Tapınağı, Anadolu'da günümüze en iyi durumda ulaşan Roma İmparatorluk çağı tapınaklarından. Zeus Tapınağı'nın duvarında yer alan ve Roma İmparatoru Hadrianus'un tapınağın yapılması için kutsal alanların kiralalarının toplanması buyruğunu içeren mektup sayesinde yapının 2. yüzyılın ikinci çeyreğine ait olduğu anlaşılmıştır.

Uzun kenarlarında 15'er, kısa kenarlarında 8'er tane İon düzeni sütun bulunan, pseudo dipretos (çift sütunlu yanılsaması yaratan) dikdörtgen planlı yapı, Anadolu'daki muadillerinde rastlanmayan özelliklere sahiptir. Yapı, alt bölümde yer alan ve Anadolu'nun ana tanrıçası Kybele'ye adanmış olduğu düşünülen tonozlu mekânla da diğer tapınaklardan farklılaşmaktadır. Alınlıkta Zeus'un betimlendiği bir kabartma yer alırken kazılarda ele geçen pişmiş topraktan yapılmış olan Kybele heykelciği, akroterdeki Kybele betimlemesi ve bir yazıtta Zeus ile Kybele'den birlikte söz edilmesi tapınağın her ikisinde de adanmış olabileceğini düşündürmektedir.

Bu bölgede (302) tarihinde yapıldığı saptanan bir borsa binası vardır. Duvarları üzerinde Latince fiyat listeleri bulunmaktadır. Bu listeler fiyat artışlarını önlemek için konulmuştur. Gene dünyada ilk ve tek bir stadyum/tiyatro kombinasyonu Bölgenin nadide eserlerinden biridir. Eserin yapımı, İsa'dan 160 yıl sonra başlamış inşaat, 300'de bitmiştir. Güneşin izleyenlerin gözünü almayacağı düzende kurulu şeref tribünü ile Olimpiyat Oyunlarının zafer kazananlarının adlarının yazılı olduğu "Onur Duvarı" benzersiz nitelikte bir Dünya mirasıdır.

M.S.395'te Roma İmparatorluğu'nun ikiye ayrılmasıyla Kütahya, Doğu Roma İmparatorluğu (Bizanslılar) kalmıştır. Bu dönemde önemli bir piskoposluk merkezi olan Kütahya hızla gelişmiş, çevresine yapılan kalelerle korunaklı bir kent haline getirilmiştir. Zeus Tapınağı kiliseye çevrilmiş, il ve çevresinde çok sayıda kilise inşa edilmiştir.

1071 'de Malazgirt Savaşı'nda Alparslan'a yenilen Bizans İmparatoru Romanos Diogenes salıverildikten sonra Bizanslılar tarafından Kütahya Kalesi'ne getirilmiş ve gözlerine mil çekilerek cezalandırılmıştır. Anadolu Selçuklu Devleti'ni kuran Kutalmışoğlu Süleyman Şah, 1075'te İznik'i aldıktan sonra Kütahya ve yöresine akınlar düzenlemiş, 1078'de şehri ele geçirmiştir. 1097'de Haçlıların saldırısıyla Bizans'ın eline geçen Kütahya 1182'de Selçuklular tarafından geri alınmıştır. 1186'da II. Kılıç Arslan ülkeyi 11 oğlu arasında paylaştırdığında Kütahya Gıyaseddin Keyhüsrev'e düşmüş, çıkan karışıklıklar ve kardeş kavgaları sırasında 1196'da Kütahya tekrar Bizanslıların eline geçmiş, 1233'de Alâeddin Keykubad zamanında Anadolu Selçuklularına yeniden kazandırılmıştır. Kütahya'daki Hıdırlık Mescidi, Yoncalı Hamamı ve Camisi, Balıklı Camii ve Medresesi Selçuklu dönemi eserlerindendir. Alaaddin Keykubad döneminde 1230'da Anadolu'ya gelen Germiyanoglu Aşireti, Malatya yöresine yerleştirilmiş olup 1240'ta Baba İshak ayaklanmasında Selçuklulara yardım etmişlerdir. 1243 Köseadağ bozgunundan sonra artan Moğol baskısı karşısında Germiyanogulları 1260'ta göç ederek Kütahya yöresine yerleşmiştir.

1277'de Anadolu Selçuklu Devleti'nin dağılmasıyla Kütahya ve yöresi Germiyanogullarının payına düşmüş, hızla gelişen Germiyanoglu Beyliği, Batı Anadolu'nun en güçlü beyliği olmuştur. İlk beylerinin Alişir olduğu bilinmektedir. Alişiroğlu I. Yakup 1300'de bağımsızlığını ilan ederek Kütahya'yı başkent yapmıştır. 1340'ta yerine geçen oğlu Mehmet Bey döneminde gelişimini sürdüren Germiyanoglu

Devleti'nin başında 1361'de Süleyman Şah görünmektedir. Bu dönemde Osmanlı Sultanı I. Murad'ın oğlu Bayezid'e kızını veren Süleyman Şah, Kütahya, Simav, Emet ve Tavşanlı'yı kızı Devlet Hatun'un çeyizi olarak Osmanlılar'a vermiştir (1381.) Yıldırım Bayezid 1389'a kadar Kütahya'da valilik yapmıştır. Süleyman Şah, Kula'ya çekildikten sonra 1387'de ölmüş, yerine oğlu II. Yakup Bey geçmiştir. Germiyanogulları Beyliği II. Yakup'un vasiyeti üzerine 1429'da Osmanlılara katılmıştır. Kütahya'daki Germiyanoglu eserleri arasında bugün Çini Müzesi olan II. Yakup İmaret Külliyesi, şimdi Arkeoloji Müzesi olan Umur-Bin Savcı Medresesi ile İshak Fakih Camii ve Medresesi sayılabilir. Germiyan oğulları döneminde Yıldırım Bayezid'in Kütahya Valiliği sırasında yapımına başlanan Ulu Camii XV. Yüzyılda Musa Çelebi döneminde tamamlanmıştır.

Kütahya Arkeoloji Müzesi

Germiyan beylerinden Umur Bin Savcı tarafından 1314 yılında yaptırılan Medresede faaliyet gösteren Kütahya Arkeoloji Müzesi, Ulucami yanındadır. 1965 yılında ziyarete açılmıştır. Kesme taştan inşa edilen yapının portali Selçuklu sanatının özelliklerini gösterir. Kapıları kubbelidir ve orta mekâna açılan dokuz küçük odası vardır.

Müze Geç Miyosen dönemden itibaren Paleolitik, Kalkolitik, Eski Tunç, Hitit, Frig, Hellenistik, Roma, Bizans, Selçuklu ve Osmanlı dönemlerine ait kültür ve tabiat varlıkları sergilenmektedir.

Çavdarhisar Aizanoi Antik Kenti Kazısı, Seyitömer Linyit İşletmeleri sahasında bulunan Seyitömer Höyük Kazısı ile Müze Müdürlüğünce yapılan kurtarma kazılarından gelen kültür varlıklarının nadir örneklerini görmek mümkündür.

1429'da Germiyanoglu II. Yakup'un vasiyeti ile Osmanlılara geçen Kütahya bu dönemde bir sancak merkezidir. 1451'de Anadolu Beylerbeyliği'nin merkezi olan Kütahya'da Kanuni'nin oğulları Şehzade Bayezid (1542-1558) ve (Sultan II.) Selim (1558-1566) valilik yapmışlardır. 1511'de Safavilerin Anadolu'da yaptıkları bölücülük sonucunda çıkan Şahkulu ayaklanması Kütahya'ya kadar yayılmıştır. 1833'te Mısır Valisi Kavalalı Mehmet Ali Paşa'nın oğlu İbrahim Paşa'nın Kütahya'yı işgali ve aynı yıl imzalanan Kütahya Antlaşması ile şehri terk etmesi dönemin kayda değer olaylarıdır. Kütahya Osmanlı mimarisinin güzel örnekleriyle donatılmış, çeşme, köprü, cami, medrese, han ve hamamlarla imar edilmiştir. Selçuklulardan bu yana devam eden çini sanatı bu dönemde en parlak devrini yaşamıştır. Dünya tarihinin devlet gözetiminde yapılan ilk toplu iş sözleşmesi, Fincancılar Esnafı Anlaşması adıyla 13 Temmuz 1766 tarihinde Kütahya'da imzalanmıştır.

1849'da Osmanlı Devleti'ne sığınan Macar bağımsızlık hareketinin önderi Lajos Kossuth ve beraberindeki 56 mülteci, 1850-1851 yıllarında Kütahya'da konuk edilmiştir. Lajos Kossuth'un Kütahya'da kaldığı ev 1982 yılında müze haline getirilmiştir.

Macar Evi

Macar Sokak'ta bulunan 18. yüzyıl Türk evidir. Macar Evi olarak da bilinir. Macar özgürlük savaşının önderlerinden Lajos Kossuth (1802-1894), ailesiyle ve 56 mülteci ile birlikte 1850-1851 yılları arasında bu evde misafir edilmiş ve Macaristan Anayasası tasarısını bu evde hazırlamıştır. Bahçe içinde yer alan iki katlı ve 7 odası olan ahşap ev, Kültür Bakanlığı'nca restore edilerek Lajos Kossuth anısına müze olarak 19 Eylül 1982 tarihinde ziyarete açılmıştır. Müzede Lajos Kossuth'a ait eşyalar ile klasik Türk evine ait etnoğrafik eserler teşhir edilmektedir. Ayrıca L.Kossuth burada Bulgaristan ve Şumnu lehçesini de içeren bir gramer hazırlamıştır.

Bahçe içerisinde ve sokağa penceresi olmayan bu ev yedi odalı ve iki katlıdır. Kütahya sivil mimarisinin örneklerinden olup, birinci kat selamlık bölümüdür. Burada yemek odası, yatak odası ve çocuklara ait bir oda ile çalışma odası bulunmaktadır. Odaların içerisinde yerli dolaplar, yüklükler, şömine, oyma şerbetlik, raflar ve sedirler bulunmaktadır. Müzede Macarlarla ilgili eşyalar bulunmaktadır. L.Kossuth'a ait müzik aletleri, tütün kıyacağı, tabaka gibi eserlerin yanı sıra yazmış olduğu Türkçe gramer kitabının fotokopileri bulunmaktadır. Ayrıca L.Kossuth'a ait XVIII. yüzyıldan kalma bir piyano, Macar porselen yemek takımları ve Budapeşte'nin eski fotoğrafları sergilenmektedir.

Proje kapsamında yapılan ikili görüşmeler bağlamında, Macaristan'ın PÉCS şehrinde de bir Türk Evi oluşturulması konusunda varılan mutabakat, Projenin önemli çıktılarından biri olarak düşünülmektedir.

1867'de Hüdavendigâr Vilayetine bağlı bir sancak merkezi olan Kütahya'nın Milli Mücadele tarihimizde çok önemli bir yeri vardır. Cumhuriyetimizin kurulması için verilen bağımsızlık mücadelesinin en önemli safhası Kütahya İlinin sınırları içinde yaşanmıştır.

III.1.2 Kütahya'nın Ekonomisi

Kütahya tarihine bakıldığında kentin önemli bir ticaret merkezi olduğu anlaşılmaktadır. MÖ.II-I yüzyıldan itibaren Aizanoi sikkelerinin var olduğu görülmektedir. Roma imparatorluk döneminde tahıl ekimi, şarap ve yün üretimi yapılmıştır. Kentin ekonomisinde bugün de başat etkisi olan madencilik de kentin ekonomi tarihinde önemli rol oynayı görülmektedir.

DÜNYANIN İLK BORSASI

Dünyanın ilk Borsa Yapısı, Aizanoi Antik Kenti'nde bulunmaktadır. Yapı, yuvarlak şekilli olup, dış cephe taşlarında, İmparator Diocletian'ın 301 yılında, enflasyonla mücadele için yaptığı ücret tespitlerinin bir kopyası yazılıdır. Bu yazıtta İmparatorluk pazarlarında satılan tüm malların satış ücretleri yer almaktadır. Buna örnek olarak, kuvvetli bir köle iki eşeğin ücretine, yani 30000 Dinara, bir at ise üç köle ücretine eşittir.

Kütahya'nın ekonomisi ağırlıklı olarak tarıma dayanır. Nüfusun %70'i tarım, hayvancılık, ormancılık, avcılık ve balıkçılıkla uğraşır. Gayri safi milli hâsılanın %30'u tarımdan elde edilir. Verimli ovalarında en çok buğday, arpa, mısır, baklagiller (nohut, fasulye ve burçak), şekerpancarı, kenevir lifi, kenevir tohumu ekilir. Sebzeçilik ve meyvecilik de oldukça gelişmiştir. Hayvancılık, ormancılık halkın faal olduğu diğer alanlardır.

Nüfusun %20'ye yakını madencilik, imalat ve inşaat ve sanayi ile uğraşır. Kütahya mâden potansiyeli bakımından çok zengindir. Nüfusun %5'i mâtencilikte çalışmaktadır. Başlıca maden yatakları linyit, krom, gümüş, baryum, borasit, manyezit, antimuan, kobalt, cıva, asbest, bor tozu, demir, kurşun, manganez ve mermerdir. Tunçbilek ve Seyitömer Termik Santralleri ile Kayaköy Hidroelektrik Santrali Kütahya'nın önemli tesislerindendir. Bu tesisler Kütahya sanayini de enerji bakımından besler. Köylerinin %90'ında elektrik vardır.

Kütahya'da diğer birçok Anadolu kenti gibi tarımsal özelliklerini kaybetmektedir. Kentin sanayisi son yıllarda hızla gelişmektedir. 10 kişiden fazla işçi çalıştıran işyeri sayısı 100'e yakındır: 10 kişiden az işçi çalıştıran işyeri sayısı 1200 civarındadır.

Sümerbank Tuğla ve Kiremit Fabrikası, Kütahya Porselen Fabrikası, Emet Kolemanit İşletmesi Fabrikası, Gediz İplik ve Mensucat Fabrikası A.Ş. (GİMAŞ), Simav Sunta ve Kontrplak Fabrikası (SUNTAŞ), Tavşanlı'da yonga levha ve kaplama üreten fabrikalar, 11 tuğla ve kiremit fabrikası, çini fabrikası ve atölyeleri, çini çamuru üreten büyük bir fabrika, un fabrikaları, konserve fabrikaları, gıda ve dokuma fabrikaları, Simav Halı ve Halı İpliği Fabrikası önemli sanayi kuruluşlarıdır.

III.1.2.1 Çinicilik

Çini, toprağın pişirildikten sonra şekil verilip kap-kacak, tabak, vazo, sürahi vb. eşyalar üretilmesine dayalı bir el sanatıdır. Aynı zamanda fayans, porselen tabak, seramik gibi eşyaların süslenmesinde kullanılan bir yüzü sırlı, renkli dekor ve motiflerle işlenmiş kaplama malzemesine, bu malzemeye işlenmiş eşyalara çini, bu süsleme işine de çinicilik denir. Türk çini sanatının tarihi ilk Müslüman Türk devletlerinden Karahanlılara kadar dayanmaktadır. Bu da çini sanatının bin yılı aşkın bir geçmişe sahip olduğunu göstermektedir. Büyük Selçuklular ve Anadolu Selçukluları çiniyi mimari süslemelerde sıkça kullanmış Anadolu Selçuklu Devleti'nin dağılmasından sonra, çini sanatında Osmanlı Devleti'nin kuruluşuyla yeni bir dönem başlamıştır.

Kütahya'nın sembolü olan ve onu bütün dünyaya tanıtan çinicilik, önemli bir sanat kolu olmanın yanı sıra, Kütahya' da aynı zamanda bir geçim kapısıdır. Geçmiş Friglere kadar uzanan seramik yapımı zaman içinde sürekli gelişme göstermiştir. Seramik sanatı 14.yy.'ın son yarısında kırmızı hamurlu malzeme ile başlamıştır. Motifleri ve renkleri o dönemin İznik çinileri ile benzerlik göstermektedir. Bu ilk örneklerde kobalt mavisi, manganez moru, firuze ve siyah renkler kullanılmıştır. Renkler İznik işlerine nazaran daha koyu tonlardadır ve bu özelliği ile Anadolu Selçuklu çinileri ile benzerlik gösterirler. Kırmızı hamurlu seramiklerden mavi-beyaz imalata geçiş Kütahya' da İznik ile aynı zamana ve 15. yy. ortalarına rastlar. Kırmızı hamur yerine beyaz, sert hamurlu porselene benzer mavi-beyaz seramiklerle yepyeni, şahane bir üslup başlar. Kütahya çiniciliğinin 16 ve 17.yy.'da durumu hakkında ayrıntılı bilgi mevcut değildir.

16.yy.'ın son yarısında İznik çiniciliği canlı ve parlak renklerle gelişen en son ve en parlak devrine ulaşmıştır. 17.yy'da Kütahya çiniciliği hakkında, kendisi de Kütahyalı olan Evliya Çelebi bilgi vermektedir. Kütahya çinilerinden bahsederken; kase ve fincanı ve günagün (türlü türlü) maşrapa ve güzeleri (çömlekleri) ve çanak ve tabakları bir diyara mahsus değildir (benzeri görülmemiştir). İznik 'te çini sanatının tamamen kayb olduğu 18.yy'da Kütahya atölyeleri İznik' in aradan çekilmesi ile hız kazanarak kuvvetli bir üslupla serbest fırça işi yepyeni çok sevimli modern anlayışlı yepyeni bir

seramik sanatı geliştirmişlerdir. Sert beyaz hamurlu, sır altı tekniğinde yapılan bu seramikler, fincan, sarf, kase, hokka ve matara kapaklı ibrik, kulplu ve kulpsuz kupa, gülabdan, kandil, sürahi, buhurdanlık, limonluk, süs topuzları ve tabaklar gibi küçük boy zarif seramikler, serbest ve hafif fırça süslemeleri ile klasik seramiklerden farklı mahalli bir sanat karakteri taşırlar. Bunlar damavi, kırmızı, sarı, mor, yeşil, eflatun, lacivert renklerle küçük çiçekler, bitki motifleri, yapraklar, sarmaşıklar, damlalar ve madalyonlardan ibaret bir süsleme görülür bunun yanında kuş balık ve mahalli kıyafette insan figürleri kullanılmıştır.

Çinicilik dönemin en önemli ticari faaliyet alanıdır. İngilizler, ilk toplu sözleşmenin 1851 yılında, ülkelerinde yapıldığını söylüyor olsalar da ilk toplu sözleşmenin 1764 yılında 24 adet çini atölyesi bulunan Kütahya şehrinde -çini atölye işverenleri ile işçiler arasında imzalandığı bilinmektedir.

- ✓ Kalfalar 40 Akçeye 100 adet has çini fincan imal edecektir.
- ✓ Ustalar 60 Akçeye 100 adet has çini fincan imal edecektir.
- ✓ Ustabaşılar 160 Akçeye 150 fincan işleyecektir.
- ✓ 100 fincan veya eşidi çini eşya 4 Akçeye perdah edilecektir.
- ✓ Usta, kalfa ve tüm işçiler bir hastalığa düşer olunca, masraflar çini işverenleri tarafından tazmin olunacaktır.
- ✓ Bu sözleşmenin aksine hareket edenler ve nizamları bozanlara para ve hapis cezası verilecektir.
- ✓ Bu maddeler işçi, usta, kalfa ve işverenlerin yüzlerine karşı okundu, kabul edildi ve imza atıldı.

*Bu sözleşme Kütahya Arkeolojik Müzesi'ndeki eski eserler tasnif edilirken tesadüfen bulunmuştur.

18.yy. ikinci yarısında renkler ve motifler ve şekil bakımından Kütahya çinilerinin kalitesi bozulmuştur. Bu kötü gidiş uzun süre devam etmiştir. 1905' de Kütahya' da vali (mutasarrıf) olan ve çini süslemeli kagir hükümet konağını yaptıran Giritli Fuat Paşa, daha sonra merkeze gönderdiği bir raporda şunları yazmıştır; "Kütahya' da üç asır evvel üç yüzü mütecaviz (aşkın) çini imalathanesi varmış. 1795 tarihinde imalathanelerin sayısı yüze inmiş. 1902 senelerine doğru Hafız Emin ve Hacı Minasyon Efendilerin imalathaneleri de kapanmıştır. II. Dünya Harbi esnasında ihtiyaç karşısında Kütahya çiniciliği bir defa daha canlanmış olup, bugün de gelişimini sürdürmektedir.

Kütahya'da Endüstri Meslek Lisesi Çinicilik bölümüne ilaveten bir 'Seramik Yüksek Okulu'nun açılmış olması olumlu bir gelişmedir. Çinicilik, en zor koşullarda dahi, vazgeçilmemiş ve üzerinde sebatla, feragatle çalışılmış bir sanattır. Kütahya, Dünyaca ünlü çini sanatçılarının yaşamını sürdürdüğü bir ilham kentidir.

KÜTAHYA'NIN ÇİNİ DUAYENLERİ

MEHMET GÜRSOY

1950 doğumlu olan Mehmet Gürsoy, İstanbul Güzel Sanatlar Akademisi hocalarından Prof. Dr. Muhsin Demironat'ın özel öğrencisi olarak eğitim aldı. Başarısını "UNESCO Yaşayan İnsan Hazine" olarak tanımlamıştır.

ödülü ile taçlandıran Mehmet Gürsoy, kültürümüzün en köklü miraslarından biri olan çini sanatını günümüzde yaşatan dünya çapında bir sanatçıdır. Gürsoy'un çiniye olan merakı, 1975 yılında Kütahya'da öğretmenlik okulunda başlamıştır. Mehmet Gürsoy yola çıkış hikayesini ise şöyle anlatıyor: "Yaptığım araştırmalarda geçmişteki desenlerin ve renklerin, On yedinci Yüzyılda tarihe gömüldüğünü fark ettim. Kendi kendime, bu tarihi sanat neden geçmişte kalsın, neden yeniden hayata geçmesin, diye sordum? Ve ben bunu başarabilirim diye yola çıktım." Vitrinlerde gördüğü çiniler ile kitaplarda yer alan çiniler arasındaki fark, onun merakını arttırmıştır. Çizim aşamasından fırınlama ve boyama aşamasına gelene kadar tüm üretim süreçlerini kendi gerçekleştiren sanatçı, kullandığı renkleri kendi hazırlayarak çinilerin orijinal renklerini yaratmaktadır.

İSMAİL YİĞİT

1963 yılında Kütahya' da doğan İsmail Yiğit Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik Bölümünden mezun oldu. 16. Yüzyıl seramiği ve çinisi üzerine çeşitli koleksiyonlarda ve tanınmış müzelerde yaptığı araştırmaların yanı sıra, İstanbul, Bursa ve Edirne gibi kentlerdeki camii, türbe ve külliyelede yer alan çiniler üzerinde çalışmalar yaptı. 1990 yılında, mezun olduğu üniversitenin adına ithafen Marmara Çini adını verdiği atölyesini kurdu. Seramik sektörüne hizmet verdiği atölyesinde öğrenciler ve çalışanlarının eğitime de ağırlık veren sanatçı, Kütahya Dumlupınar Üniversitesinde vermekte olduğu derslerle de geleneksel çini sanatının gelecek nesillere aktarılmasında önemli bir misyon üstlenmektedir. İsmail Yiğit, yurtiçinde ve dışında 1994 yılından beri pek çok sergi düzenlenmiş, sergilerinin yanı sıra pek çok önemli yapının çini restorasyonuna imzasını atmıştır.

HAMZA ÜSTÜNKAYA

1947 yılında Kütahya'da dünyaya gelen sanatçı; Kütahyalı Çini sanatkârlarının çoğunun ustası olan "Hamzaoğlu Hamza Mehmet" lakaplı Mehmet ÜSTÜNKAYA'nın oğludur. Ata mesleğine babasının himayesinde başlamış, Kütahya Çiniciliğinin en müstesna tasarımcılarından feyz almıştır. 1975 yılında Koç Vakfı tarafından düzenlenen kursta Prof. Dr. Muhsin DEMİRONAT ve Nezihe BİLGÜTAY DERLER'den ders almıştır. Aynı yıl Türkiye çapında düzenlenen Çini yarışmasında ilk defa eline fırça alarak kendi desenlerini uygulayan sanatçı, dönemin sayılı sanatkârlarından, Hakkı ERMUMCU ve onun ustası olan Ahmet GÜREL'in ardından hem tabak hem de pano dalında üçüncülük derecesini elde etmiştir. Rölyef ve iğne ile kazıma dekorlarını ilk defa uygulayan ÜSTÜNKAYA, Kütahya Çini sanatına yenilikler kazandırmaya devam etmektedir. UNESCO tarafından "Yaşayan İnsan Hazinesi" unvanıyla onurlandırılan Hamza ÜSTÜNKAYA aynı zamanda Kültür ve Turizm Bakanlığı sanatçısıdır.

SAİM KOLHAN

Saim Kolhan, 1962 yılında Kütahya'da doğdu. İlk ve orta öğrenimini Kütahya ve Bursa'da tamamladıktan sonra özel bir meslek okulunda elektrik teknisyenliği okudu. 1984'te seramik sanatçısı Atilla Kipergil'in atölyesinde çalıştı ve seramik sanatını öğrendi. Seramikçiliği sürdürmeye karar verdi ve yeğeni ile birlikte "Elif Çini'yi" açtı. 1987 yılında, Mehmet Gürsoy, Habib Bakılan, Atilla Kipergil, Abdülkadir Uçaroglu ve Saim Kolhan ile birlikte İznik Çini Atölyesini kurdu. Amaçları İznik seramiklerinin taklitlerinin yapılması değil, bu tekniğin yeni eserlerde uygulanmasını sağlamaktı. Uzun yıllar boyunca, Uluslararası Halk Sanatı Müzesinde ve dünyadaki diğer sanat sergilerine gönderilen birçok sanat eseri ürettiler. Abdullah Uçaroglu, kendi atölyesini kurmak için İznik Çini'den ayrılınca

Saim Kolhan yönetici oldu. Saim Kolhan da 1992 yılında birçok kişiyi yetiştirmesinin ardından İznik Çini'den ayrıldı ve kendi atölyesini kurdu. Atölyesinde, kendine özgü fırça tekniği ve boyama yöntemi ile diğer farklı bir tarz geliştirdi ve daha önce kullanılmamış olan Türk minyatürlerini ve tezhip sanatını kullanarak farklı seramikler üretmiştir.

MEHMET YILDIRIM

Doğup büyüdüğü Kütahya'da çark yapan usta olarak heykeli bulunan, bir dönem Kütahya'da Çiniciler Fotoğrafçılar ve El Sanatları Oda Başkanlığı da yapan Mehmet Yıldırım, gözü kapalı çini yaptığı, tornasını ayağıyla çevirip elleriyle şekillendirdiği ve çok hızlı çalıştığı için "Efsane Mehmet" lakabıyla tanınır. İlk atölyesini Buhara Çini olarak açtı. 1988'de İzmir Foça'da askerken karı koca profesör Yunan arkeologlarla tanıştı. Amforalar, kantharoslar gibi arkeolojik motifleri çinilerinde kullandı. Pek çok ulusal ve uluslararası sergiye, festivale, atölye etkinliklerine katılarak Kütahya ve çini sanatını tanıtmayı sürdüren Mehmet Usta, geçen yıl İran'da düzenlenen İslam Sanatları, Zanaatları ve Yaratıcılık Festivali ve Kongresi'ndeki yarışmada tam not ile dünya birinciliği ödülüne layık görüldü.

MEHMET KOÇER

1951 Elazığ Ağın ilçesinde doğdu. 1969 yılında Tunceli Erkek Öğretmen Okulundan mezun oldu. Yaklaşık 6 yıl ilkokul öğretmenliğinden sonra 1977 yılında Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü Resim Bölümünü bitirdi. Mezuniyet tezini Kütahya Çiniciliği üzerine yaptı ve çini sanatı ile tanışmış oldu. 1977 yılından bu yana bir yandan eğitimciliğine devam ederken, çini motif, desen ve altyapı çalışmalarını aralıksız sürdürdü. Anadolu Üniversitesi'nde lisansını tamamladı. Değişik üniversitelerde görev aldıktan sonra, Dumlupınar Üniversitesi'nden emekliye ayrıldı ve fiili eğitimcilik hayatını bitirdi. Bu süre içerisinde 1982 yılında Altın Çini ve Seramik Sanayi'nin kuruluşunda görev aldı.

Milli Eğitim Bakanlığı, Mesleki Eğitim Çini ve Seramik programlarını hazırladı. Çini dalında ilk ödülünü 1984 yılında Koç Vakfı'nın düzenlemiş olduğu yarışmada pano dalında 2.lik ödülü, 1986 Uluslararası Çini Sempozyumu'nda pano dalında 1.lik, vazo tasarımı dalında 2.lik ödülleri aldı. Ülkenin değişik üniversitelerinde Çini ve Seramik dallarında sempozyumlara, panellere konuşmacı olarak katıldı. Yurtiçi ve yurtdışında birçok sergilere katılması yanı sıra, birçok yarışma jürilerinde bulundu.

Son sergileri, İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin katkısıyla hazırlanan 66 çeşit laleden oluşan "Lalelerimiz" adlı kişisel sergi, 23 Temmuz-13 Ağustos 2011 tarihleri arası İngiltere'nin Hoole kentinde düzenlenen karma sergi ve Kasım 2011-Mart 2012 tarihleri arasında Japon Inax Müzesi'nde beş ülkeden seçilen beş sanatçının mavi-beyaz çalışmalarından oluşan karma sergi, 2013 yılında Dumlupınar Üniversitesinde düzenlenen "Ustalardan Seçmeler" adlı karma sergidir.

Yurtiçi ve yurtdışında birçok dini ve sivil mimari çini tasarımları yaptı. Restorasyon çalışmalarında bulundu. Bunlardan bazıları; Selimiye Camii revak çinileri, Ankara Kocatepe Cami bir kısım çinileri, Büyükkada Vapur İskelesi çinileri, Amasya Şehsadeler Müzesi, Umman Sarayı, Ürdün Sarayı, ABD Kral Faht Camii, Hatay Nebatat Müzesi ve birçok otellerin iç ve dış çini tasarımları yaptı.

III.1.2.2 Porselen

Kütahya’da porselen üretimi yapan 2 büyük firma mevcuttur. Kütahya'daki ilk porselen fabrikası 1970 yılında faaliyete başlamıştır. Yüzyıllardır çinilerde sergilenen maharetler porselenlerde de yaşamaya başlamıştır. Kütahya Porselen, 1990 yılında yapılan özelleştirme sonrasında, finansman-yatırım eksikleri tamamlanmış ve teknik anlamda büyük atılımlar yapıp, Ar-Ge birimi oluşturulmuştur. Böylece kalitesini sürekli iyileştirerek, Avrupa’nın 300 yılda ulaştığı kalite seviyesine 30 yılda ulaşmayı başarmıştır. Her yıl tek ürün bazında yüzden fazla form, otellere yönelik en az iki yeni koleksiyon ve 1000 e yakın desen üretmektedir. Yalnızca porselen üretiminde değil porselen makineleri üretiminde de uzmanlaşmıştır. Anahtar teslim fabrika yapabilecek bilgi ve ustalık yeteneğine sahiptir. 1990’lı yıllarda başlayan atılımı ile bugün 52 ülkede Kütahya Porselen ürünleri tüketicilere ulaşmaktadır. Kalite beklentisi ve satın alma gücü yüksek Avrupa Birliği ülkelerinin yanı sıra, ABD, Kanada, Japonya dev pazarlara ürün sunmaktadır. Ayrıca büyük üretici ve markalarla üretim iş birliği gerçekleştirerek yurt dışında Carrefour, IKEA, Auchan, El Corte Ingles ve Hiper Core gibi zincir mağaza ve marketlerde ürünlerini satışa sunmaktadır. Türkiye’de ise 35 mağazası ile 6 bin noktada tüketicisiyle buluşan Kütahya Porselen, yalnızca porselen yemek takımlarıyla değil, porselen obje ve sofrta tasarım aksesuarları ile de müşteri odaklı çalışmalarının ürünlerini yansıtmaktadır.

1989 yılında kurulan Gürallar Porselen, Türkiye'nin porselen sektöründeki öncü markalarından biridir. 1990 yılında Kütahya Porseleni bünyesine dahil etmiştir. 2004 yılına kadar aynı çatı altında faaliyet gösteren Kütahya Porselen ve Güral Porselen, şu anda farklı iki şirket olarak çalışmalarını sürdürmektedir. 75 bin metrekaresi kapalı olmak üzere, 275 bin m2 alanda üretim yapan Güral Porselen, Bölge müdürlükleri ile başta İstanbul olmak üzere, Kütahya, İzmir, Antalya, Ankara, Samsun, Gaziantep ve Muğla'dan toplam 200 bayi ve 5 bin satış noktasına dağıtım gerçekleştirmektedir. 35 noktada bulunan perakende satış mağazalarıyla tüketicilere doğrudan ulaşabildiği gibi “konsept mağazacılık” sistemiyle de farklı ürün gruplarını sunan Güral Porselen, eve yönelik ürünlerin yanı sıra otel ve restoran sektörünün ihtiyaçlarına uygun üretim de yapmaktadır. Fransa, İtalya, İspanya, Almanya başta olmak üzere 52 ülkeye ihracat yapmaktadır.

III.1.2.3 El İşlemeciliği

Eskiden beri sürdürülen el işlemeciliği yöre kadınlarının hünelerini, zevklerini yansıtır. Günümüzde Kütahya Müzesinde sergilenen peşkirler, uçkur, danalar (yemeni), çevreler, para, tütün ve saat keseleri, bunların özgün örnekleridir. Keseler pembe başta olmak üzere sarı, yeşil, al ve ak işlemelidir. Çevre, aba, arabiye, kaftan, kavuk gibi eşyalarda altın ve gümüş ipliklerle çeşitli motifler işlenmiştir. Bugün yok olma tehlikesi yaşayan sanatımızın bu bölümünün canlandırılması gerekmektedir.

III.1.2.4 El Sanatları

Kütahya’nın zengin kültürünün önemli bir parçasını da el sanatları oluşturur. Kütahya'da geleneksel el sanatlarının yanı sıra yalnız bu yöreye özgü el sanatları da yaşamaktadır. Tahta kaşık oymacılığının yurdumuzda yapıldığı ender yerlerden biri, Gediz- Saruhanlar köyüdür. Ata sanatlarımızdan olan elmas işlemeciliği günümüzde halen yaşamaktadır. Tavşanlı'da leblebicilik ve kilitçilik ile Simav'daki hasırcılık ve urgancılık, keçecilik yalnız bu yörelerimizde yaşamaktadır.

III.1.2.5 Oya İşlemeciliği

Çeşitli renklerde ipliklerin işlenmesi ile meydana gelen oyalar harikulade bir renk ve biçim manzumesi oluştururlar. Oya haline getirilen iplikler dane kenarlarına işlenerek yöre kadınlarının başlarını süslemektedir. Oyalar, cinslerine göre isim alırlar (Şafak Yıldızı, Hanım Kirpiği, Yar Yara Küstü Yar Ardına Düştü, Al Atlas, Kiremit Sattıran, Mecnun Yuvası, Küçük Hanım, Meclis Kuruldu, Cımcık Oyası, Gülhatmi, Gümüş Gerdan, Süheyla Güzeli, Yahya Paşa) ve bu isimlerin her biri pek çok manalar ifade eder. Kütahya yöresinde kadınlarımız ve genç kızlarımız tarafından bilinen ve halen yaşatılan 300' ü aşkın oya çeşidi vardır ve bu sayı günden güne artmaya devam etmektedir.

III.1.2.6 Elmas İşlemeciliği

Kütahya'da ziynet eşyalarına büyük önem verilir. Altın, pırlanta, gümüş yanında özellikle elmas takılar çok rağbet görür. Kütahya, Türkiye'de elmas işlemeciliğinin yapıldığı tek merkezdir. Şimdilerde bit pazarı olarak faaliyet gösteren Küçük Bedesten, Osmanlı döneminde ağır elbise ve elmas işlemeciliğinin merkezi durumundaydı. Buradan İmparatorluğun her yerine dağıtım yapılırdı. Günümüzde, Türkiye'de sahasında tek firma olma özelliği taşıyan Şapçılar Sarrafiye Kütahya'da faaliyet göstermektedir.

III.1.2.7 Kütahya Kaplıcaları

Kütahya ve ilçeleri, 5000 yıldır kullanılan kaplıca ve içmeleriyle Türkiye'nin en önde gelen illeri arasında yer alır. Termal tedavi olanaklarının ilk kez topluma sunulduğu eski bir Anadolu kentidir. Bu durum Kütahya'yı turizm yönünden daha şanslı bir konuma yükseltmiştir. Nitelik ve nicelik itibarıyla zengin kaynaklara sahip Kütahya ilinde, temiz konaklama tesisleri ve modern tedavi merkezleri bulunmaktadır. Kütahya'nın şifalı suları, il merkezinden başlamak üzere giderek yakın ilçelere doğru genişleyen bir seyir izler. En önemli şifalı sular, Merkez, Simav, Gediz, Emet ve Tavşanlı ilçelerinde toplanmıştır.

III.1.2.7.1 Yoncalı Kaplıcaları:

Birbirinden değerli sahip Kütahya'da, ilk göze çarpan şifalı su kaynaklarından biri Yoncalı Kaplıcaları ve Çamur Banyosudur. Kaplıca, Kütahya'nın 16 kilometre kuzeybatısında, Tavşanlı yolu üzerindeki Yoncalı köyündedir. Kütahya merkez ilçesine bağlıdır. Deniz seviyesinden 1010 metre yükseklikteki kaplıca alanı, yaklaşık 500 dönümlük bir araziye yayılmıştır. Burası, Kirazlı çam ormanları ile Demirören ve Sarıören meşe ormanlarıyla kaplı, Kiraz Dağı'nın eteklerine kadar uzanan olağanüstü güzellikte bir dinlenme yeridir.

Dr. Rıza Reman 'Balneoloji' adlı eserinde Yoncalı Kaplıcaları'ndan söz ederken, Hierokles, Busching, Hassel, Harles gibi araştırmacı gezginlerin bu kaplıcalardan övgüyle söz ettiklerini yazar. Dr. Reman, aynı eserinde; "1884 tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salmesi'nde, Yoncalı tabir olunan ılıca hamamının banisinin hükümdarı sâlifeden Keykubat olduğu, meşhur ve mütevatirdir kaydının bulunduğunu" söylemektedir. H. K. Erdem'den aktardığı bir başka ifadeye göre; "Yoncalı Kaplıcalarının Selçuklu hükümdarlarından Alaeddin Keykubat zamanında inşa edildiği, halen kullanılan iki genel havuzun Selçuklu dönemi eseri olduğu ve zaman zaman tamir gördükleri bilinmektedir" der.

Yoncalı bölgesinde bulunan tüm kaynak sularının bileşimleri hemen hemen birbirinin aynıdır. Bunlar, toprak kalevili, acı, bikarbonatlı sulardır. Toplam mineralizasyonları litrede 800 miligram civarında olup, oligometalik suların özelliklerini gösterirler. Az miktarda karbondioksit, bazılarında yine az miktarda florür bulunmaktadır. Endikasyon özellikleri birbirlerine yakın değerlerdedir. Ancak, burada sular, organik menşeli ve asırlardan beri birike gelmiş artıklarla karıştığından, yöreye has bir özellikte, bambaşka bir uygulama olanağı ve zenginlik kazandıran çamurlara sahiptir. Organik, etkinliği bilinen maden sularının bu etkinliklerini bir kat daha fazlaştıran çamur banyolarının yapılacağı ideal bir ortamı oluştururlar. 40°C civarındaki termalite, doğal yöntemlerle çamur banyosu yapılmasının yanı sıra, ağırlı organ ve eklemler üzerinde lokal uygulamalara da imkân vermektedir. Banyo ve çamur tedavisi; her çeşit romatizma, siyatik, deri ve kadın hastalıkları, gıda metabolizması bozukluğundan ileri gelen gut ve şişmanlık hallerinde yararlı olur. Suların ve çamurun radyoaktiviteleri yüksek olduğundan, nevrojji hastalıklarına çok iyi gelir. Nevrit ve polinevritlerde, çocuk felçlerinde, kırık-çıkık sekellerinde, hareket sistemi aksaklıklarında çok iyi sonuçlar alınır.

Yoncalı Kaplıcalarında bulunan Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Merkezi'nde; başta ortopedi ve fizik tedavi olmak üzere beş farklı branşta uzmanlaşmış doktor kadrosuyla, fizyoterapist ve diğer yardımcı personel görev yapmaktadır. Merkezde ayrıca; Türk hamamı, jakuzzi, jimnastik salonu vs. gibi yardımcı üniteler de mevcuttur. Kür merkezine tedavi amacıyla gelen hastalar, önce uzman hekim kontrolünden geçirilmekte, hastalığın tanısı konmakta ve sonra hekim ve fizyoterapist iş birliğiyle özel bir tedavi programı hazırlanmaktadır. Söz konusu kaynaklardan 42°C sıcaklıkta çıkan termal suyun bikarbonat iyonunca çok zengin olması ve kalsiyum ve magnezyum iyonlarını da içermesi, Behçet hastalığı ve paget gibi hastalıkların tedavisini de mümkün kılmaktadır. Kaplıca bölgesinin belediye hizmet sınırı içine alınmış bulunması, klasik koşullarda sürdürülen termal hizmetin görünümünü birdenbire değiştirmiş ve Yoncalı Kaplıcalarının daha modern bir görünüm kazanmasına neden olmuştur. Bugün toplam yatak kapasitesi 1000'i aşındır.

III.1.2.7.2 Kızılınler Kaplıcası

Kaplıca, Eskişehir yolu üzerinde, il merkezine 27 kilometre uzaklıkta, Sabuncupınar beldesine bağlı, eski adı Kızılsinler olan Ilıca köyünde bulunandır. 'Ilıcaköy Kaplıcası' ya da 'Harlek Kaplıcası' diye de anılmaktadır. Eskişehir-Kütahya karayoluna 4 kilometre mesafededir. Kaplıca alanının denizden yüksekliği 1050 metre olup, çevresi ormanlıktır. Bir vadinin iki yanına dağılmış evler ve villalarla kaplı tipik bir termal köy görünümündedir.

Kızılınler Kaplıcası'nda da bileşimleri birbirine oldukça benzeyen çok sayıda sıcak ve soğuk su kaynağı bulunmaktadır. Mağaranın içindeki bir kayadan çıkan en önemli kaynaklardan biri Harlek adıyla bilinmekte ve bir havuzda toplanmaktadır. Bu su, Erkekler Hamamı'nın tamamını, Kadınlar Hamamı'nın da yarısını beslemektedir. Önemli bir diğer kaynak ise Haslas Kaynağıdır. Bu kaynak, açık yüzme havuzunu besler. Üçüncü önemli kaynak ise, Göz Suyudur. Diğer küçük kaynaklar, dere yatağının karşı tarafında yer alan otel ve motellerin banyolarını beslemekte kullanılmaktadır.

Yaz kış sürekli kür uygulamalarının yapılabildiği ender kaplıcalardan biri olan Kızılınler Kaplıcası'nın suyu; madeni az, yani oligometalik ılıca ve içmeler grubuna dahil, bileşiminde kalsiyum bikarbonat, sülfat ve magnezyum bulunan bir sudur. Az miktarda da iyot ve bromür içerirler. Kaynakların sıcaklıkları 25-43°C arasında değişmektedir. Radyoaktiviteleri 0.321.82 eman, pH değerleri ise

6.646.87 arasındadır. Toplam debileri 41 lt/sn.dir. Banyo tedavisinden; her çeşit romatizmalılar, nevralji ve nevritleler çok faydalanırlar. Açık havada yapılan banyolar, çocuk felçleri, hemipleji ve kırık-çıkıklardan sonra bacakların güçlenmesine çok iyi gelir. Cilt ve kadın hastalıklarına önerilen bir sudur. Kadınlar Hamamı içinde bulunan Göz Suyunun da göz hastalıklarının tedavisinde yararlı olduğu bilinmektedir. Yine aynı hamamda yer alan çeşmenin suyu müshil etkisi göstermektedir.

Toplam yatak kapasitesinin 1500'ü bulduğu kaplıca alanındaki en önemli tesis, Kütahya Belediyesi'ne ait olan iki yıldızlı Harlek Termal Otel'dir. 75 odada 168 yatakla hizmet veren tesisin, ayrıca 30 adet Bungalow tipi evi de mevcuttur. Tepe üzerinde, çam ormanları arasında bulunan otelin çevresinde trekking parkurları ve piknik alanları yer alır. Otelde; termal yüzme havuzu, havuzlu Türk hamamı, sauna, sağlık kabini vs. gibi üniteler bulunmaktadır. Aynı şekilde, Tavşanlı ilçesindeki Göbel Kaplıcası da hem sağlık, hem de dinlencenin birlikte sağlandığı ender yörelerden biridir.

III.1.2.7.3 Ucaksu Şifalı Suyu

Kütahya'nın Domaniç ilçesindeki Ucaksu Şifalı Suyu, yöre halkının rağbet ettiği sıcak su kaynaklarından biri olup, çevresi mesire yeri olarak kullanılmaktadır. Kaplıca; ilçe merkezinin 7 kilometre güneybatısında, Göbel köyü sınırları içindedir. Madeni az ılıca ve içmeler grubunda değerlendirilen suyu, bikarbonat, kalsiyum ve magnezyum içerir. Sıcaklığı 32.8°C, radyoaktivitesi 9.53 eman, pH değeri 6.74'tür.

Total mineralizasyonu litrede yarım gram civarında olan, toprak alkali, bikarbonatlı, gazsız bir maden suyudur. Sofra suyu olarak değerlendirilebilir. Oligometalik karakteri göz önüne alınacak olursa, diüretik tesiri ortaya çıkacaktır. Metabolizma hastalıklarında ve asitli ortamda gelişen böbrek taşlarında lavaj suyu olarak kullanılabilir, diürez kürlerinde değerlendirilebilir. Banyo tedavisi; hemipleji, çocuk felçleri, kırık-çıkık sekelleri, romatizma, nevralji, açık yara, çıban ve cilt hastalıklarında yararlıdır. Kaplıcanın dört büyük tedavi havuzu ve çok sayıda küçük banyosu vardır. Su, büyük havuzun dibinden kaynar ve sonra diğer havuz ve banyolara dağılır. Sosyal tesis sıkıntısının çekilmediği kaplıcada, mevcut konaklama tesislerinin toplam yatak kapasitesi 500'ü geçmektedir. Yine de sezon boyunca, çevrenin mesirelik olması nedeniyle pek çok sayıda kamp çadırı kurulmaktadır.

III.1.2.7.4 Gediz Ilıcası

Kütahya'nın Gediz ilçesi de bünyesinden fışkıran sıcak ve şifalı su kaynaklarıyla tanınmış bir ilçedir. Gerek geniş Gediz Ovasında gerekse Murat Dağı'nın bulutları okşayan zirvesinde yer alan bu kaynaklar, yurdun dört bir köşesinden şifa umuduyla gelen hastalara deva olmaktadır. Gediz'in 20 kilometre kadar güneybatısında, Simav yolu üzerindedir. Çam ağaçlarıyla süslü bir vadinin içinde ve denizden 710 metre yükseklikte bulunur. 'Buğuldak', 'Kara Hasan' ve 'Traverten' adlı kaynaklardan çıkan suyun sıcaklığı 78 – 79°C, debisi 23 lt/sn., pH değerleri 6.57.9 arasında değişmektedir. Sodali sıcak maden suları grubuna dahil olan suyu, ayrıca sülfat ve serbest karbondioksit içerir. Banyo tedavisi, her türlü kas ve spazm ağrılarına iyi gelir. Sinir sistemine bağlı sıkıntıları rahatlatır. İçme olarak kullanıldığında ise karaciğer ve böbrekler üzerinde olumlu etkisi görülür. Gediz Ilıcasına, kaplıca mevsiminde çevre illerden pek çok ziyaretçi gelmektedir. Konaklama sorunu yaşansa da sosyal ihtiyaçların karşılanması konusunda bir sıkıntı bulunmamaktadır.

III.1.2.7.5 Murat Dağı Kaplıcaları

İlçe merkezine 30 kilometre uzaklıkta, Uğurluca köyü sınırları içindedir ve Gediz İlçesine bağlıdır. Deniz seviyesinden yüksekliği 1450 metre olup, çam ormanlarıyla kaplı Murat Dağı ve eteklerinde yer aldığı kaplıca bölgesi, temiz havasıyla tam bir dinlenme yeridir. Üç ayrı kaynaktan oluşmuş kaplıca; kalsiyum sülfatlı ılıca ve içmeler grubuna dâhildir. Bileşiminde; sülfat, kalsiyum, magnezyum ve bromür bulunur. Bu kaynaklardan Koca Hamam'daki radyoaktif oran, diğerlerine, yani Hacettepe Hamamı ile Kamp Hamamına göre çok daha yüksektir (23 eman). Sıcaklıkları ortalama 41°C, radyoaktiviteleri 0.21 emandır. pH değerleri 7.27.6 arasında değişmektedir. Toplam debileri 23 lt/sn.dir.

Banyo tedavisi; romatizma, nevralji, nevrit, sinir hastalıkları, ruhsal yorgunluk, kadın hastalıkları, cilt hastalıkları ve vücut ağrılarına iyi gelir. Suyun sıcaklığının normal olması, önemli bir etkidir. Lokomotif sistemin ve batin hastalıklarının muhtelif ağırlı sendromlarında kullanılan değerli bir yardımcıdır. Antaljik ve antispazmodik etkisi, içme kürleriyle birlikte değerlendirildiğinde, safra kesesindeki taş oluşumuna zemin hazırlayan safra spazmın çözülmesinde, keza böbreklerde oluşan taşların atımını kolaylaştırmada geniş ölçüde faydalı olur. İçme tedavisi ise, idrar yolları iltihaplarının giderilmesine, küçük taşların düşürülmesine ve karaciğer hastalıklarına önerilir. Hacettepe Hamamı suyunun diüretik etkisi vardır. Banyoyla birlikte daha yararlı olur. Böbrek ve karaciğer üzerinde çok daha fazla etkilidir. Böbrekte idrarın süzülme miktarına etki ederken, glomerüllerde filtrasyon faaliyetini uyarır. Karaciğer üzerinde, özellikle safrayı sulandırıcı ve akımını hızlandırıcı bir etkisi görülür. Kalevi sulardan sonra, karaciğer ve safra yollarının muhtelif hastalıklarında en çok kullanılan maden suyudur. Kaplıcadaki genel tedavi tesisleri; dört büyük havuz ile sıra banyolardan ibarettir. Modern anlamdaki sosyal tesisleri yeterli düzeydedir. Konaklama ihtiyacını karşılamak üzere, yatak kapasitesi 500 civarında çok sayıda otel, motel vardır. Burada bulunan Kızılay Kampı, gençlerin bu ihtiyaçlarını gidermek için kurulmuştur.

III.1.2.7.6 Simav Kaplıcaları

Kütahya'nın en güzel ilçelerinden Simav'da da çok sayıda şifalı su kaynağı bulunmaktadır. Simav ilçesi, doğal güzelliklerinin yanı sıra doğu-batı yönünde uzanan aktif bir fay hattı üzerinde yer alan kaplıcalarıyla da ün yapmıştır. Bölgenin tektonik yapısından kaynaklanan depremler nedeniyle, bazı kaplıcaların suyu zaman içinde kaybolmuş, daha sonra tekrar eski kaynağına dönmüştür.

III.1.2.7.6.1 Eynal Kaplıcaları: Bölgenin en tanınmış kaplıcası, Eynal Kaplıcaları, Simav'ın 4 kilometre kuzeydoğusundaki Eynal köyü sınırları içinde yer alır. Gölcük Dağı'nın eteklerinde, çok geniş bir araziye yayılmış durumdadır. Kaplıca alanının denizden yüksekliği ortalama 860 metredir. Eynal Kaplıcalarının çok eskiden de kullanıldığı, bazı tarihi kayıtlardan ve yörede bulunan yıkıntılardan anlaşılmaktadır. Çamaşırlık Kaynağının çıktığı yerde bulunan tarihi hamam kalıntısı bunu doğrulamakla beraber, bu kalıntıların Roma dönemine ait olduğu tam olarak tespit edilmiş değildir.

Kütahya'nın Zeryen Mahallesi'nden olduğunu belirten Evliya Çelebi (1611-1682), 50 yıl boyunca gezmiş, duyup gördüklerini 10 ciltlik Seyahatnamesinde toplamıştır. Kütahyalı olmasından dolayı 2002 yılında Kütahya Valiliği tarafından Eskişehir'den Kütahya'ya girişte anısına bir anıt yaptırılmıştır. Evliya Çelebi Seyahatnamesinde Kütahya'dan "Kütahya'nın havası ve suyu güzeldir, fincanı çeşitli maşrapa ve testileri, çanak ve tabakları hiçbir yerde yoktur. Şehrin içinde binden fazla kayalardan

akan buz gibi suları vardır. Mahbup ve mahbubesi, alim ve fadılları çoktur” şeklinde bahsetmiştir. Evliya Çelebi ayrıca, yaklaşık 3000 yıldan beri şifa dağıtan Eynal Kaplıcaları için, “Dünyada ve Anadolu’da pek çok kaplıca gezdim, gördüm. Ama Eynal gibisini görmedim. Böylesi yeryüzünde yoktur.” demiştir.

Eynal Kaplıcalarında pek çok kaynak vardır. Bunların bazıları kaynadıkları yerde kaybolurlar. Sıcaklıkları 95 kaloriyi bulur. Bunlara halk ‘Şeytan kaynakları’ adını takmıştır. Depremler sırasında bazı büyük kaynaklar kaybolmuş, yerlerine yeni kaynaklar çıkmıştır. Bölgede belli başlı beş kaynak sayılabilir. Bunlar; ‘Çamaşırılık kaynağı’, ‘Çamaşırılık üstü kaynağı’, ‘Erkek hamamı kaynağı’, ‘Kadın hamamı kaynağı’ ve ‘Böbrekten Suyu Kaynağı’dır. Bu kaynaklar, madeni az, yani oligometalik sulardır. Bileşimlerinde; bikarbonat, sülfat, sodyum ve arsenik bulunur. Bazılarında ek olarak metabolik asit, florür ve bromür vardır. Kadınlar hamamı kaynağında ise kalsiyuma rastlanmıştır. Sıcaklıkları 43-83°C, radyoaktiviteleri 13 eman, pH değerleri ise 6.368.46 arasında değişmektedir. Banyo tedavisi; her çeşit romatizma, nevralji, nevrit ve kadın hastalıklarına, kırık-çıkık sekellerine iyi gelir. Cilt hastalıklarına da tavsiye edilen bir sudur.

Eynal yöresindeki sıcak su kaynaklarından elde edilen jeotermal enerjiyle, sadece kaplıca tedavi tesisleri değil, yörede bulunan termal oteller ve motellerin yanı sıra, Simav’daki ev ve işyerleri de bölgedeki seraların ısıtılması da gerçekleştirilmektedir. Elde edilen buharın sıcaklığı 163°C’ye ulaşmaktadır. İnsanlar bu kaplıcalara, kent yaşamının karmaşasından sıyrılmak amacıyla da gelmektedirler. Yine de gelenlerin çoğunluğunu, sağlığına kavuşmak özlemiyle gelenler teşkil etmektedir. Kaplıca yöresinde ilk konaklama çalışmalarına 1934 yılında başlanmış ve kısa sürede yüksek bir kapasiteye ulaşmıştır. Bölgede; pansiyon olarak kullanılan 650 yatak kapasiteli lojmanların dışında, iki de otel bulunmaktadır.

III.1.2.7.6.2 Naşa Kaplıcaları ve Çamur Banyoları: Simav’ın 7 kilometre kuzeybatısında, Simav-Bursa karayolu üzerinde, Naşa köyü yakınlarındadır. Yeraltı kaynakları açısından zengin olan Simav’da, Kaplıcaları besleyen fay hattı buradan da geçmektedir. Bikarbonatlı olan suyu; kalp-damar hastalıklarına, özellikle damar sertliği ve tansiyona iyi gelmektedir. Naşa Kaplıcaları, deri hastalıklarına yararlı olan çamur banyolarıyla da tanınmıştır. Banyo tedavisinin kırık-çıkık sekelleri üzerinde çok olumlu etkisi görülür. Kaplıcada, 13 odalı küçük bir konaklama tesisi bulunmaktadır.

III.1.2.7.6.3 Çitgöl Kaplıcaları: Simav’ın 5 kilometre kuzeybatısında Simav Ovası’nın kıyısında yer alır. 1988 yılında hizmete açılan kaplıcanın suyunu aynı kaynaklar besler. Büyük bir hamamı ve 32 odalık konaklama tesisi bulunmaktadır.

III.1.2.7.7 Emet Kaplıcaları

Emet ilçesi, ilçe bazında, belki de Türkiye’nin en zengin potansiyeline sahip ilçesidir. Buradaki şifalı su kaynakları saymakla bitmez. Ağırlıklı olarak soda ve sülfat içeren bu sular, aynı zamanda radyoaktif özellik gösterirler. Romatizma ve cilt hastalıkları için önerilen sulardır. Bu arada, sindirim ve dolaşım sistemi hastaları da bu sulardan büyük yarar sağlarlar. Yeni Hamam, Davutlar Kaplıcası, Kaynarca Kaplıcası, Yeşil Kaplıca Emet Kaplıca Bölgesinin ilk destinasyon grubu arasında yer almaktadır.

Dereli Kaplıcaları, Emet ilçesindeki ikinci büyük kaplıca grubudur. İlçe merkezinden 27 kilometre uzaklıkta, Emet-Tavşanlı yolu üzerinde, Dereli mevkiindedir. ‘Dereli Hamamları’ diye de bilinir.

Kükürtlü maden suları grubuna dahil olan bu kaplıcalar, bol miktarda karbondioksit içerirler. Karaciğer, safra kesesi ve böbrek rahatsızlıklarına, solunum yolları hastalıklarına, kalp damar şikâyetlerine, romatizmal hastalıklara, her türlü ağrı ve sızılara şifa olan kaplıcalardır. Dere kaynağı Kaplıcası ile Çardakönü Kaplıcası, Dereli Kaplıcalarının en önde gelenlerindendir. Basit tesislere sahip olmalarına rağmen, büyük rağbet gören kaplıcalardandır. Yukarı Yoncağağaç Ilıcası, Samrık Kaplıcası, Hamamköy Kaplıcası, Yeniceköy Kaplıcası, Mürdesenk Maden Suyu, Hasanlar Köyü Şifalı Suyu, Espehi Şifalı Suyu, Emet Kaplıca Bölgesinin ikinci destinasyon grubu içinde yer almaktadır.

III.1.3 Kütahya'nın Ulaşım Koşulları

Kütahya kara ve demiryollarının kavşak noktalarından biridir. Eskişehir üzerinden İç Anadolu'ya uzanan karayolu, Kütahya-Afyon-Konya, Kütahya-Afyon-İzmir, Kütahya-Balıkesir-Çanakkale karayolları ile yurdun dört bir yanına bağlanır. Yolcu taşımacılığı ildeki otobüs şirketleri ve çevre illere ait Kütahya'dan geçen otobüslerle yapılmaktadır. Tüm ilçelerin, Kütahya merkezine yolcu taşıyan otobüsleri vardır. Kütahya, Ankara'ya 311 km, İstanbul'a 360 km, İzmir'e 334 km, Antalya'ya 364 km. uzaklıktadır.

Kütahya, demiryolu ile üç ayrı istikamete bağlanmaktadır. İstanbul-Eskişehir-Ankara demiryolu, Eskişehir'den ayrılan bir kolla Kütahya'ya varır. Kütahya'dan demiryolu ile Afyonkarahisar ve Konya'ya ulaşılır. Kütahya'dan çıkan bir hatla Tavşanlı-Balıkesir-Manisa-İzmir'e gidilir. Kütahya, güneyinden geçen Ankara- İzmir demiryoluna ise Dumlupınar ilçesinden bağlanmaktadır. Tren garı şehir merkezindedir. Gara belediye otobüsleriyle ulaşmak mümkündür. Eskişehir Ankara hattında Yüksek Hızlı Tren ile günde 10 Sefer yapılmakta, Ankara'dan 2,5 saatte Kütahya'ya ulaşılabilir (Ankara-Eskişehir 1,5 saat ve Eskişehir-Kütahya 1 saat). Eskişehir İstanbul arası Yüksek Hızlı Trenin bu yıl içinde hizmete girmesi ile Toplam 2,5 saatte İstanbul'dan Kütahya'ya ulaşmak mümkün olacaktır (İstanbul-Eskişehir 1,5 saat Eskişehir-Kütahya 1 saat). Diğer tren seferleri; Kütahya-Eskişehir hattında günde 8 tren, Kütahya-İzmir hattında günde 2 tren, Kütahya-Konya hattında günde 2 tren, Kütahya-Adana hattında günde 2 tren, Kütahya-İzmir hattında günde 2 tren, Eskişehir-Ankara hattında günde 2 tren, Eskişehir-Ankara hattında günde 10 yüksek hızlı tren hizmet vermektedir.

Uluslararası Zafer Bölgesel Havalimanı, Kütahya il merkezine 41 km. mesafedeki Altıntaş İlçe sınırları içinde yer almaktadır. İstanbul'dan-Zafer Havalimanına 8 gidiş 8 geliş olmak üzere toplam 16 Uçak seferi yapılmaktadır.

III.2 PÉCS DURUM ANALİZİ

III.2.1 PÉCS'in Tarihçesi

Romalıların, bölgenin verimli toprakları bol suları ve şehrin korunmasını kolaylaştıran Mecsek Dağları için buraya yerleşmiş oldukları söylenebilir. Romalıların Sophianae adını verdikleri Pécs kısa zamanda Bölgenin önemli ticari ve idari merkezi haline geldi. Pécs'e, Hristiyanlığın Romalılar tarafından taşındığı, döneme ait yonca biçimli şapellerden anlaşılmaktadır. Pécs uzun yıllar boyunca, Orta Çağ'da yapılan ve kenti çevreleyen beş kilisenin (Quinque Ecclesiae) ile anılmıştır. Kral Stephen'in, 1009'da Pécs'de piskoposluğu kurmasının ardından, şehir Bizans ticaret yolunda önemli bir durak haline geldi. Büyük bir bölümü hala ayakta olan şehir surları, Osmanlılar 1543 yılında şehiri aldıklarında çok kötü bir durumdaydı. Osmanlılar Pécs'e geldiklerinde yerel nüfusu dışarı çıkardılar ve Pécs'i kendi idari ve kültürel yapılarına dönüştürdüler. Osmanlılar 150 yıl kadar Bölge'de kaldı ve pek çok eser bıraktı.

Tarih boyunca, kentin ekonomisi, politik ve siyasi konjonktür çerçevesinde şekillenmiştir. Ayrıca Pécs'in coğrafi konumu; Pécs'in, Almanların, Hırvatların, Bulgarların ve Macarların birlikte yaşadığı çok kültürlü bir merkez olmasında önemli bir rol oynamıştır. Alman ve Bohemyalı göçmenlerin şarap üretimine başlaması Pécs'in gelişimini destekleyen önemli bir unsurdur. Kömürün bulunduğu 18. Yüzyıldan Sovyet rejiminin sonuna kadar halkın büyük bir bölümü madencilikle uğraşıyordu. 1990'dan sonra, ani bir biçimde serbest ekonomiye geçiş ile birlikte, şehrin ekonomisinde ciddi bir dönüşüm yaşanmaya başladı ve bilgi yoğun iş hizmet faaliyetlerini (BYİH) temsil eden kuaterner sektörü önem kazandı. Ancak edebiyat, müzik ve sanat faaliyetleri sosyalist dönemde de oldukça yoğun ve şehirde çok sayıda sanatçı yaşıyordu. 70'li ve 80'li yıllarda, birçok müze açıldı. 1990'da Pécs'teki 14 müze ülke çapında bir üne sahipti. Pécs her dönemde Budapeşte'den sonra en fazla müze, koleksiyon ve kültürel programa sahip olan Macar şehri olma özelliğini taşımaktadır. Ayrıca, 1367 yılında kurulan üniversitenin Pécs'in her zaman önemli bir kültür merkezi olması anlamında önemli etkisi olmuştur. Bugün dahi, 6.000'den fazla çalışanı ile Pécs Üniversitesi, Bölgenin en büyük işverendir. 1990 yılının ardından serbest ekonomiye geçildiğinde önemli bir dış yatırım olmaksızın kültür temelli bir ekonomiye geçilmesinde Üniversite'nin rolü büyüktür. 2000 yılında Pécs'te bulunan Hristiyanlık Eski Nekropolü'nün (Sopianae) UNESCO'nun Dünya Mirası Alanı olarak Kabul edilmesinde 2010 yılında Avrupa Kültür Başkenti olarak seçilmesinde de Pécs Üniversitesi'nin önemli rolü olmuştur.

2005 yılında, yeni 2007–2013 AB programlarından faydalanabilmek için yapılan çalışmalar çerçevesinde, Kentin kalkınma stratejisi kültür-sağlık-çevre olarak 3 bileşende belirlendi. Birçok iç politik tartışmanın ardından başlatılan ve vatandaşların ve Üniversitenin kilit bir rol oynadığı adaylık sürecinin sonucunda, 2010 yılında Pécs Avrupa Kültür Başkenti unvanını aldı. Kentsel dönüşümün sağlıklı bir biçimde gerçekleştirilmesi için yerel fikir ve yeteneklerin devreye sokulması ve sosyal entegrasyonun sağlanması çok önemli olduğunun kabulü ile Projenin ilk aşaması başlatıldı. Asıl amacı kentin ekonomik potansiyelini arttırmak, turizm ve kültür endüstrisi açısından cazibesinin artırılması olan Proje'nin ilk aşamasında ekonomik kaynakların sürdürülebilir biçimde planlanması ve kentin entelektüel kapasitesinin Projeye katılımlarının sağlanması için çaba gösterildi.

III.2.2 Pécs'in Ekonomisi

Yukarıda da belirtildiği gibi Pécs'in ekonomisi, günün politik ve siyasi konjonktürü çerçevesinde şekillenmiştir. Sosyalizmin çöküşünün ardından idari ve ekonomik sistemdeki ani değişime ayak uydurmak yerel halkı oldukça zorladı. Sosyalist sistemden serbest ekonomiye geçiş sanayi sektörünü ciddi bir biçimde etkilediğinden birçok iş yeri kapandı, devlete ait fabrikalar hızlı bir biçimde özelleştirilmeye ve devlet mülkleri satılmaya başladı.

Yetmişli ve seksenli yıllarda madencilikteki hızlı büyüme nedeniyle halkın büyük bir bölümü madencilik sektöründe çalışıyordu. 1980'de madencilikte 13.133 çalışan varken, kömürün ekonomik değerinin düşmesine paralel olarak bu sayı 1990'da 4.260'a ve 2005'te 405'e düştü. Madencilğin 1987 yılında tamamen sona ermesinin ardından sektörde faaliyet gösteren birçok işletme kapandı ve pek çok kişi işsiz kaldı. Bu durum Pécs'te yaşayan birçok insanın başka şehirlere göç etmesine neden oldu.

Sosyalist rejimin çöküşünden sonraki ilk yıllarda, 1990'ların başında, kamu malları ve devlet işletmelerinin büyük bölümü eski siyasi elitlerin eline geçti. Özelleştirme süreci, Pécs'te üretim sisteminin ayakta kalmasını sağlamak yerine bireysel menfaat sağlamak amacıyla yapıldığı için Pécs, ciddi bir ekonomik kriz ile karşı karşıya kaldı.

Sanayi sektörünün eriyip gitmesi hizmet sektöründe bir hareketlenme yarattı. Ancak Pécs'e gelen çoğu yabancı yatırımcı, düşük gayrimenkul fiyatlarından faydalanarak emlak sektörüne girdi. Eski geleneksel iş yerleri yerini yeni perakende zincirlerine bıraktı. Makine imalat sanayinin ölçeği küçülmüş olsa da sektörel istihdamda 2012 yılına kadar ciddi bir düşüş olmadı.

2008-2011 yılları arasında kayıtlı işletmelerin %84'ü servis sektöründe, %10'sanayi sektöründe, %5-6'sı tarım sektöründe faaliyet gösteriyordu. Sanayi sektöründe faaliyet gösteren maden işletmeleri bu oranın %1'i kadarını oluştururken, diğer üretim alanları %40'unu oluşturuyordu. Bu oranın Yaklaşık %60'lık kısmını ise inşaat sektörü oluşturuyordu.

2008-2011 yılları arasında, hizmet sektöründe ağırlık gayrimenkul sektöründe devam ediyor olsa da hizmet sektöründe, mesleki, bilimsel ve teknik faaliyet gösteren işletme sayılarında artış olduğu görülmektedir (%20). Bu oranın, %1'ini konaklama ve yemek servisi, %7'sini sanat, eğlence ve rekreasyon ve %8'ini eğitim alanlarında faaliyet gösteren işletmeler oluşturuyordu. 2017 yılına gelindiğinde ise emlak sektöründeki kayıtlı işletmelerin yalnızca %10'unun aktif durumda oldukları ve "profesyonel, bilimsel ve teknik faaliyetler" ve "eğitim" sektörlerindeki aktif girişimlerin oranlarının yükselerek yaklaşık %70'lere ulaştığı görülmektedir.

80'li ve 90'lı yıllardaki ekonomik krizin ardından dışa bağımlı bir ticaret hayatı başlamış olsa da yeni perakende zincirleri yerel halkın yeni ekonomik koşullara adapte olmasını sağlamıştır. AB odaklı kalkınma stratejisi çerçevesinde Pécs kalkınma rotasını bilgiye ve kültüre dayalı bir ekonomik modeli uygulamaya başlamıştır. Özellikle 2007 yılının ardından bilgi yoğun iş hizmet faaliyetlerini (BYİH) temsil eden kuaterner sektörü önem kazandı.

III.2.2.1 2010 Avrupa Kültür Başkenti olarak Pécs ve Ekonomik Yerelleşme

Avrupa Kültür Başkenti Projesi'nin 2 temel amacı vardı. Bunlardan ilki kültür ekonomisi yoluyla bölgesel kalkınmanın sağlanması diğeri ise Macaristan, Romanya, Sırbistan, Karadağ, Hırvatistan, Bosna Hersek, Slovenya ve İtalya gibi ülkeler başta olmak üzere Orta ve Güney Avrupa'nın geniş bir bölgesinde güçlü bir iş birliği oluşturulması olarak ifade edilebilir.

Kültür ekonomisinin güçlendirilmesi için yapılması gereken müdahaleler başlık altında değerlendirilmiştir:

- ✓ Kültürel etkinlikler ve dışardan erişimin sağlanması anlamında kentsel alt yapının geliştirilmesi,
- ✓ Turizmin canlanması ve kültürel endüstrilerin ve bilgi teknolojisinin gelişmesi yoluyla ekonominin düzeltilmesi,
- ✓ Büyük ölçekli altyapı projeleri, kentsel “kolajı” oluşturan çeşitli mahallelerin yenilenmesi ve entegrasyonlarının sağlanması yoluyla sosyal kalkınmanın teşvik edilmesi.

Avrupa Kültür Başkenti Projesi yasal dayanağını 1622/2006 sayılı Komisyon kararı oluşturmaktadır. Bu karar doğrultusunda kültürel programlar 2 temel bileşende oluşturulmuştur: Uluslararası iş birliğini hızlandırılması, kültürel çeşitliliğin öne çıkarılması ve Avrupa Kültürü'nün ortak özelliklerinin vurgulanmasını öngören “Avrupa Boyutu” ve yerel halkın Projeye katılımlarının ve Proje çıktılarının sürdürülebilirliklerinin sağlanmasını öngören “Şehir ve Halk” bileşenleri.

Avrupa Kültür Başkenti Programı'na başvuru yapma fikri, kentin kalkınması için sivil katılımın ve sivil toplumun rolünün önemine inanan, sivil kuruluşlar tarafından ortaya atıldı. Ardından Pécs Belediyesi tarafından desteklendi. Bu bağlamda, Pécs 2010 Yönetim Merkezi, bireylerin kendi özelliklerine ve becerilerine göre katılımlarını sağlayan ve hatta karar alma prosedüründe rol almalarına olanak tanıyan geniş bir platform olarak kuruldu. Pécs örneğinde; yerel halkın, kültürün sosyal ve ekonomik dinamiklerdeki önemi konusunda farkındalıklarının artmasının ardından, Projeye olan ilgilerinin büyük ölçüde yükseldiği görülmektedir.

Avrupa Kültür Başkenti Programı 5 beş temel altyapı projesi çerçevesinde uygulandı:

- ✓ Kodály Merkezi (konser ve konferans alanı),
- ✓ Zsolnay Kültür Bölgesi,
- ✓ Büyük Sergi Alanı,
- ✓ Bölge Kütüphanesi,
- ✓ Bilgi Merkezi oluşturulması ve kamusal meydanların ve parkların canlanması.

Uzun vadede kentin en önemli mirası olarak kabul edilen bu yatırımların tümü, Avrupa Bölgesel Kalkınma Fonu (ERDF) desteğiyle gerçekleştirilmiştir ve yaklaşık 140 milyon Euro tutarında yatırım yapılmıştır. Başvuruda belirtilen Projelerden sadece “Büyük Sergi Alanı” Projesi uygulamalar sırasında değişime uğramıştır. Bu bağlamda, yeniden Büyük Sergi Alanı yapılması yerine, müzelerin çoğunun yer aldığı caddede yer alan kültürel tesislerin yenilenmesi tercih edilmiştir. Bölge Kütüphanesi ve Bilgi

Merkezi öngörülen sürelerde tamamlanırken, Kodaly Merkezi 2010 yılında ve Zsolnay Kültür Alanı ise 2011 yılında bitirilmiştir.

Kamusal alanların ve parkların canlandırılması Projenin kilit noktalarından biri olarak kabul edilmektedir. Şehir merkezinin dışında kalan alanlar ile merkez arasında bütünleşmenin sağlanması ile yerel halkın yaşam kaliteleri artmıştır. Şehir batıdan doğuya uzanan bir kültürel eksen çevresinde yeniden yapılandırılmıştır. Güneydeki Zsolnay Vilmos caddesi ile kuzeydeki Felsővámház caddesi yeni Projelerle birbirine bağlandı. Zsolnay Vilmos Caddesi, Bölge Kütüphanesi, Kodály Center ve Balokány Parkı ile tamamen yenilenince, yakın çevrede yaşayan Roman nüfusunun yaşam kalitesinde olumlu bir değişim sağlanmıştır. Ancak Felsővámház Caddesi'nde ki restorasyon çalışmaları tamamlanmadığından Pécs'in kuzeyindeki yoksulluk oranı halen yüksektir.

III.2.2.1.1 Kültür Ekonomisi

Birleşmiş Milletlere göre, tüm yaratıcı sanatlar ve sahne sanatları, kültürel miras ve diğer kültürel çalışmalar, kültürel ekonomi alanına girmektedir. Sanat, edebiyat, müzik, mimarlık, medya, reklam, pazarlama ve iletişim hizmetleri, yayıncılık, müzik ve film endüstrisi, yazılım endüstrisi, moda endüstrisi, tasarım ve mimarlık, yüksek eğitim ve akademik araştırmalar, kültür ekonomisi kapsamında değerlendirilmelidir.

Macaristan; sahafılık, dericilik, çömlekçilik vb. geleneksel sanatlar konusunda ciddi bir birikime sahiptir. Ülkede, çok sayıda, bilgi ekonomisinin ve yaratıcılığın temelini oluşturan üniversiteler ve araştırma kurumları bulunmaktadır. 2005 WIPO raporuna göre, 2002 yılında ülke içinde telif hakkı temelli tüm sektörlerin katma değer açısından ulusal ekonomiye katkısı %6,67 oranındaydı. Diğer yandan bilgi ekonomisi anlamında yapılan uluslararası karşılaştırmalarda dahi önemli bir yeri olan bu orana ulaşılmasında Budapeşte'nin rolü büyüktür. Ülkenin geri kalanında yaratıcı endüstrilerin üretim düzeyleri oldukça düşüktür. Bu açıdan bakıldığında, Pécs'te ki Üniversitenin şehirde ki yaratıcı kültürel endüstrinin geliştirilmesi anlamında büyük bir şans olduğu görülmektedir.

"Pécs'te Yaratıcı Endüstrilerin Durumu" başlıklı 2010 Yaratıcı Şehirler Raporu'na göre, kentte faaliyet gösteren yaratıcı işletmelerin Pécs'de faaliyet gösteren tüm işletmeler içindeki oranı %4'tür. Sayısal olarak 800'e yakın tescilli işletmenin %50'den fazlası "Sanat, el sanatları, sahne sanatları" ve "Mimarlık" sektöründe faaliyet göstermektedir. 'Diğer yaratıcı girişimler' sektöründe kayıtlı işletmeler arasında oranı en düşük olan grupta 'yazılım ve eğlence' sektöründe faaliyet gösteren firmalar (%1,4) yer alırken bu oranın %4,8'lik bölümünü film yapımı ve sinema sektörü ve %7,3'lük bölümünü müzecilik ve organizasyon sektörü oluşturmaktadır.

Ancak, sektörlerin istihdama katkıları dikkate alındığında, "sanatlar, el sanatları ve sahne sanatları" sektöründe faaliyet gösteren firmalar çoğunlukla küçük işletmeler veya şahıs şirketleri olduğundan, bu sektörde çalışanların sayılarının düşük olduğu görülmektedir. Öte yandan, sektördeki payları daha düşük olan "Yazılım ve Eğlence", "Tasarım" ve "Mimarlık" gibi sektörlerde çalışanların sayısı oldukça fazladır. Yaratıcı sektördeki kayıtlı işletmelerin sayısına ilişkin veriler, 2011 yılında 2010 yılına kıyasla %6,5 oranında bir artış göstermekmiş olsa da istihdam oranları veya GSYİH'ye katkı konusunda ki veriler yetersizdir.

III.2.2.1.2 Turizm

Turist sayısı dikkate alındığında 2001 ve 2011 yılları arasında %37,1 oranında bir düşüş yaşandığı görülmektedir. 2010 yılında gelenlerin sayısı 2009 yılına göre %26 artarken, 2010 ve 2011 yılları arasında düşüş %20,3 olmuştur. Pécs'e gelen turistlerin şehirde geçirdikleri gecelerin sayısı da yetersizdir. Şehirde geçirilen turizm gecelerinin yüzdesi 2001 ve 2011 yılları arasında %34,1 oranında gerilerken, 2010 yılında 2009 yılına göre %27,8, 2010'dan 2011'e göre ise %18,1 oranında düşüşler yaşanmıştır.

Pécs'in ekonomisine, uluslararası turizmin etkisi değerlendirildiğinde, yabancı turistlerin toplam turist sayısına oranının her zaman %30'un altında olduğunu gözlemlemek mümkündür. Bu oranda, 2009'a kıyasla %72,6'lık bir artış olmasına rağmen 2010 yılında yabancı turist oranı tüm turistlerin ancak %28'ini oluşturuyordu. Bununla birlikte 2011 yılında yabancı konukların oranı 2010 yılına göre %28,8 oranında azalmıştır. Uluslararası turizmde, 2010 yılında, şehirde geçirilen turizm gecelerinin yüzdesi, 2009 yılına göre %76,3 oranında artmıştır. Ancak 2010 ve 2011 yılları arasında, bu oranda tekrar %25,7 oranında bir düşüş yaşanmıştır.

Ne turist sayısında ne de turistlerin şehirde geçirdikleri gecelerin sayısında çarpıcı bir değişiklik olmasa da, turizm sektörünün GSYİH içindeki oranı, son on yılda, %15 kadar artmıştır. 2018'e gelindiğinde, yerli ziyaretçiler için 182.238 gece konaklama ve uluslararası ziyaretçiler için 63.702 gece konaklama olduğu saptanmaktadır. Bazı özel günlerde Pécs'e gelen yabancı turist sayısında ciddi artışlar görülmektedir. Örneğin, 2017 yılında, 1367'de kurulan Pécs Üniversitesi'nin 650. Kuruluş yıldönümüne yoğun bir katılım olmuş ve bu yıl içinde şehre gelen turist sayısı %70-75 kadar artmıştır (94 747 Yerli ve 25 900 Yabancı Turist). Yabancı turistlerin büyük bölümü Sırbistan, Hırvatistan gibi sınır komşusu olan ülkelerden ve Almanya'dan gelmektedir. Bölgede bulunan 8000 tarihi ve turistik noktayı kapsayan ve 5 dilde hazırlanmış olan mobil harita uygulamasının turist sayısındaki artışta önemli rol oynadığı düşünülmektedir.

Macaristan'daki turizm çalışmaları 1981 yılında Budapeşte'de kurulan turizm ofisi ile başlamıştır. Pécs'de ki ilk turizm ofisi 1993 yılında kurulmuş olsa da 2000'li yıllara kadar turizmde ciddi bir gelişme kaydedilmemiştir. 2010 yılının Pécs için bir dönüm noktası olduğu görülmektedir. Sadece turizm alt yapısı anlamında değil, turizm yönetiminin ülke genelinde kurumsallaşması anlamında da yaşanan dönüşüm, Pécs'in turizm potansiyeline ciddi bir katkı sağlamıştır. Bugün Pécs'te dört yıldızlı 6, üç yıldızlı 18 otel mevcuttur. Büyük şehirlerdeki tüm oteller, 2009 yılından itibaren AB tarafından koyulan standartlara (www.hotelstars.eu) uymak zorundadır. 270 madde içeren bu standartların 17 AB üyesi ülkede uygulanmaktadır. Küçük yerleşim yerlerinde (köy ve kasabalarda) ise AB yıldız sisteminin yerine ulusal derecelendirme sistemi kullanılmaktadır. Bu sistemin sorumluluğunu 239/2009.X.20 No.lu Hükümet Kararı ile kurulan Magyar Falusi Turizmus Egyesület (FATOSZ) isimli profesyonel bir kurum taşımaktadır (Sun Flowers Derecelendirme Sistemi). Pécs, AB Hibe Programı çerçevesinde yapılandırılan PÉCS Turizm Birliğinin ve 2030 yılına kadar uygulanacak olan turizm stratejilerini hazırlayan Macar Turizm Ajansının üyesidir.

Turist çekme potansiyeline sahip birçok alan Avrupa Kültür Başkenti Projesi çerçevesinde tamamlanmıştır. Bu bağlamda, Pécs'de çok sayıda park, konser salonu, müze, kongre ve spor

merkezleri (water ski, wakeboard, running track, beach volleyball, beach soccer, hiking on a nature trail, outdoor fitness equipment, playground) bulunmaktadır.

Pécs de Kütahya gibi farklı turizm olanaklarına sahiptir. Çevresinde var olan termal su kaynakları (Harkány, Szigetvár, Komló-Sikonda, Magyarhertele, Siklós), nedeniyle sağlık turizmi, Mecsek ve Villany Dağları ve Tuna Nehri nedeniyle spor turizmi, Üzüm bağları ve özgün mutfağı nedeniyle ise Gastronomi Turizmi geliştirmekte olan turizm potansiyelini güçlendirecek unsurlardır.

Pécs'e gelen turistlerin çoğu orta gelir seviyesine sahip gruptadır. Dolayısıyla, turizm faaliyetlerinden alınan vergi (1.5 Euro/Kişi/gece/; 400 HUF/kişi/gece) oldukça düşük tutulmaktadır. Daha yüksek gelir düzeyindeki turistlerin Pécs'i tercih etmemelerindeki en önemli neden Pécs'te havaalanı olmaması ve Şehirde 5 yıldızlı otel bulunmamasıdır. Bu iki önemli problemin çözümü durumunda, kongre turizminde canlanma olacağı ve Pécs'i ziyaret edecek yabancı turist sayısının artacağı düşünülmektedir.

III.2.3 Pécs'e ulaşım

Bu doğrultuda yapılan en önemli yatırım, ilk bölümü 2006 yılında tamamlanmasına rağmen tümü 2010 yılında bitirilen M6-M60 otoyoludur. Tuna Nehri boyunca uzanan otoyol, Pécs 10 Koridoru olarak adlandırılmaktadır. TEN koridoru, Budapeşte 'yi Bosna'ya bağlamaktadır. Bu anlamda Pécs10 Koridorunun komşu coğrafyalarla iş birliğini arttırması ve kentin mekânsal dönüşümüne katkıda bulunması nedenleriyle, Avrupa Kültür Başkenti Projesi için önemli bir yatırım olduğu söylenebilir.

IV. ANALİZLER

IV.1 KÜTAHYA VE PECS'İN KARŞILAŞTIRMALI ANALİZLERİ

GZFT (SWOT) analizi başlığındaki bir sonraki bölümün şeffaf ve bilgiye dayalı bir biçimde hazırlanması için Kütahya ve Pécs'in karşılaştırmalı analizleri yapılmıştır. Bu analizinin mümkün olduğunca sayısal verilere dayandırılması amaçlanmıştır. Tabloda görülen veriler, doğrudan paydaş kurumlarca sağlanmış olup, şehirlerin hâlihazırda ki durumlarını yansıtmaktadır.

	PÉCS	KÜTAHYA
Nüfus	Toplam nüfusu 365 726 olan Baranya Bölgesinde yer alan Pécs şehrinin nüfusu 156 649 olup 2011-2015 dönemi itibarıyla itibaren her yıl %1,65 oranında azalma temayülü göstermektedir.	Kütahya'nın ilçeleri ile beraber toplam nüfusu 577 941 olup bu nüfusun %64'ü kırsal bölgelerde yaşamaktadır. Şehir Merkezi'nin Nüfusu 266 784'dür. Kütahya, dışarıdan çok fazla göç alan bir şehir değildir. 2018 yılı itibarıyla Kütahya'nın nüfusunda 0.99 % oranında artış olmuştur.
Eğitim Durumu	Nüfusun 65 yaş üstü bölümünde yer alan kişilerde okur yazar olmayanların oranı %1 kadardır. Ortaokul mezunu olan nüfusun %19 olduğu görülmektedir. Nüfusun %26'lık bölümünü lise mezunları ve %24'lük bölümünü ise meslek okulu mezunları oluşturmaktadır. Üniversite mezunlarının oranı %23 civarındadır.	Nüfusun %5,7'si sadece okur yazar olup, ilkokul diploması bile yoktur. Çalışabilir yaştaki nüfusun %59,8'lik bölümünü lise altı eğitimliler oluşturmaktadır. Bu oranın Türkiye genelinde %44 olduğu düşünüldüğünde, Kütahya'daki eğitim seviyesinin Türkiye ortalamasının altında olduğu görülmektedir. Nüfusun sadece %20'si lise ve dengi okul mezunu, %8,1'i yüksek eğitimlidir. Kütahya ilinde genel orta öğretim artış hızı Türkiye artış hızından daha düşük iken, mesleki ve teknik orta öğretim hızı Türkiye'den daha yüksektir. Kadınlar arasında özellikle diplomasızlık durumu erkeklere göre çok daha yaygındır. Okur yazar olmayan nüfusun %82'si, diploması olmayanların da %67'si kadın nüfustur.
İstihdam ve İşsizlik Durumu	Pécs'deki işsizlik oranı %3,4'tür. 2016 itibarıyla 67.036 kişi çalışmaktadır. Bu sayının 36,129'u tam zamanlı çalışandır. 2016 itibarıyla 4839 kişi işsizdir. 2016 yılı itibarıyla ekonomik hayatın içinde yer alanların sayısı 149 940'dır.	2011 yılı verilerine göre %4,7 olan işsizlik oranı 2019 yılı itibarıyla %7,4 olmuştur. Ancak Türkiye'deki işsizlik oranının %13 civarında olduğu düşünüldüğünde, bu işsizlik oranı ile en düşük işsizlik oranına sahip il olma özelliğini sürdürmektedir. Kütahya'daki işgücüne katılım oranı, %50,2 ile %45 olan Türkiye ortalamasının üzerindedir.

İstihdamın sektörel Dağılımı	Çalışan nüfusun sektörlere göre dağılımı Baranya bölgesi için aşağıdaki gibidir: • Tarım %5 • Madencilik %2 • Teknik ve Bilimsel %10 • İdari ve Servis %10 • Kamu Yönetimi ve Güvenlik %5 • Eğitim %11 • Sağlık %3 • Eğlence %7 • İnşaat ve Emlak %11 • Bilişim %14 • Kültür ve Sanat %12 • Sanayi %10	En fazla çalışanı olan sektör %29,5 ile imalat sektörüdür. İmalat sektörünü, %21,4 ile toptan ve perakende ticaret ve %16,9 ile madencilik sektörleri takip etmektedir.
Yaratıcı Kültürel Sektör kapsamında faaliyet gösteren firmaların çalışma alanları	• Sanat ve sahne sanatları (183 işletme) • Kültürel Ticaret (122 işletme) • Medya, Basın-Yayın (183 işletme) • Görsel-İşitsel (53 işletme) • Reklamcılık (109 işletme) • Sanat, el sanatları, görsel sanatlar (277 işletme) • Bilgisayar programcılığı, bilgi ve iletişim teknolojisi (92 işletme) • Müzecilik ve Sergi Organizasyonları (103 işletme) • Mimarlık (366 işletme) • Tasarım (81 işletme) • Müzik Endüstrisi (4 işletme) • Kültürel Miras (30 işletme)	• Çini, seramik ve porselen sektörlerinde faaliyet gösteren Ticaret ve Sanayi Odası ile Çiniciler Odası'na kayıtlı en az 67 üye bulunmaktadır. Bunlara, bazı firmaların şubelerini de eklediğimizde sayı en 91 olmaktadır.
Ekonomiye kadınların katılımı	• Kadın nüfusun 39% 'u ekonomik hayatın içindedir. Ancak %33'ü Baranya bölgesinde çalışmaktadır. • Çalışan toplam nüfusun %47'si kadındır.	• Türkiye'de kadınların istihdama katılım oranı %26 iken bu oran Kütahya'da sadece %18'dir. • Kadın çalışanların biraz daha ağırlık kazandıkları sektörlerdeki işyerlerinin toplam işyerleri içindeki payları da çok azdır. Örneğin çalışanlarının beşte üçü (% 61) kadın olan insan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetlerindeki işyerlerinin toplam içindeki ağırlığı sadece % 2, çalışanlarının üçte birinin kadın olduğu eğitim sektörü işyerlerinin toplam ağırlığı içindeki oranı % 3, ve çalışanlarının % 29'unun kadın olduğu finans ve sigorta faaliyetlerinin toplam işyerleri içindeki ağırlıkları % 2'dir. • Erkek çalışanların %24'ü, kadın çalışanların da %76'sı imalat sektöründedir. İkinci hâkim sektör ticaretle de durum benzerdir. Erkek çalışanların %82'si, kadın çalışanların da %18'i ticaret sektöründedir. Toplam çalışanlara göre üçüncü sırada olan madencilikte, %98 pay ile erkek çalışanlarda yine üçüncü sırada yer alırken, kadınlarda üçüncü sırada insan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri sektörü yer almaktadır. • Toplam çalışanların %18'ini kadınlar

		teşkil ederken, Büro ve Hizmetlerinde Çalışan Elemanların % 28'i kadın, Profesyonel Meslek Grubunda Çalışanların ise % 32'si kadındır. Buna karşılık Yöneticiler ana meslek grubunda çalışanların sadece %14'ü, Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensuplarının %10'u kadındır.
İşletmelerin Durumu	2014 yılı itibarıyla kayıtlı 25,411 işletme bulunuyordu. Aynı yıl kapanan işletme sayısı 1,626 oldu.	İlde açılan her 339 ticari işletmeye karşılık 109 işletme kapanmıştır. Şirketlerde ise açılan her 109 şirkete karşılık 18 şirket kapanmıştır.
Göç Verme Durumu	2017 yılı itibarıyla 7,593 kişi Pécs'ten göç etti. Aynı yıl Pécs'e göç edenlerin sayısı 7,226 oldu.	Göç verdiği nüfusun en önemli bölümünü 20-24 yaş grubu oluşturmaktadır. İlin işgücü piyasasına katkıda bulunacak olan nüfusun il dışına çıkması Kütahya ekonomisini olumsuz etkilemektedir.
Toplam Yüzölçüm	4,430 km²	2,484 km²
Stratejik Alan	- Pécs - Harkány - Szigetvár - Mohács - Siklós - Villány	- Central Kütahya - Tavşanlı - Simav - Gediz - Emet - Altıntaş - Domaniç - Hisarcık - Aslanapa - Çavdarhisar - Şaphane - Pazarlar - Dumlupınar
Tarihi ve Kültürel Merkezler	- Zsolnay Kültür Semti (Gyugyi Koleksiyonu, Pembe Koleksiyon, Zsolnay Aile ve Fabrika Tarihi Sergisi, m21 Galeri, Bóbita Kukla Tiyatrosu, Planetarium, Labor – Etkileşimli Büyü Alanı, Görsel üretim, E78, Üniversite Güzel Sanatlar Fakültesi, 1861 Eldiven Atölyesi, Zsolnay Türbesi) - Kodály Konser Salonu - Sanat ve Edebiyat Evi - Pécs Galerisi - Orta Çağ Üniversitesi - Cella Septichora Turizm Merkezi (UNESCO Dünya Mirası) - Eski Hristiyan Türbe (UNESCO Dünya Mirası) - Katedral (katolik) - Piskopos Sarayı - Barbakán – kalenin yuvarlak burcu - Piskopos Sarayı'nın bahçesi - Katedralin eski kalıntıları (Lapidarium) - Piskopos hazineleri - Ambar turizm merkezi - Piskopos mahzeni - Gazi Kasim paşa camii - Şehir Merkezi katolik kilisesi - Yakovali Hasan Paşa camii (Müslüman	- Aizanoi Antik Kenti (Çavdarhisar M.S. 117-138) - Kütahya Frigya Vadileri (Frig Vadisi M.Ö 900-600) - Kütahya Kalesi (Hisar 5. yy) - Yeni Mahalle Rum Ortadoks Kilisesi - Ulu Cami (Yıldırım Bayezid zamanında 1381-1384) - Mevlevihane Dönenler Cami (14. yy) - Saray Camii (Hisarbeyoğlu Mustafa Camii) - Yeşil Cami (1321 Hicri 1905-6) - Karagöz Ahmet Paşa Camii - Takvacılar Camii (782-803 H.) (1381-1402 M.Ö) - Kurşunlu Cami (1377) - Arslanbey Cami, Meydan Cami (15.yüzyıl eseri) - Lala Hüseyin Paşa Cami (16.yüzyıl Mimar Sinan eseri) - Balıklı Cami (II.Gıyaseddin Keyhüsrev zamanında İmadüddin Hezar Dinari 1236) - Çinili Camii (Ressam ne Neyzen Ahmet Yakupoğlu tarafından 1973 yılında yapılmıştır.) - Yoncalı Alaaddin Keykubat Cami

	topluluğu) • İdris Baba Türbesi • Memi paşa hamamı kalıntıları • Lise kilisesi (katolik) • Pavlus kilise ve manastırı • Aziz Augiutinus kilisesi (Türk camisi) • Havi tepe şapeli (katolik) • Sinagog (Yahudi) • Klimo Kütüphanesi (piskopos György Klimo'nun eski kitap koleksiyonu) • Janus Pannonius Müzeleri: Zsolnay, Csontváry, Vasarely, Schaár Erzsébet, Amerigo Tot, Modern Macar Sanat Galerisi, Doğa Bilimleri, Tarih, Ethnografi, Müze galerisi)	(1.Alaaddin Keykubat adına, 1233) • Kaditler Cami (1251) (1835/36) • Hıdırlık Mescidi (1243-1244) • Aşağı Kale Mescidi • Rüstempaşa Medresesi (16.Yüzyıl Eseri) Müzeler: • Lajos Kossuth Müzesi (Macar Evi, 18.yy. Macar özgürlük savaşının önderlerinden Lajos Kossuth (1802-1894), ailesi ve 56 kişilik mülteci grubuyla birlikte 1850-1851 yılları arasında Kütahya' da misafir edilmiş ve Macaristan Anayasa Tasarısını bu evde hazırlamıştır.) • Kütahya Kent Tarihi Müzesi (1912) • Belediye Jeoloji Müzesi (Eski Tarihi bir yapı olan bu yapı daha önce hamam olan kullanılmış restore edilerek müzeye dönüştürülmüştür.) • Sıtkı Olçar Çini Müzesi • Vacidiye Medresesi (Kütahya Arkeoloji Müzesi-Medrese binası 1314 yılında Germiyan Beylerinden Umur bin Savcı tarafından yaptırılmıştır. Arkeoloji Müzesindeki en önemli eserlerden biri de Amazonlar Lahdi'dir.) • II. Yakup Bey İmaret (Kütahya Çini Müzesi-Çini Müzesi Türkiye'deki ilk ve tek çini müzesidir. Germiyan Beyi II. Yakup Çelebi (1387 -1429) tarafından 1411 yılında yaptırılan imaret, medrese, mescit, kütüphane ve hamamdan oluşan külliyeinin imaret ve türbe bölümü, Kültür ve Turizm Bakanlığınca çini müzesi olarak restore edilip, 1999 yılında ziyarete açılmıştır.) • Evliya Çelebi Müzesi (Kütahya'lı dünyaca ünlü seyyah, ilim adamı, tarihçi, yazar ve halk bilimci Evliya Çelebi'nin (1611-1683) doğduğu ev, Kütahya Belediyesi ve Kütahya Evliya Çelebi Kültür Hizmet ve Tarihi Eserleri Onarma Derneğinin destekleri ile Dedesi Kara Ahmet Bey'in Türbesinin yanına yeniden yaptırılmıştır.) Türbeler: • Paşam Sultan Türbesi • Hayme Ana Türbesi • Dedeali Türbesi • Şair Şeyhi (Hekim Sinan) Türbesi • Ana Sultan Türbesi • Paşam Sultan Türbesi • Celaleddin Çelebi Türbesi • Sunullah Gaybi Türbesi • Kara Ahmed Bey Türbesi • Şeyh Buhari (Gümüleşik Türbesi)
--	---	--

		Konaklar: - Molla Bey Konağı - Germiyanlılar Konağı - Vakıf Konağı - Lalezar Konağı - Keller Konağı - Hocazade Nuri Bilge Konağı - Defterdar Konağı - Hükümet Konağı Hamam - Yoncalı Alaaddin Hamamı
Restorasyonu tamamlanmış olan tarihi ve kültürel alanlar	Zsolnay Kültür Merkezi Yeni işlevli eski fabrika binaları: - Sikorski evi – Gyugyi koleksiyonu (özel porselen koleksiyonu) - Eski apartman – Bóbita Kukla Tiyatrosu - Eski imalathane – 1861 Eldiven Atölyesi - Tennis kortu – Mesire yeri: tırmanma kafesi, çocuk parkı - Zsolnay Fabrikası'nın avlusu – Pirogranit Alanı: arka müziği - İşçi lojmanı – Misafir evi Piskoposluk Alanı - Katedral ve kulelerin restorasyonu - Piskopos Sarayı'nın Doğu kanadı ziyaretçilere açılmıştır - Katedral meydanının restorasyonu - Gazi Kasım Paşa Camii'nin restorasyonu - Ambar Turizm Merkezi – halka açık tuvalet, kafe, konferans salonu, bürolar - Piskopos'un mahzeni - Hazine - Katedralin eski kalıntıları (Lapidarium) - Aranyos Mária Şapeli, Pécs Orta Çağ Üniversitesi'nin bir parçasıydı - Orta Çağ Üniversitesi - Püspökszentlászló Şatosu ve Botanik Bahçesi - Máriagyűd kilise ve ziyaret yeri – Turizm merkezi Kodály Konser Alanı - Pannon Filarmonik Orkestra - Konferans salonları - Müzik salonu İl Kütüphanesi ve Bilgi Merkezi – PTE Kütüphanesi Kamu alan ve parkları - Széchenyi meydanı – Festival yeri - Yaya caddesi – Festival yeri - Uránváros – Pécs şehrinin Batı kısmı - Tettye bölgesi – Mesire yeri, yürüyüş yolları, Piskopos Szathmáry Sarayının kalıntıları (derviş manastırı) - TV kulesi – Misina dağının zirvesindeki kule 191 metre yüksekliktedir (Mecsek	Camii ve Mescitler: - Ulu Cami - Mevlevihane Dönenler Cami - Saray Camii - Yeşil Cami - Karagöz Ahmet Paşa Camii - Takvacılar Camii - Kurşunlu Camii - Arslanbey Camii - Lala Hüseyin Paşa Cami - Balıkçı Cami - Çinili Camii - Yoncalı Alaaddin Keykubat Cami - Kaditler Cami - Hıdırlık Mescidi - Aşağı Kale Mescidi - Rüstempaşa Medresesi Müzeler: - Lajos Kossuth Müzesi (Macar Evi) - Kütahya Kent Tarihi Müzesi - Belediye Jeoloji Müzesi - Sıtkı Olçar Çini Müzesi - Vacidiye Medresesi (Kütahya Arkeoloji Müzesi) II. Yakup Bey İmareti (Kütahya Çini Müzesi) - Evliya Çelebi Müzesi Türbeler: - Paşam Sultan Türbesi - Hayme Ana Türbesi - Dedebalı Türbesi - Şair Şeyhi (Hekim Sinan) Türbesi - Ana Sultan Türbesi - Paşam Sultan Türbesi - Celaeddin Çelebi Türbesi - Sunullah Gaybi Türbesi - Kara Ahmed Bey Türbesi - Şeyh Buhari (Gümüşeşik Türbesi)

	dağları). Merkez Wakeboard Park Pécs 7632 Pécs, Tüskésréti-tó http://www.centralwake.hu/hu/kapcsolat https://www.facebook.com/centralwake	Konaklar: • Molla Bey Konağı • Germiyanlılar Konağı • Vakıf Konağı • Lalezar Konağı • Keller Konağı • Hocaşade Nuri Bilge Konağı • Defterdar Konağı • Hükümet Konağı • Germiyan Sokağı
Parklar, Mesire Alanları, Yürüyüş Yolları (Özel isim olmaları nedeniyle çevrilmemiştir)	• Aziz Stefan meydanı • Piskopos Sarayı'nın bahçesi • Barbakán - kale • Kalenin batı duvarı promenatı • Kalenin kuyey duvarı promenatı • Cumhuriyet Meydanı • Kalvari tepesi gezi yeri • Tettye dağı gezi yeri • Zsolnay Senti yürüyüş yolu • Mecsek Dağları ormanlarında çeşitli parkurlar (örn. Sarı üçgen parkuru Pavlus manastırından TV kulesine kadar uzanır) • Mecsextrem Macera Parkı (Árpádtető – Mecsek dağları)	• Kent Park • Şehzadeler Parkı Mesire Alanı ve Yürüyüş Alanı • Yaşam Parkı Mesire ve Yürüyüş Alanı • Kent Ormanı Mesire ve Yürüyüş Alanı • Çamlıca Mesire ve Yürüyüş Alanı • Yoncalı Mesire ve Yürüyüş Alanı • Enne Barajı Mesire Alanı • Regülatör Mesire Alanı • Porsuk Çayı Mesire Alanı • Kütahya Şehir Ormanı • Murat Dağı Mesire Alanı • Gölcük Yaylası Mesire Alanı • Ilıcaksu (Sarıköz) Mesire Yeri • Frig Yürüyüş Yolu
Spor Alternatifleri	Su kayağı, dalga kayağı, yürüyüş parkurları, plaj voleybolu, plaj futbolu, dağcılık, doğa sporları, vücut geliştirme aletli spor salonları	Futbol, Voleybol, Hentbol, Tenis, Basketbol, Triking, Doğa Yürüyüşü, Koşu, Açık Hava Fitness, Paintbol, At Biniciliği, Halter, Okçuluk, Halk Oyunları,
Termal Turizm Bölgeleri	• Harkány • Szegedvár • Komló-Sikonda • Magyarhertelend • Sikló	• Yoncalı Kaplıcaları Turizm Merk. • Ilıca Kaplıcaları Turizm Merk. • Tavşanlı Göbel Turizm Merk. • Emet Dereli, • Yenice Turizm Merk. • Simav Eynal, • Çitgöl Turizm Merkezi • Naşa Turizm Merkezi • Gediz Murat Dağı Termal Turizm Merkezi • Gediz Ilıcasu Termal Turizm Merk. • Hisarcık Esire Termal Turizm Merk.
Otel ve Konaklama Tesisleri (Özel isim olmaları nedeniyle çevrilmemiştir)	• Adele Boutique Hotel**** • Boutique Hotel Sopiana**** • Corso Hotel Pécs**** • Hotel Millennium**** • Diana Hotel*** • Hotel Makár Sport & Wellness**** • Hotel Laterum**** • Hotel Arkadia***+ • Hotel Palatinus City Center***superior • Hotel Therapia***superior • Hotel Fenyves Panoráma*** • Hotel Aranyhajó Fogadó*** (Closed until 2020) • Hotel Barbakán*** • Hotel Central*** • Kálvária-Rác Hotel***	• Hilton Garden Inn Kütahya • Grand Çınar Hotel • Gül Palas Hotel • Via Kütahya Otel • Gülümser Hatun Termal Hotel • Kütahya Garden Otel • Harlek Termal Hotel • Qtahya Otel • Yoncalı Termal Hotel • Hotaş Hotel • Çinili Otel • Nehir Termal Otel • Huzur Termal Apart Otel • Sefa Termal Otel • Hotel Gül Palas • Erbaylar Otel

	- Ágoston Hotel*** - Fordan Hotel*** - Színbád Hotel*** - Hotel König*** (renovation) - Szent György Fogadó*** - Napraforgó Wellness Ház és Panzió*** - Bagolyvár Fogadó*** (pansiyon) - Berg Toboz Panzió*** (pansiyon) - Retro Panzió*** <u>Pansiyonlar:</u> - Lenau Ház (pansiyon) - Angelica Apartman - Lyceum Apartman - Apáca Apartman - Barária Apartman - Centrum Apartmanhotel - Hungária Apartmanház - Marci Villa - Masi Apartman - Marylin City Center Apartman - Toldi Apartmanok - PTE Hunyor Vendégház (misafirhane) - Donátus Vendégház - Gilice Panzió és Étterem (pansiyon & restoran) - Valcsics Villa Panzió - A Mecsek Gyöngye Apartmanház - Hatház Apartman - Tulipán Panoráma Apartman - Delanta Panzió - Hársfa Apartman <u>Kamp yeri:</u> Família Privát Kemping <u>Hosteller:</u> - Joker Hostel - Gandhi Kollégium - Liszt Hostel - Nap Hostel - Szalay László Hostel - Pollack Mihály Hostel - Szántó Kollégium - Jakabhegyi Kollégium - Boszorkány Kollégium	Pansiyonlar: - Panda Apart Pansiyon - Yıldız Pansiyon - Esgüven Suit Apart - Şehr-I Ala Pansiyon & Apart - Atay Pansiyon - Kütahya Öğretmen Evi - Belediye Misafirhanesi
Restaurant, Bar ve Kafeler (Özel isim olmaları nedeniyle çevrilmemiştir)	- Bagolyvár Étterem - Tettye Vendéglő - Rundó Söröző és Étterem - Fiáker Étterem - Lezser Bárkonyha - Reggeli - Király21 Beerhouse & Grill - Nana - Replay Café & Restaurant - Frei Café - Palatinus Étterem - Eozin Corso - Havanna Café és Étterem - Amerika Retro - Korhely Étterem	Restoranlar - M&N Balık Restoran - Kesiciler Steakhouse - Kütahya Antre Gurme Restaurant - Antepli Mehmet Lezzet Diyarı - Osmanlı Kebap - Medcezir Restoran - Mr.Kumpir Kütahya - Sera AVM Fast Food Restaurant - Mülayimoğulları İskender - Altınbaşak Unlu Mamulleri - Ala Cafe Restoran - Tarihi Kütahya Konağı Yöresel Ev Yemekleri

	• Elefántos Étterem és Pizzéria • Mátyás Király Étterem • Balkán Bisztró • Főnix Pizzéria • Pezsgőház Étterem • Blöff Bisztró • Tex-Mex • Crystal • Tempus Étterem • N-Eozin Grillterasz • Oliva Étterem • Paulus • Napsugár • Kikelet Étterem és Kávézó • Kapuciner Étterem • Xavér Éttere	• Döner Gazino • Gazi Usta • Nar Geleneksel Bahçe Cafe • Restoran Kahvaltı • Kütahya Lalezar Konağı • Çıtır Lahmacun Kebap • Kebapzade Kütahya • Güney Gurme • Hammam-i Ziyafe • Kaymak Balık Restoran • Carven restaurant • Gökaçıklar Restaurant • Kebap Evi • Göveçci Süleyman • Nazenin Kasap Izgara • Meşhur Fazlı Usta Yaprak Kebap • Germiyan Konağı Ev Yemekleri • Tombiş Izgara Cafeler: • Cafe Dream • Papyon Cafe & Bistro • Mr.Tom's Coffee • Saklı Bahçe &Bistro • Cafe Artı • Telephone Cafe • All İzz Well Cafe Restaurant • Kahve Dünyası - Kütahya Sera AVM • Cafe Leptin • KİHMED Kitap Kahve • Semaver • Hisaraltı Çay Bahçesi • Cafe Borsa • Mokka Cafe • Irish Coffee • Cup Coffee • Yemen Kahvesi • Kamyon Cafe • Back Street Coffee House • Duman Nargile Cafe • Gloria Coffee • Gloria Jean's Coffees • İnci Kafe • Bussola Shisha Lounge • GORİL CAFE • David people • Asmalı Bahçe1951 • Nora Live Cafe Bistro • Newland Cafe • Hasır • MASAL CAFE • Cafe de Flore • Old School Coffee's • Kahverengi Kültür - Sanat Cafe • Hogwarts Cafe Kütahya • Cafe De Zamane • CASA Cafe & Bistro
--	---	---

		• Bayramefendi Osmanlı Kahvecisi • Gazozname Kütahya • Penguen pasta kafe • Kantin cafe • AYI LOUNGE • Meşhur Dibek Kahve • Teras Cafe • Ekler Evi • Fabbrica Steampunk Barlar: • Q PUB • Voodoo • MOE CLUB KÜTAHYA
Turizm tesislerinde çalışan personelin eğitim durumu	Otel yöneticileri, ön büro sorumluları, turizm agenda yöneticilerinin dışında kalan personelin eğitimleri lise ve dengi okul seviyesindedir.	
Turizm sektöründe çalışan kadın oranı	60% kadın, 40% erkek	Turizm sektöründe çalışan kadın sayısı %10'nun altındadır. Ve bu kadınların büyük bölümü kat hizmetlisi olarak çalışmaktadır.
Şehir İçi Ulaşım Olanakları	• Otobüs: Tüke Busz - http://www.tukebusz.hu/tartalmak/Dijszabasi-tajekoztato - 87 sefer - 16 güzergah - Pécs'te Gündüz ve gece servisleri • Taksi: Pannon Volán Taxi Ltd. - http://volantaxi.hu/en/index.php Euro 900 taxi - http://www.euro900taxi.hu/english Taxi 900 Pécs - www.taxi900.hu Mecsek Taxi - https://www.facebook.com/mecsektaxipecs/ • Bisiklet ✓ Paylaşılan bisiklet sistemi: - 2019 Haziran'da başlamıştır. - Pécs merkezinde 7 toplanma noktası - Üniversitede Güzel Sanatlar ile Doğa Bilimleri Fakültesi ve Zsolnay Kültür Merkezi arasında bisiklet yolları Address: 7621 Pécs, Széchenyi square 1. (durak Hotel Makár Sport & Wellness'te) • Minibus Kiralama Travel4You • Tur Hizmetleri	

	Cabrio tur otobüsü Pécs şehir merkezi - Mecsek - Hayvanat Bahçesi – Üniversitede Bilgi Merkezi – Zsolnay Semtı . Tren garı gibi 23 ilginç manzara Seferler yaz sezonunda, Mayıs’tan Eylül’e kadar hareket eder. http://cabriobusz.hu/hu/ Segway: Turizm firması olan SegwayPecs.hu Pécs ve yakın çevresinde Segway turları düzenliyor. Adres: 7621 Pécs, Irgalmasok u. 16. (Kossuth meydanında yakın) Telefon numarası: +36-30/ 327-3666 Email adresi: info@segwaypece.hu Facebook: Segway Pécs Twitter: @SegwayPecs Dotto: Özel şirket (LEME Ltd.) http://www.pecsikisvonat.hu/htmls/mainpage.html Tren Mayıs ile Ekim arasında saat 10-17.00 arasında saatlik olarak hareket eder. Süre: 40-50 dakika Rota: Széchenyi meydanı – Zsolnay Kültür Semtı – Széchenyi meydanı	
--	---	--

IV.2 KÜTAHYA VE PECS’İN GZFT (SWOT) ANALİZİ

Literatür taraması, paydaş kurumlardan sağlanan sayılar veriler ve saha çalışmaları değerlendirilerek, yapılan GZFT Analizi bulguları aşağıdaki gibidir:

	Güçlü Yanlar	Zayıf Yanlar	Fırsatlar	Tehditler
Pécs	*Pécs ’in 2010 yılında Avrupa Kültür Başkenti unvanı almış ve bu Projenin gereklerini büyük ölçüde gerçekleştirmiş olması *Şehrin tarihi ve kültürel Potansiyeli *Restorasyonu tamamlanmış tarihi ve kültürel alanlar	* Merkezi hükümet ile ilişkilerin politik koşullarla bağlantılı olması * 5 yıldız ve üstünde konaklama tesisi olmaması * Uluslararası uçuşlara ev sahipliği yapan en yakın havaalanının Budapeşte’de olması * Kenti komşu	*Macar ekonomisinin gelişmekte olması *Uzman desteği alınması ve hizmet alımlarının özelleştirilmesi konusunda işler bir yapılandırmaya gidilmesi *Karar Süreçlerine sanatçıların ve sektörel aktörlerin katılımlarının	*Nüfus ve Nüfus Hareketleri *Yaşlı nüfus nedeniyle insan kaynağı oluşturulması anlamında yaşanan sorunlar *Şehrin ve çevresinin genel turizm rotasının dışında kalması *Lokal havaalanının yeterince işlek

	*Şehirde çok sayıda park, mesire alanı ve yürüyüş yollarının olması *Şehirde çok sayıda spor alanlarının mevcut olması *Şehirde çok sayıda müze, sergi alanı, konferans salonu bulunması *Pécs'te, kültürel etkinlik, festival, sergi ve benzeri gibi faaliyetlerin sıklıkla gerçekleştiriliyor olması ve bu konuda doğru yapılanmanın sağlanmış olması * Ürün çeşitlendirilmesi ve yaratıcılık konusunda önemli çalışmalar yapılması * Pécs'te yaşayan kişilerin aidiyet duygularının yüksek olması *Yabancı öğrenci ilgisinin gittikçe artıyor olması * Erken Hristiyan Nekropolisin 2000 yılından itibaren UNESCO Dünya Mirasına alınmış olması * UNESCO Öğrenen Şehirler Ağına üye olması *Şehirde çok eski ve köklü bir Üniversitenin olması *Şehirde çok sayıda konaklama ve turistik tesisin var olması ve bu konuda AB kriterlerine uyulmasının sağlanması	ülkelere bağlayan otoban sayısının az olması * Şehirde nehir, göl deniz gibi bir su alanı bulunmaması * Yaz dönemi için büyük yüzme havuzu, aquapark gibi su etkinliklerinin bulunmaması *Yakın çevredeki Villany ve Harkany gibi özellikli alanlar ile ortak ve tamamlayıcı turizm stratejisi oluşturulmuyor olması *Özellikle turizm ve kültür alanında çalışanların yabancı dil bilmemeleri	sağlanması *Farklı kurumlar arasında iş birliği konusunda sürdürülebilir bir yapılanmanın sağlanmış olması *Şehirde çok sayıda konaklama ve turistik tesisin var olması ve bu konuda AB kriterlerine uyulmasının sağlanması *Ürünlerin pazarlanması, tanıtılması ve ihracatın artırılması konusunda önemli çalışmalar yapılması *Sıcak su kaynaklarının Pécs'e yakın olması * Şehir içi ulaşım alternatiflerinin fazla olması *Yabancı öğrenci ilgisinin gittikçe artıyor olması * Yabancı öğrenci sayısının artması için yerel hizmet sunuculara (otobüs şoförleri, taksi şoförleri, restoran çalışanları vb.) eğitimler verilmesi *Üniversitede uluslararası eğitim veren bölüm sayısının ve danışman akademisyenlerin sayılarının artması * Pécs çevresinde su aktivitelerinin olması * Avrupa Yeşil Başkent Ödülü için başvuru yapılmış olması *Sürdürülebilir şehir hayatı için	olmaması * Sıcak su kaynaklarının şehre yakın olmasına rağmen bu bölgelerle yeterli koordinasyonun sağlanmamış olması *Sıcak su kaynaklarının şehre yakın olmasına rağmen sağlık turizminin gelişmesi için yeterince adım atılmamış olması * Toplu taşıma ücretlerinin yüksek olması * Bisiklet yollarının yetersiz ve/veya kalitesiz olması * Üniversiteye yakın mahallelerdeki kira ücretlerinin yüksek olması *Öğrenci yurtlarının sayılarının yetersiz olması *Ulaşım alt yapısının geliştirilmesi yatırımında ulusal hükümetin planlarının gecikmesi (Hırvatistan ile otoban bağlantısı) * Satın alma gücünün düşmesi * Diğer turizm merkezlerine olan ilginin artması *Ulusal finans politikalarında yaşanan değişim. * Yatırımcıların etkisinin azalması
--	---	---	--	---

			gerçekleştirilen çalışmalar (artan bisiklet yolları, online araç kiralama olanaklarının artması)	
Kütahya	*Kütahya'nın 2017 yılı itibarıyla, UNESCO Zanaat ve Halk Sanatları alanında "Yaratıcı Şehir" unvanını almaya hak kazanmış olması *Şehrin tarihi ve kültürel potansiyeli *Bölgede Havaalanı olması * Kentin büyük turizm merkezlerine geçiş güzergahındaki olması nedeniyle otobanlara yakın olması * Çini başkenti olması * UNESCO Yaşayan İnsan Hazinesi unvanına sahip sanatçılara sahip olması * Güçlü bir sanayiye ve güçlü şirketlere sahip olması * Kültür Bakanlığı onaylı sanatçı sayısının fazla olması	* Merkezi hükümet ile ilişkilerin politik koşullarla bağlantılı olması *Uzman desteği alınması ve hizmet alımlarının özelleştirilmesi konusunda kurumsal ve sürdürülebilir uygulamalar yapılmıyor olması * Tarihi ve Kültürel alanların büyük bir bölümünün restorasyonunun yapılmamış olması * Şehirdeki park, mesire alanı ve yürüyüş yollarının yetersiz sayıda olması * Şehirdeki spor alanlarının yetersiz olması *Şehirdeki müzelerin, sergi ve konferans salonlarının nitelik ve nicelik olarak yetersiz olması *Kütahya'da festival, konferans, sergi ve benzeri kültürel faaliyetler düzenlenmesi konusunda yapısal, yönetsel ve geleneksel zafiyetler olması *Şehirde yaşayan kişilerin aidiyet duygularının düşük olması	*Çok sayıda sanatçı ve zanaatkar örgütlenmelerinin mevcut olması *Çalışma yaşında genç nüfusa sahip olunması *Şehrin büyük turizm destinasyonlarına giden güzergah üzerinde olması *Bölge havaalanına yakın olması *Halkın büyük bölümünün çinçilik başta olmak üzere geleneksel sanatlar alanında çalışıyor olması *Sıcak su kaynaklarının şehre yakın olması *Şehirde Üniversite olması	* Meslek örgütlerinin karar süreçlerinin dışında bırakılması * Başta çevre illere ve Türkiye geneline göç vermesi *Türkiye Ekonomisinin krizde olması *Üniversitenin uluslararası boyutunun geliştirilmesi için yapılan çalışmaların yetersiz olması *Kadın nüfusun büyük ölçüde istihdam dışında bırakılması *Çalışabilir yaşta nüfusun büyük bölümünün eğitim kufayetsizliği *Özellikle turizm ve kültür alanında çalışanların yabancı dil bilmemesi * Sosyo-ekonomik nedenlerden dolayı halkın kültürel etkinlikler düzenlenmesine ilişkin farkındalığının beklentisinin olmaması *Farklı sanatçı ve zanaatkar örgütler arasında eşgüdüm ve işbirliği olmaması *Karar süreçlerine sanatçı, zanaatkar ve sektörel aktörlerin dahil edilmemesi *Ürün çeşitlendirilmesi ve yenilikçilik konusunda

				çalışmalar yapılmaması *Ürünlerin pazarlanması, tanıtılması ve ihracatın artırılması konusunda planlı ve sürdürülebilir çalışmaların yapılmıyor olması *Farklı kurumlar arasında işbirliği konusunda sürdürülebilir bir yapılanmanın sağlanmamış olması * Şehirdeki konaklama tesislerinin nitel ve nicel olarak yetersiz olması, Türkiye genelinde uygulanan standartların uygulanmaması * Tarihi ve Turizm destinasyonlarının oluşturulmamış olması *Kopya ürünlerin piyasalarda yer almasına göz yumularak ürünlerin ekonomik değerlerinin düşürülmesi *Ürünlerin pazarlanması ve ihracatın artırılması konusunda yapılan çalışmaların yetersiz olması ve sürdürülebilir stratejilerin uygulanmaması *Sıcak su kaynaklarının şehre yakın olmasına rağmen, ilçelerle koordinasyonun zayıf olması *Sıcak su kaynaklarının şehre yakın olmasına rağmen, sağlık turizmi
--	--	--	--	---

				için gerekli adımların atılmamış olması * Şehir içi ulaşım koşullarının nitelik ve nicelik olarak iyi olmaması *Yaşlı ve sağlık sorunu olan kişilerin tarihi ve kültürel alanlara ulaşımını mümkün kılacak tedbirlerin alınmamış olması
--	--	--	--	--

Yukarıda yer verilen GZFT Tablosu değerlendirildiğinde; şehirlerin tarihi ve kültürel potansiyelleri nedeniyle "Avrupa Kültür Başkenti" ve uluslararası projelerde yer almaları "UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağı" gibi çok önemli uluslararası projelerde yer almalarının her iki şehir içinde önemli bir güç yarattığı anlaşılabilmektedir. Ancak, Pécs'in söz konusu Proje kapsamında önemli bir aşama kaydederek tarihi ve kültürel alanların restorasyonlarını tamamlamış ancak Kütahya'nın bu tür çalışmalara çok yeni başladığı görülmektedir. Dolayısıyla, bu tür alt yapı çalışmaları karşımıza Pécs'in gücü, Kütahya'nın ise zafiyeti olarak çıkmaktadır. Aynı durum yapılan kültürel faaliyetler çerçevesinde de ortaya çıkmaktadır. Pécs'te, kültürel etkinlik, festival, sergi ve benzeri gibi faaliyetlerin sıklıkla gerçekleştiriliyor olması ve bu konuda doğru yapılanma sağlanmış olmasına rağmen, Kütahya'da bu konu son derece zayıftır. Her iki ülkede de Merkezi Hükümetler ile Yerel Yönetimler arasındaki ilişkinin siyasi ilişkiler çerçevesinde şekilleniyor olması, her iki şehir için bir zafiyet oluşturmaktadır. Halk için yapılması gerekenler, Yerel yönetimin merkezi hükümet ile aynı partiden olup olmamasına bağlı olarak şekillenmektedir. Kütahya'nın bölgede ki havaalanına yarım saat mesafede olmasının ve büyük turizm merkezlerine geçiş güzergâhındaki olması nedeniyle otobanlara yakın olmasının Kütahya için önemli bir güç unsuru oluşturduğunu söyleyebiliriz. Bu durum Pécs için aynı değildir. Pécs'e en yakın havaalanının 2,5 saat mesafede ki Budapeşte'de olması ve kentin otobanlardan uzak olması Pécs'in zayıf noktasıdır.

Macar ekonomisinin gelişmekte olması, ancak Türkiye'nin ciddi bir ekonomik kriz içinde olması kısa dönemde Pécs için bir fırsat Kütahya için bir tehdit oluşturmaktadır. Her iki şehrin çevresinde ki alanlar farklı turizm olanaklarına sahip olduğundan, şehirler için geleceğe yönelik fırsat oluşturmaktadır. Ancak her iki şehirde de yakın alanların potansiyellerini görmezden gelme eğilimi mevcut olup sadece şehir merkezlerinin potansiyelleri geliştirilmeye çalışılmaktadır. Bu stratejik hata her iki şehrin geleceği için ortak bir tehdit unsurudur. Kütahya, faaliyette olan meslek örgütleri anlamında Pécs'e göre daha büyük bir potansiyele sahip olmasına rağmen bu zenginliğini paydaşların karar süreçlerine katılımını sağlayarak kullanamamaktadır. Yerel yönetimin katılımcılığın önemini içselleştirmesi ile bu tehdit bir fırsata dönüşebilir. Oysaki Pécs'te Karar Süreçlerine sanatçıların ve sektörel aktörlerin katılımlarının sağlanarak önemli bir fırsat yakalanmıştır. Her iki şehirde Üniversite olması şehirlerin kalkınması için önemli birer fırsattır. Pécs şehrinde üniversite, şehrin en büyük işvereni olarak tanımlanmaktadır. Bu nedenle üniversitenin şehir ile etkileşimi güçlüdür. Pécs şehrinde bu fırsat, gecikmiş de olsa yeni stratejiler devreye sokularak güçlendiriliyor olsa da Kütahya'da akışına bırakılmıştır. Her iki Üniversitenin de uluslararası çalışmalara, değişim programlarına yoğunlaşması önemli olacaktır. Öte yandan, Kütahya'da sosyal ve ekonomik koşullar

nedeniyle, Dumlupınar Üniversitesi'ne eğitim alan öğrencilerin büyük bir bölümü, eğitimlerinin ardından, şehirden ayrılmaktadır. Kütahya, çevre illerde en büyük sanayiye sahiptir ve sanayinin sunduğu istihdam olanakları fazladır. Mevcut durumda Kütahya sanayiinde çalışan beyaz yakalı çalışanların çoğu Eskişehir'de yaşamaktadır. Başka bir deyişle, Kütahya'da kazanılan para, Eskişehir'de harcanmaktadır. Kütahya Dumlupınar Üniversitesi ile Kütahya sanayisi arasında aktif bir iş birliği programı uygulanırsa, üniversite öğrencileri kendilerine Kütahya'da gelecek planı yapabilirler. Kütahya Dumlupınar Üniversitesi kampüsü şehirden uzaktadır ve üniversite-şehir etkileşimi çok düşük seviyededir. Bu nedenle öğrencilerin genellikle şehirden memnun olmadıkları gözlemlenmektedir. Bu nedenle, bu tip iş birlikleri öğrencilerin şehre aidiyetlerinin sağlanması açısından önemlidir. Ekonomik koşulların yanı sıra sosyal hayatın renklendirilmesi ile hem daha fazla öğrencinin Kütahya'yı tercih etmesi ve eğitimlerinin ardından Kütahya'da yaşamaya devam edenlerin sayısı artması sağlanabilir. Pécs için tehdit unsuru oluşturan diğer bir konu ise Pécs Üniversitesi'nin çevresindeki konut kiralalarının yüksek olması şeklinde gözlemlenmiştir. Bu bağlamda ivedilikle Pécs'te yurt sayısının arttırılması gerekmektedir. Pécs'te toplu taşıma alternatifleri daha fazla olduğundan bu anlamda Kütahya'ya göre daha şanslıdır. Kütahya'da ise şehir içi ulaşımında çeşitlendirmeye gidilmesi ve var olan ulaşım koşullarının kalitelerinin arttırılması gerekmektedir. Kütahya'da gerek üniversite içinde gerekse şehir içinde bisiklet yolları bulunmaktadır ve bisiklet yolu aktif kullanılmaktadır. Kütahya'daki bisiklet yollarının nitel ve nicel kalitelerinin arttırılması gerekmektedir. Pécs şehrinde özellikle öğrencilere yönelik bisiklet yollarının yapılması, saha çalışmalarında sıklıkla karşılaşılan bir talep olarak tespit edilmiştir.

Daha önce de belirttiğimiz gibi, her iki şehir de dışa göç vermektedir. Bu göçün sebebi, Pécs için büyük ölçüde politik ve ekonomik sebeplere dayanırken, Kütahya için hem sosyal hem ekonomiktir. Pécs, çoğunlukla şehir dışına değil, ülke dışına göç verirken, Kütahya şehir dışına göç vermektedir. Çalışma yaşındaki genç nüfusun, şehirleri terk etmesi şehirlerde yaşayan kalifiye insan kaynağı sayısını azalttığı için şehirlerin kalkınmaları anlamında tehdit oluşturmaktadır. Kütahya'da var olan diğer bir tehdit ise, kadın nüfusun büyük bir bölümünün istihdam dışında bırakılmasıdır. Pécs'te mesleki eğitime önem verilmekte sektörlerin ihtiyaçları doğrultusunda, eğitim programları düzenlenmektedir. Kütahya'da özellikle son yıllarda eğitime verilen önem artmış olsa da bu konuda yapılan çalışmalar bir program dâhilinde yapılmayıp, farklı kurumlar tarafından gerçekleştirilen ve birbirini tekrarlayan uygulamalardır.

Pécs'te çok sayıda konaklama ve turistik tesisin var olması ve bu konuda AB kriterlerine uyulmasının sağlanması Pécs'in kalkınması anlamında çok büyük bir fırsat iken, bu konu Kütahya için ciddi bir tehdittir. Pécs'in 5 yıldız ve üstü konaklama tesisine kavuşması ile kongre turizminin gelişmesi sağlanabilir ve şehre sosyo-ekonomik düzeyi daha yüksek olan ziyaretçiler çekilebilir. Kütahya'da aynı durum söz konusu olsa da önceliğin var olan turizm tesislerinin denetimine ve kapasite geliştirmelerine verilmesi gerekmektedir. Konaklama tesislerindeki yetersizlik Kütahya için çok büyük bir tehdittir. Her iki şehirde de turizm ve kültür sektöründe çalışanlarda yabancı dile hâkim olanların sayısının son derece düşük olması, hem Kütahya ve hem de Pécs için bir tehdit unsurudur.

Pécs ve yakın çevresi, çok değerli Türk kalıntılarına sahiptir. Buna rağmen Türkiye'den Doğu Avrupa'ya düzenlenen turların, Budapeşte, Sırbistan, Hırvatistan'a uğrarken, Pécs'e uğramadan döndükleri görülmektedir. Bu, şehrin sahip olduğu çok değerli bir potansiyeli kullanmadığını göstermektedir.

Bilindiği gibi, **sürdürülebilir kalkınmanın üç bileşeni mevcuttur: Ekonomik, Sosyal ve Çevresel**. Bu bileşenler bir arada ele alınmadığında, uygulanan ekonomik modelin sürdürülebilirliğinden bahsetmek mümkün olamayacaktır. Kültür bu bileşenleri bir arada tutacak önemli bir katalizördür. Bu etken unsurun her iki şehirde de aktive edilmesi, şehirlerin karakteristik yapıları anlamında mümkündür. Bu nedenle, Kütahya ve Pécs'te kültür odaklı bir ticari canlanma sağlanarak tüm tehdit unsurlarının yerlerine fırsatları bırakmaları sağlanabilir. Özellikle Kütahya'nın şehir ve ürün tanıtımlarının doğru yapılması, ürün çeşitlendirmesine gitmesi, yaratıcı kültürel ürünler ile piyasa yaratması, doğal kaynaklarını ve insan kaynağını sürdürülebilir şekilde yönetmesi Kütahya'nın kaderini değiştirecektir. Şüphe yok ki, kardeş şehir sıfatı taşıyan ve benzer birçok özelliği olan Kütahya ve Pécs arasında kurulacak iş birliği "kazan-kazan" stratejisine somut bir örnek teşkil edecektir.

V.KÜLTÜR STRATEJİLERİ ve EYLEM PLANLARI

Kamu kurumları, tanımlanmış faaliyetlerini yürütmenin yanı sıra, güçlü ve zayıf yönlerini belirlemek, tutarlı stratejileri ve vizyonu oluşturmak, gerekli eylemleri tasarlamak, yenilikleri izleyerek işlevleri düzenlemek yükümlülüğü taşımaktadır. Stratejik planlama, kamu kurumlarının başarısına önemli katkı sağlamaktadır. Bu bağlamda stratejik plan, geleceğe yönelik düşünmeyi teşvik etmekte, sorumlu olunan topluluğun mevcut gereksinimlerini ortaya koymakta, uygun kalkınma stratejilerini belirlemekte ve çevresel değişimleri önceden görebilmeye imkân sağlamaktadır. Stratejik planlama, kalkınma amaçlarına ulaşmak için neler yapılması gerektiği konusunda; optimum kararlar alınmasını, kıt kaynaklardan maksimum yarar elde edilmesini, yerel, ulusal ve uluslararası iletişimin sağlanmasını kolaylaştıracaktır.

Proje kapsamında hazırlanan kültür stratejileri ve eylem planlarının teorik alt yapısı AB Müktesebatının ilgili bölümleri ile Birleşmiş Milletlerin Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerine dayandırılmıştır. Bilindiği üzere, AB Müktesebatının 26. Bölümü "Eğitim ve Kültür" başlığını taşımaktadır. Birliğe üye tüm ülkeler ile adaylık sürecinde olan ülkeler bu faslı ulusal politikalarına uyarlamak zorundadır. Kültür; Sürdürülebilir Kalkınmanın Sosyal, Çevresel ve Ekonomik bileşenlerinin tümünün ortak unsurudur. 8 (İnsan Onuruna Yakışan İşler ve Ekonomik Büyüme), 11 (Sürdürülebilir Şehirler ve Topluluklar) ve 17 (Hedef için Ortaklıklar) numaralı Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri bağlamında kalkınma amaçlı olarak yapılacak tüm uygulamalarda kültür ögesinin katalizör önemi açıkça belirtilmektedir.

Stratejik planların, alınması amaçlanan sonuçlara odaklı olması, değişimin nasıl yönetileceğine dair bir yol planı içermesi, gerçekçi olması, katılımcılık ve şeffaflık unsurlarını kapsamaması gerekmektedir. Uluslararası normlara dayandırılmış olsa da Proje kapsamında yapılan saha çalışmaları çerçevesinde yerel ihtiyaç ve beklentilerle uyumlaştırılmıştır. Bir diğer ifadeyle, Sürdürülebilir Kalkınmanın "Küresel Düşün Yerel Davran" parolası hâkim kılınmıştır.

Proje kapsamında gerek Kütahya'da ve gerekse de Pécs'te, tabandan tavana doğru bir tarama gerçekleştirilerek yerel halkların, yerel yönetimlerin ve ilgili tüm paydaş kurumların ihtiyaç ve beklentileri saptanarak, var olan sorunlara yönelik çözümlerin doğrudan hedef gruplar tarafından belirlenmesi için uygun zemin yaratılmıştır.

Proje Başvurusunda öngörüldüğü üzere Kültür Stratejileri ¹³ bileşende hazırlanmıştır:

- Kütahya için Kültür Stratejisi ve Eylem Planı
- Pécs için Kültür Stratejisi ve Eylem Planı
- Kütahya ve Pécs Kardeş Şehir Ortak Kültür Stratejisi ve Eylem Planı

V.1 KÜTAHYA KÜLTÜR STRATEJİSİ VE EYLEM PLANI

V.1.1 Stratejik Hedeflerin Belirlenmesi

Stratejik hedefler ve önceliklerin belirlenmesinde saha çalışmaları kritik rol oynamıştır. Bu çalışmalarda elde edilen bulgular, kültür stratejisinin 3 ekseninde (ekonomik, sosyal, çevresel) geliştirilmesini sağlamıştır. Saha çalışmalarına katılan kişi ve kurumlar sorun tespiti ya da çözüm önerisi geliştirerek stratejik hedeflerin belirlenmesine katkı sağlamışlardır. Bu görüşler toplanarak, referans dokümanlar AB müktesebatı Bölüm 26 ve 27, Kültür için Gündem 21, Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları, UNESCO Yaratıcı Kültürel Şehirler Ağı politikaları doğrultusunda değerlendirilmiştir. Uluslararası politikaların uygulanmasına katkı sağlayan sorun ve/veya çözüm önerileri stratejilerin geliştirilmesini sağlamıştır.

Oluşturulan stratejilerde kamu yaklaşımı aşağıda özetlenmiştir.

SOSYAL KALKINMA EKSENİ	
Siz Söylediniz	Biz Dinledik
Sanatçılar: - Yaratıcıyız fakat ulusal ve uluslararası platformlarda yeterince aktif olamıyoruz. - Sosyal medya kullanımı ve tanıtım materyalleri hazırlamada çok eksikiz. - Yaratıcılığımızın gelişmesi ve eserlerimizin ulusal ve uluslararası alanda dolaşımının sağlanması için eğitime ihtiyacımız var. - Kütahya halk sanatları değerini kaybetme tehlikesi ile karşı karşıyadır. Bu	- Stratejik Hedef I.1 – Belediye bünyesinde geniş katımlı “UCCN İcraat Komitesi Oluşturulması” - Stratejik Hedef IV.1 – Sanatçı-zanaatkâr akreditasyon sisteminin oluşturulması - Stratejik Hedef IV.2 – İhtiyaç Odaklı Eğitim Programlarının Düzenlenmesi ve Sertifikasyon Uygulamaları - Stratejik Hedef V.1 – Tarihi ve kültürel miras eserlerine, geleneksel sanat ürünlerine ve iz

¹ Kültür Stratejileri ve Eylem Planları, Raporun 2 No.lu başlığı altında da belirtildiği üzere, yapılan kaynak taraması ve Proje uygulamaları sırasında gerçekleştirilen saha çalışmaları (Çalışma Ziyaretleri, Atölye Çalışmaları ve Yuvarlak Masa Toplantıları, Derinlemesine Mülakatlar ve Anket Uygulamaları) bağlamında Dr. Arzu İrge Özyol, Pınar Adanalı Al ve Monica Meszaros tarafından hazırlanmıştır.

sorunun çözülmesi için ihtiyaç odaklı eğitim programları düzenlenmeli, sertifikasyon sistemi uygulanmalı ve yerel akreditasyon kurulu kurulmalıdır. - Halk sanatının gelecek nesillere aktarılması için çocukların Kütahya halk sanatları ile tanıştırılması, küçük yaştan itibaren yetiştirilmesi gerekmektedir.	birakan sanatçılara yönelik olarak maddi ve Kütahya'ya ait hikâyeler, rivayetler, söylenceler derlenerek manevi boyutta "Şehir Kültürü Hafızası" oluşturulması Stratejik Hedef VI.1 – Aşağıdan yukarı değişim sağlanmalıdır.
Kurumlar: - Kültür, Kütahya'nın sürdürülebilir kalkınma stratejisinde birincil rol oynamaktadır. (Tüm kurumlar fikir birliği sağlamıştır) - UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağı Programını başarılı bir şekilde yürütmek için tüm kurumlar olarak ortak çalışma programı uygulamalıyız. - Kütahya'nın kültürel birikimi, kapağı açılmamış bir hazine sandığı gibidir. Kurumlar bir arada çalışırsa bu sandığın kapağı açılabilir ve bu kültürel miras sürdürülebilir. - Dünya, Kütahya'nın kültürel mirasını tanımalı	Stratejik Hedef I.1 – Belediye bünyesinde geniş katımlı "UCCN İcraat Komitesi Oluşturulması" Stratejik Hedef I.2 – Yeni uluslararası ağlara katılım sağlanması Stratejik Hedef II.2 – İlçe Belediyelerle iş birliğine gidilerek ortak programlar düzenlenmesi, sağlık turizmin geliştirilmesi için gerekli girişimlerin yapılması Stratejik Hedef IV.1 – Sanatçı-zanaatkar akreditasyon sisteminin oluşturulması (Tüm yerel kurumların sorumluluğundaki hedefler belirlenmiştir. Kurumların, beyanları doğrultusunda sorumluluklarını yerine getirmeleri beklenmektedir.)
Öğrenciler: - Kütahya'nın sahip olduğu değerleri ve kültürü yeterince bilmiyoruz. - Kütahya'nın sahip olduğu tarihi, kültürel, sanatsal mirası eğitime katkı sağlayabilir. - Üniversite ve şehir ilişkisi zayıf olduğu için öğrencilik döneminde şehre bağlanamadım. - Kütahya'nın sunduğu sosyal olanaklar öğrenciler için yeterli değildir.	Stratejik Hedef II.1- Kültür ve Turizm merkezlerinin (destinasyonlarının) oluşturulması Stratejik Hedef IV.3 – Yurt dışı Üniversitelerle iş birliklerinin artırılması ve öğrenci değişim programlarından faydalanan öğrenci sayısının artırılması

EKONOMİK EKSEN	
Siz Söylediniz	Biz Dinledik
Girişimciler: Küçük Ölçekli İşletmeler: - Sanatsal ürünlerimizin pazarda hak ettiği değeri bulması için şehrin tanıtımının yapılması gerekmektedir. - Zanaat sanatı, sanat zanaatı	Stratejik Hedef II.1- Kültür ve Turizm merkezlerinin (destinasyonlarının) oluşturulması Stratejik Hedef III.1 – Kütahya'da başta yenilikçi kültürel alanda faaliyet gösteren firmalar olmak

beslemektedir. Çok yönlü düşünülmesi gerekir. - Taklit, düşük kalite ürünler rekabet gücümüzü kırmaktadır bu durum uzun vadede Kütahya Çini sanatının kan kaybetmesine neden olmaktadır. - İstedğimiz nitelikte personel bulmakta zorlanıyoruz - Kütahya'ya gelen turist sayısının artması işletmelerimizin satışlarının artmasına katkı sağlayacaktır. Orta ve Büyük Ölçekli Şirketler: - İhtiyaç duyduğumuz personel bulamakta zorlanıyoruz. - Üniversite iş birliği ile düzenlenecek staj programları ile Kütahya'da insan kaynağının geliştirilmesine sanayi destek verebilir. - Açılacak meslek kursları veya meslek yüksek okulu gibi eğitim merkezleri sanayinin ihtiyacına göre belirlenmeli	üzere tüm firmaların kapasite geliştirmesi Stratejik Hedef IV.1 – Sanatçı-zanaatkâr akreditasyon sisteminin oluşturulması Stratejik Hedef IV.2 – İhtiyaç Odaklı Eğitim Programlarının Düzenlenmesi ve Sertifikasyon Uygulamaları Stratejik Hedef IV.3 – Yurt dışı Üniversitelerle iş birliklerinin artırılması ve öğrenci değişim programlarından faydalanan öğrenci sayısının artırılması
Sanatçılar: - Yerel yönetimler şehirdeki hareketliliği artırmak için daha fazla proje geliştirmelidir. - Sanatın ve sanatçının değerinin artması, sanat eserlerinin ve zanaat ürünlerin hak ettiği değerde pazara sunulması için şehrin tanıtımının yapılması gerekmektedir. - Dijital tanıtım araçları, yerel yönetim tarafından da aktif olarak kullanılmalıdır. Kütahya, dijital platformda en etkin ve iyi şekilde tanıtılmalıdır.	Stratejik Hedef I.3 – AB fonları gibi farklı ulusal ve uluslararası hibe programlarına yeni proje fikirleri ile başvuruların yapılması Stratejik Hedef II.1 – Kültür ve Turizm merkezlerinin (destinasyonlarının) oluşturulması
Kurumlar: - Uluslararası ağların ve uluslararası projelerin sağladığı faydaları bu proje ile somut olarak görmüş olduk. Bundan sonra uluslararası ağlara üye olunması gerektiğini biliyoruz ve bu ağların iş birliği ile uluslararası projelerin geliştirilmesi için çalışmalarımızı sürdürmeliyiz.	Stratejik Hedef I.2 – Yeni uluslararası ağlara katılım sağlanması

ÇEVRESEL EKSEN	
Siz Söylediniz	Biz Dinledik
Girişimciler: Küçük Ölçekli İşletmeler: - Kütahya, coğrafi konumu nedeniyle dışarıdan yol üstü turisti çeken bir şehirdir. Dışarıdan gelen kişilerin Kütahya’da geçirdikleri sürenin artırılması gerekmektedir. Orta ve Büyük Ölçekli Şirketler: - Kütahya sanayisinde ihracat yapan şirketler, yabancı müşterileri şehre getirmektedir. Bu kişilerin iş dışındaki zamanlarını Kütahya’da geçirmelerini sağlayabilecek imkanların artırılması önemlidir.	Stratejik Hedef II.1 – Kültür ve Turizm merkezlerinin (destinasyonlarının) oluşturulması. Yeni oluşturulan ya da restorasyonları yapılan kültür ve turizm merkezlerinin planlamaları, bütçe tahsisleri, inşaat ve restorasyon uygulamaları ve halka hizmet süreçlerinde çevrenin korunması, çevrenin geliştirilmesi, atık ıslahı ve sürdürülebilir enerji kaynaklarının kullanımına geçilmesinin sağlanması ve aynı zamanda da halkın sağlıklı bir çevrede yaşama hakkının teslim edilmesi (II.1.8) Stratejik Hedef II.2 – İlçe Belediyelerle iş birliğine gidilerek ortak programlar düzenlenmesi, sağlık turizmin geliştirilmesi için gerekli girişimlerin yapılması Stratejik Hedef III.1 Kütahya’da başta yenilikçi kültürel alanda faaliyet gösteren firmalar olmak üzere tüm firmaların kapasite geliştirmesi ve bu bağlamda geliştirilen tüm eğitim programlarında konuyla ilgili olarak çevrenin korunması, çevrenin geliştirilmesi, atık ıslahı ve sürdürülebilir enerji kaynaklarının kullanımına ilişkin bölümlere yer verilerek sürdürülebilir üretim, sürdürülebilir turizm ve sürdürülebilir şehircilik konularına atıfta bulunulması (IV.2.5)
Sanatçılar: - Kütahya’da sergi salonu, kültür merkezi gibi hizmet binalarının devreye alınması gerekmektedir. - Restorasyonu yapılmayan binaların restorasyonlarının tamamlanması, restore edilen binaların sanatçılar tarafından yaşayan tarihi binalara dönüşmelidir. - Kütahya tarihi, kültürel birikimi şehirde halkın göreceği ve özümseyebileceği araçlarla paylaşılmalıdır.	Stratejik Hedef I.3 – AB fonları gibi farklı ulusal ve uluslararası hibe programlarına yeni proje fikirleri ile başvuruların yapılması Stratejik Hedef II.1 – Kültür ve Turizm merkezlerinin (destinasyonlarının) oluşturulması
Kurumlar: - Uluslararası ağların ve uluslararası projelerin sağladığı faydaları bu proje ile	Stratejik Hedef I.2 – Yeni uluslararası ağlara katılım sağlanması

somut olarak görmüş olduk. Bundan sonra uluslararası ağlara üye olunması gerektiğini biliyoruz ve bu ağların iş birliği ile uluslararası projelerin geliştirilmesi için çalışmalarımızı sürdürmeliyiz.	Stratejik Hedef V.1 – Tarihi ve kültürel miras eserlerine, geleneksel sanat ürünlerine ve iz bırakan sanatçılara yönelik olarak maddi ve Kütahya’ya ait hikâyeler, rivayetler, söylenceler derlenerek manevi boyutta “Şehir Kültürü Hafızası” oluşturulması Stratejik Hedef VI.1 Aşağıdan yukarıya değişim sağlarken Atalarımızdan aldığımız mirası torunlarımıza aktarmanın sürdürülebilir geleceğin temel felsefesi olduğu bilinci çerçevesinde çocuklarda çevre bilinci yaratılması (oyunlar, drama çalışmaları, uygulamalar vs) (VI.1.4)
---	--

V.1.2 Eylem Planı

VİZYON: Pécs; Avrupa Kültür Başkenti Projesi kapsamında, bir kültür şehri olmayı büyük ölçüde başarmıştır. Avrupa Kültür Başkenti programının üzerine yeni başarılarla bu ilerlemeyi sürdürmesi gerekmektedir. Kültür şehri olmak, sürekli değişim ve yenilikliklere açık olarak yenilenmeyi zorunlu kılar ki Pécs gerçek bir Kültür şehridir. Sınırsız şehir olarak bilinen Pécs şehrinin 2000 yıllık tarih ve kültürü sınırları aşmalıdır. Şehrin turizm potansiyeli tam olarak kullanılmamaktadır ve turizm çeşitlendirilmesi zaruridir. Kongre Turizmi için çok uygun koşullara sahip olmasına rağmen Kentte 4 yıldız ve üstü özelliklere haiz konaklama tesisi mevcut değildir. Bunun ötesinde, en yakın havaalanının Budapeşte'de olması, yabancı turist sayısının %30'un üstüne çıkmamasında önemli bir unsur olarak görülmektedir. Aynı sorunun diğer bir nedeni ise Pécs'i komşu ülkelere bağlayan otobanların mevcut olmamasıdır.

STRATEJİK AMAÇ I	17 HEDEFLER İÇİN ORTAKLIKLAR KÜTAHYA’DA YEREL – ULUSAL VE ULUSLARARASI İŞ BİRLİĞİ KÜLTÜRÜNÜN VE PRATİK UYGULAMALARIN ARTIRILMASI				
STRATEJİK HEDEF I.1	Belediye bünyesinde geniş katımlı “UCCN İcraat Komitesi Oluşturulması” UCCN Projesi’nin milli bir proje olması nedeniyle Kültür ve Turizm Bakanlığı, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Kalkınma Bakanlığı nezdinde ziyaretler yapılarak UCCN Projesine dikkat çekilmesi, sektörel sorunların masaya yatırılması ve ivedi çözümler için Merkezi Hükümet’in ayni ve nakdi desteğinin sağlanması,				
ALT STRATEJİLER	STRATEJİ AÇIKLAMA	PERFORMANS GÖSTERGELERİ	DÖNEM	SORUMLU KURUM	PAYDAŞ KURUM
I.1.1	Ziyaretler sırasında kullanılacak dokümantasyonun hazırlanması	Hazırlanacak olan yazılı ve görsel dokümanlar	Kasım-Aralık 2019 (Kısa Vade)	Kütahya Belediyesi	Kütahya Valiliği, Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya Sanayi ve Ticaret Odası, Çiniciler Odası, Kütahya Kültür Sanat Derneği, Zafer Kalkınma Ajansı

I.1.2	Randevuların Alınması	Alınan randevu sayısı	Ocak,2020	Kütahya Belediyesi	-
I.1.3	Ziyaretlerin Yapılması	Elde edilen somut destekler	Şubat2020/Mart 2020	Kütahya Belediyesi	Kütahya Valiliği, Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya Sanayi ve Ticaret Odası, Çiniciler Odası, Kütahya Kültür Sanat Derneği, Zafer Kalkınma Ajansı
STRATEJİK HEDEF I.2	Yeni uluslararası ağlara katılım sağlanması				
ALT STRATEJİLER	STRATEJİ AÇIKLAMA	PERFORMANS GÖSTERGELERİ	DÖNEM	SORUMLU KURUM	PAYDAŞ KURUM
I.2.1	Birleşmiş Şehirler ve Yerel Yönetimler (United Cities and Local Governments/UCLG) Üyeliği	Üyelik Başvurusu Üyeliğin Gerçekleşmesi	Ocak-Haziran 2020	Kütahya Belediyesi	-
I.2.2	Avrupa İşletmeler Ağı (Entreprise Europe Network/EEN) Üyeliği	Üyelik Başvurusu Üyeliğin Gerçekleşmesi	Ocak-Haziran-2020	Kütahya Sanayi ve Ticaret Odası	Kütahya Çiniciler Odası Kütahya Terziler Odası
I.2.3	UNESCO Öğrenen Şehirler Küresel Ağı'na katılmak	Üyelik Başvurusu Üyeliğin Gerçekleşmesi	Haziran – Ocak 2020	Kütahya Belediyesi	Zafer Kalkınma Ajansı Dumlupınar Üniversitesi
STRATEJİK HEDEF I.3	AB fonları gibi farklı ulusal ve uluslararası hibe programlarına yeni proje fikirleri ile başvuruların yapılması				
ALT STRATEJİLER	STRATEJİ AÇIKLAMA	PERFORMANS GÖSTERGELERİ	DÖNEM	SORUMLU KURUM	PAYDAŞ KURUM
I.3.1	UCLG-MEWA Ortak Proje	Yapılan proje başvurusu sayısı Kabul edilen başvuru sayısı	Kasım 2019- Kasım 2020	Kütahya Belediyesi	Farklı kurum ve Kuruluşlar

1.3.2	AB Hibe Programlarına yapılan başvurular	Yapılan proje başvurusu sayısı Kabul edilen başvuru sayısı	Kasım 2019- Kasım 2020	Kütahya Belediyesi	Zafer Kalkınma Ajansı ve Farklı kurum ve kuruluşlar
STRATEJİK AMAÇ II	8 İNSANA YAKIŞIRIŞ VE EKONOMİK BÜYÜME 11 SÖRDÜRÜLEBİLİR ŞEHİRLER VE TOPLULUKLAR KÜTAHYA'NIN TARİHİ VE TURİZM POTANSİYELİ'NİN ÖNE ÇIKARILMASI				
STRATEJİK HEDEF II.1	Kültür ve Turizm merkezlerinin (destinasyonlarının) oluşturulması				
ALT STRATEJİLER	STRATEJİ AÇIKLAMA	PERFORMANS GÖSTERGELERİ	DÖNEM	SORUMLU KURUM	PAYDAŞ KURUM
II.1.1	Turizm ve Kültür Merkezlerin belirlenmesi	Oluşturulması öngörülen merkezlerin imar planları ve restorasyon projeleri	Kasım 2019- Ocak 2020	Kütahya Belediyesi	Kütahya Valiliği, Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya Sanayi ve Ticaret Odası, Çiniciler Odası, Kütahya Kültür Sanat Derneği, Zafer Kalkınma Ajansı
II.1.2	Bu merkezlerdeki yenileme çalışmalarının tamamlanması (Minimum %80)	Restorasyon tamamlanma oranı	Ocak 2020-Ocak 2022	Kütahya Belediyesi	Kütahya Valiliği, Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya Sanayi ve Ticaret Odası, Çiniciler Odası, Kütahya Kültür Sanat Derneği, Zafer Kalkınma Ajansı Vakıflar Bölge Müdürlüğü

II.1.3	Merkezler arasında yürüyüş yolları yapılması, bisiklet kiralama noktaları koyulması, tramvay gibi alternatif çekici ulaşım araçları ile çeşitlendirilme yapılması	Devreye sokulan ulaşım alternatifleri	Ocak 2021 Ocak 2023	Kütahya Belediyesi	Kütahya Valiliği, Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya Sanayi ve Ticaret Odası, Çiniciler Odası, Kütahya Kültür Sanat Derneği, Zafer Kalkınma Ajansı
II.1.4	Ana arterlerde, oluşturulan merkezlerde billboardlar, bilgilendirme levhaları vb. kullanılarak Kütahya ve UCCN Programının halkta aidiyet ve farkındalık oluşturulması ve ziyaretçilerin yönlendirilmesi UNESCO logosunun kentte aktif olarak kullanılması	Amaç doğrultusunda kullanılan tanıtım levhalarının sayısı (Minimum 50 levha+20 Billboard)	Haziran 2020	Kütahya Belediyesi	Kütahya Valiliği, Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya Sanayi ve Ticaret Odası, Çiniciler Odası, Kütahya Kültür Sanat Derneği, Zafer Kalkınma Ajansı
II.1.5	Turizm tesislerinde standardizasyon sağlanması, denetim ve ceza mekanizmalarının güçlendirilmesi	Denetlenen tesis sayısı Turizm Tesislerinin niteliklerine ilişkin yönetmeliğin uygulandığı tesis sayısı Kapatılan Tesis Sayısı Ceza alan tesis sayısı	Ocak 2020-Ocak 2021	Kütahya Belediyesi	Kütahya Kültür ve Turizm Müdürlüğü

II.1.6	Yeni sergi alanları oluşturulması, festivaller ve konferanslar düzenlenmesi	Bir yıl içinde oluşturulan sergi alanı Bir yıl içinde düzenlenen festival sayısı Bir yıl içinde kültür-sanat temalı konferans sayısı	Haziran 2020 Haziran 2021	Kütahya Belediyesi	Kütahya Valiliği, Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya Sanayi ve Ticaret Odası, Çiniciler Odası, Kütahya Kültür Sanat Derneği, Zafer Kalkınma Ajansı
II.1.7	Şehrin ulusal ve uluslararası düzeylerde tanıtımının yapılması ve markalaşmasının sağlanması için tanıtım filmleri yapılması, broşür ve kataloglar hazırlanması, Belediyenin web-sayfasının yenilenmesi, UNESCO web sitesi olarak belirlenen “Creative Kütahya” sayfasının aktif kullanılması ve sosyal medya araçlarının devreye sokulması	Bir yılın sonunda hazırlanan tanıtım filmi sayısı Bir yılın sonunda hazırlanan katalog sayısı Bir yıl sonunda devreye sokulan sosyal medya araçlarının takipçi sayısı Bir yıl içinde web-sayfasını ziyaret edenlerin sayısı	Ocak 2020-Ocak 2021	Kütahya Belediyesi	Kütahya Valiliği, Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya Sanayi ve Ticaret Odası, Çiniciler Odası, Kütahya Kültür Sanat Derneği, Zafer Kalkınma Ajansı
II.1.8	Yeni oluşturulan ya da restorasyonları yapılan kültür ve turizm merkezlerinin planlamaları, bütçe tahsisleri, inşaat ve restorasyon uygulamaları ve halka hizmet süreçlerinde çevrenin korunması, çevrenin geliştirilmesi, atık	Restorasyon tamamlanma oranı	Ocak 2020-Ocak 2022	Kütahya Belediyesi	Kütahya Valiliği, Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya Sanayi ve Ticaret Odası, Çiniciler Odası, Kütahya Kültür Sanat Derneği, Zafer

	İslahı ve sürdürülebilir enerji kaynaklarının kullanımına geçilmesinin sağlanması ve aynı zamanda da halkın sağlıklı bir çevrede yaşama hakkının teslim edilmesi				Kalkınma Ajansı Vakıflar Bölge Müdürlüğü
II.1.9	Restorasyonu tamamlanan tarihi bina ve alanların yaşayan binalara dönüştürülmesi. Restoran, kafe, sergi alanları, mağaza gibi günlük yaşama kazandırılması	Restorasyon tamamlanma oranı	Ocak 2020-Ocak 2022	Kütahya Belediyesi	Kütahya Valiliği, Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya Sanayi ve Ticaret Odası, Çiniciler Odası, Kütahya Kültür Sanat Derneği, Zafer Kalkınma Ajansı Vakıflar Bölge Müdürlüğü
STRATEJİK HEDEF II.2	İlçe Belediyelerle iş birliğine gidilerek ortak programlar düzenlenmesi, sağlık turizmin geliştirilmesi için gerekli girişimlerin yapılması				
ALT STRATEJİLER	STRATEJİ AÇIKLAMA	PERFORMANS GÖSTERGELERİ	DÖNEM	SORUMLU KURUM	PAYDAŞ KURUM
II.2.1	İlçe Belediyelerle periyodik koordinasyon toplantılarının başlatılması	Gerçekleştirilen toplantı sayısı Alınan kararların hayata geçirilme oranı	Ocak 2020 Ocak 2021	Kütahya Belediyesi	İlçe Belediyeler, Kütahya Valiliği, Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya Sanayi ve Ticaret Odası, Çiniciler Odası, Kütahya Kültür Sanat Derneği, Zafer Kalkınma Ajansı

STRATEJİK AMAÇ III	8 İNSANA YAKIŞIR İŞ VE EKONOMİK BÜYÜME KÜTAHYA'DA TİCARET HAYATININ CANLANDIRILMASI				
STRATEJİK HEDEF III.1	Kütahya'da başta yenilikçi kültürel alanda faaliyet gösteren firmalar olmak üzere tüm firmaların kapasite geliştirmesi				
III.1.1	Pazarlama, ihracat, yenilikçilik ve ürün çeşitlendirme gibi konularla ilgili özel programlar oluşturulması	Düzenlenen program sayısı Programlara katılım sayısı	Ocak 2020 Ocak 2021	Kütahya Ticaret ve Sanayi Odası Kütahya Dumlupınar Üniversitesi	Meslek Odaları Özel Şirketler Öğrenciler
III.1.2	Sektörde faaliyet gösteren firmaların uluslararası ağlarda yer almalarının sağlanması	Üye olunan ticari ağlar Ağlar yoluyla başlatılan ticari ilişkilerin sayısı	Ocak 2020 Ocak 2021	Kütahya Ticaret ve Sanayi Odası Kütahya Esnaf ve Sanatkarlar Odası	Meslek Odaları Özel Şirketler
III.1.3	Sektörde faaliyet gösteren firmaların yurt içi ve yurt dışında düzenlenen fuarlara, birebir toplantı etkinliklerine katılımlarının sağlanması	Kütahyalı firmaların ulusal fuarlara katılım sayısı Kütahyalı firmaların uluslararası fuarlara katılım sayısı Kütahyalı firmaların ulusal birebir toplantılara katılım sayısı Kütahyalı firmaların uluslararası fuarlara katılım sayısı	Ocak 2020 Ocak 2021	Kütahya Ticaret ve Sanayi Odası	Meslek Odaları Firmalar

III.1.4	Kütahya’da fuarların ve birebir toplantıların düzenlenmesi	Kütahya’da düzenlenen ulusal fuar sayısı Kütahya’da düzenlenen uluslararası fuar sayısı Kütahya’da düzenlenen ulusal ve/veya uluslararası birebir toplantıların Sayısı Kütahya’da düzenlenen ulusal ve/veya uluslararası fuarlara katılan firma sayısı Kütahya’da düzenlenen ulusal ve/veya uluslararası birebir toplantılara katılan firma Sayısı	Ocak 2021 Ocak 2022	Kütahya Ticaret ve Sanayi Odası	Meslek Odaları Firmalar
III.1.5	Kütahya’da yaratıcı kültürel sektörde faaliyet gösteren yeni firmalar açılması ve/veya dış ortaklıklar oluşturulması	Kütahya’da açılan yeni firmaların sayısı Kütahya’da yeni açılan firmalar arasında yaratıcı kültürel sektörde hizmet verenlerin oranı Kütahya’da kapanan firmalar arasında yaratıcı kültürel	Ocak 2021 Ocak 2022	Kütahya Ticaret ve Sanayi Odası	Meslek Odaları Özel şirketler Kütahya KİŞGEM

		sektörde hizmet verenlerin oranı			
		Yurt dışında faaliyet gösteren firmalarla oluşturulan ortaklıkların sayısı			
STRATEJİK AMAÇ IV		KÜTAHYA’NIN ÖĞRENEN ŞEHİR OLMA POTANSİYELİNİN ARTTIRILMASI			
STRATEJİK HEDEF IV.1	Sanatçı-zanaatkâr akreditasyon sisteminin oluşturulması				
ALT STRATEJİLER	STRATEJİ AÇIKLAMA	PERFORMANS GÖSTERGELERİ	DÖNEM	SORUMLU KURUM	PAYDAŞ KURUM
IV.1.1	Mehmet Gürsoy, Mehmet Koçer, İsmail Yiğit, Hamza Üstünkaya, Saim Kolhan, Mehmet Yıldırım’ın katılımıyla “Yüksek İstişare Kurulu’nun” oluşturulması	Öngörülen katılımların sağlanması	Aralık 2019	Kütahya Belediyesi	Kütahya Valiliği, Kütahya Valiliği, Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya Sanayi ve Ticaret Odası, Çiniciler Odası, Kütahya Kültür Sanat Derneği,
IV.1.2	Yüksek İstişare Kurulunun tarafından kriterlerin belirlenmesi	Yüksek İstişare Kurulu tarafından belirlenen kriterlerin paydaş kurumlar tarafından onaylanma oranı	Ocak 2020	Kütahya Belediyesi	Kütahya Valiliği, Kütahya Valiliği, Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya Sanayi ve Ticaret Odası, Çiniciler Odası, Kütahya Kültür Sanat Derneği

IV.1.3	Sanatçı ve zanaatkar başvurularının değerlendirilmesi	Bir yıl içinde başvuruları Değerlendirilen sanatçı ve zanaatkar sayısı	Mayıs 2020 Mayıs 2021	Kütahya Belediyesi	Kütahya Valiliği, Kütahya Valiliği, Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya Sanayi ve Ticaret Odası, Çiniciler Odası, Kütahya Kültür Sanat Derneği
STRATEJİK HEDEF IV.2	İhtiyaç Odaklı Eğitim Programlarının Düzenlenmesi ve Sertifikasyon Uygulamaları				
ALT STRATEJİLER	STRATEJİ AÇIKLAMA	PERFORMANS GÖSTERGELERİ	DÖNEM	SORUMLU KURUM	PAYDAŞ KURUM
IV.2.1	Sanat Yöneticiliği Sertifikasyon Programı	Eğitime katılanların sayısı Eğitimleri tamamlayanların sayısı	Eylül 2021 Haziran 2021	Dumlupınar Üniversitesi	Kütahya Belediyesi Kütahya Valiliği, Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya Sanayi ve Ticaret Odası, Çiniciler Odası, Kütahya Kültür Sanat Derneği
IV.2.2	Mesleki sertifikasyon programları açılması	Açılan mesleki eğitim program sayısı Programlara katılanların sayısı Programları tamamlayanların sayısı	Eylül 2020 Haziran 2020	Dumlupınar Üniversitesi	Kütahya Belediyesi Kütahya Valiliği, Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya Sanayi ve Ticaret Odası, Çiniciler Odası, Kütahya Kültür Sanat Derneği

IV.2.3	Turizm sektöründe çalışanların kapasitelerinin geliştirilmesi için iletişim, temizlik malzemeleri kullanma ve hijyen, mutfak ve servis hizmetleri, mesleki İngilizce vb. gibi kapasite geliştirme eğitimleri verilmesi	Açılan turizm eğitim programları sayısı Programlara katılanların sayısı Programları tamamlayanların sayısı	Eylül 2020 Haziran 2020	Dumlupınar Üniversitesi	Kütahya Turizm ve Kültür Müdürlüğü, Kütahya Belediyesi, Kütahya Valiliği, Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya Sanayi ve Ticaret Odası, Çiniciler Odası, Kütahya Kültür Sanat Derneği
IV.2.4	Tur operatörlüğü eğitimleri verilmesi	Açılan tur operatörlüğü eğitim programları sayısı Programlara katılanların sayısı Programları tamamlayanların sayısı	Eylül 2020 Haziran 2020	Dumlupınar Üniversitesi	Kütahya Turizm ve Kültür Müdürlüğü, Kütahya Belediyesi, Kütahya Valiliği, Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya Sanayi ve Ticaret Odası, Çiniciler Odası, Kütahya Kültür Sanat Derneği, Turizm Acentaları
IV.2.5	Geliştirilen tüm eğitim programlarında çevrenin korunması, çevrenin geliştirilmesi, atık ıslahı ve sürdürülebilir enerji kaynaklarının	Açılan mesleki eğitim program sayısı Programlara katılanların sayısı	Eylül 2020 Haziran 2020	Dumlupınar Üniversitesi	Kütahya Turizm ve Kültür Müdürlüğü, Kütahya Belediyesi, Kütahya Valiliği,

	kullanımına ilişkin bölümlere yer verilerek sürdürülebilir üretim, sürdürülebilir turizm ve sürdürülebilir şehircilik konularına atıfta bulunulması ve iş sağlığı ve güvenliği gibi insana yaraşır iş ve meslek bilincinin artırılması	Programları tamamlayanların sayısı			Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya Sanayi ve Ticaret Odası, Çiniciler Odası, Kütahya Kültür Sanat Derneği, Turizm Acentaları
STRATEJİK HEDEF IV.3	Yurt dışı Üniversitelerle iş birliklerinin artırılması ve öğrenci değişim programlarından faydalanan öğrenci sayısının artırılması				
ALT STRATEJİLER	STRATEJİ AÇIKLAMA	PERFORMANS GÖSTERGELERİ	DÖNEM	SORUMLU KURUM	PAYDAŞ KURUM
IV.3.1	Pécs Üniversitesi ile geniş kapsamlı iş birliği protokolü yapılması	Pécs Üniversitesine gönderilen öğrenci sayısı Pécs Üniversitesinden gelen öğrenci sayısı	Eylül 2021 Haziran 2022	Dumlupınar Üniversitesi	Kütahya Belediyesi, Kütahya Sanayi ve Ticaret Odası, Çiniciler Odası, Kütahya Kültür Sanat Derneği
IV.3.2	Farklı Üniversiteler ve programlar kapsamında öğrenci değişimi yapılması	Değişim Programları kapsamında farklı ülkelere giden öğrenci sayısı Değişim Programları kapsamında farklı ülkelerden gelen öğrenci sayısı	Eylül 2021 Haziran 2022	Dumlupınar Üniversitesi	Kütahya Belediyesi, Kütahya Sanayi ve Ticaret Odası, Çiniciler Odası, Kütahya Kültür Sanat Derneği

IV.3.3	Stajyer öğrenci değişim programının başlatılması	Kütahya'daki şirketlerde staj yapan yabancı öğrenci sayısı Kütahya'dan yurt dışına gönderilen stajyer öğrenci sayısı	Haziran 2020 – Eylül 2020	Dumlupınar Üniversitesi	Özel Sektör Kütahya Belediyesi, Kütahya Sanayi ve Ticaret Odası, Çiniciler Odası
STRATEJİK AMAÇ V	11 SÜRDÜRÜLEBİLİR ŞEHİRLER VE TOPLULUKLAR 12 SORUMLU ÜRETİM VE TÜKETİM ŞEHİR KÜLTÜRÜ HAFIZASI OLUŞTURULMASI – SOMUT OLMAYAN KÜLTÜR MİRASININ KORUNMASI VE YAŞATILMASI				
STRATEJİK HEDEF V.1	Tarihi ve kültürel miras eserlerine, geleneksel sanat ürünlerine ve iz bırakan sanatçılara yönelik olarak maddi ve Kütahya'ya ait hikâyeler, rivayetler, söylenceler derlenerek manevi boyutta “Şehir Kültürü Hafızası” oluşturulması				
ALT STRATEJİLER	STRATEJİ AÇIKLAMA	PERFORMANS GÖSTERGELERİ	DÖNEM	SORUMLU KURUM	PAYDAŞ KURUM
V.1.1	Şehir Kültürü Hafızası oluşturulması için ekip oluşturulması	Üniversitenin tarih, Türk dili ve edebiyatı, görsel tasarım, animasyon gibi farklı bölümlerinin iş birliği, Kütahyalı sanatçıların ve paydaş kurumların desteği ile oluşturulacak çalışma grubu	Şubat 2020	Dumlupınar Üniversitesi	Kütahya Belediyesi, Kütahya Valiliği, Kütahya Sanayi ve Ticaret Odası, Çiniciler Odası, Kütahya Kültür Sanat Derneği
V.1.2	Şehir Kültürü Hafızası oluşturulması için araştırmalar yapılması	Araştırma Raporu	Şubat 2020 Aralık 2020	Dumlupınar Üniversitesi	Kütahya Belediyesi, Kütahya Valiliği, Kütahya Sanayi ve Ticaret Odası, Çiniciler Odası, Kütahya Kültür Sanat

					Derneği
V.1.3	Şehir Kültürü Hafızası oluşturulması için yapılan çalışma sonucunda elde edilen veriler ile katalog ve dijital medya çalışması yapılması	Katalog Dijital Medya	Ocak 2021 Haziran 2021	Dumlupınar Üniversitesi	Kütahya Belediyesi, Kütahya Valiliği, Kütahya Sanayi ve Ticaret Odası, Çiniciler Odası, Kütahya Kültür Sanat Derneği
V.1.4	Ulaşılan çarpıcı örneklerin şehrin farklı yerlerine yerleştirilecek billboardlarla halk ile paylaşılması	Billboardlar	Eylül 2021	Kütahya Belediyesi	Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya Valiliği, Kütahya Sanayi ve Ticaret Odası, Çiniciler Odası, Kütahya Kültür Sanat Derneği
STRATEJİK AMAÇ VI	4 NİTELİKLİ EĞİTİM 11 SÜRDÜRÜLEBİLİR ŞEHİRLER VE TOPLULUKLAR TOPLUMSAL DEĞİŞİM SAĞLANMASI				
STRATEJİK HEDEF VI.1	Aşağıdan yukarı değişim sağlanması				
ALT STRATEJİLER	STRATEJİ AÇIKLAMA	PERFORMANS GÖSTERGELERİ	DÖNEM	SORUMLU KURUM	PAYDAŞ KURUM
VI.1.1	İlkokul öğrencilerine çinicilik yaz okulları açılması	Açılan Yaz Okulu Sayısı Programlara katılan öğrenci sayısı	Haziran 2021 Ağustos 2021	Çiniciler Odası Dumlupınar Üniversitesi	Kütahya Belediyesi

VI.1.2	Temel eğitim müfredatında yer alan resim dersleri kapsamında çocukların çamurla tanıştırılması	Çini eğitimi verilen eğitim saati Faydalanan öğrenci sayısı Öğrencilerin yaptığı çini sayısı	Eylül 2020 Haziran 2020	Çiniciler Odası Dumlupınar Üniversitesi	Kütahya Valiliği Kütahya Milli Eğitim Müdürlüğü
VI.1.3	Çocukların ürettiği çinilerin sergilenmesi	Açılan sergi sayısı	Eylül 2021 Eylül 2022	Kütahya Belediyesi	Çiniciler Odası Dumlupınar Üniversitesi
VI.1.4	Aşağıdan yukarıya değişim sağlarken Atalarımızdan aldığımız mirası torunlarımıza aktarmanın sürdürülebilir geleceğin temel felsefesi olduğu bilinci çerçevesinde çocuklarda çevre bilinci yaratılması (oyunlar, drama çalışmaları, uygulamalar vs)	Faydalanan öğrenci sayısı Öğrencilerin yaptığı çini sayısı	Eylül 2020 Haziran 2020	Çiniciler Odası Dumlupınar Üniversitesi	Kütahya Valiliği Kütahya Milli Eğitim Müdürlüğü

V.2 PÉCS KÜLTÜR STRATEJİSİ VE EYLEM PLANI

V.2.1 Stratejik Hedeflerin Belirlenmesi

Projenin amaçlarından biri, iki şehir arasında bilgi ve deneyim transferidir. Bu amaçla, Pécs stratejik hedeflerinin belirlenmesinde yapılan derinlemesine görüşmeler ve anket çalışmalarının yanında Kütahya delegasyonunun gözlemleri de etkin olmuştur. Kütahya delegasyonu, Pécs şehrinin tarihi ve kültürel birikiminden Avrupa Kültür Başkenti programında gösterilen başarılı performansından çok etkilenmiştir. Bu programın çok başarılı bir şekilde yürütüldüğü AB tarafından yayınlanan değerlendirme raporlarında açıkça, sayısal göstergelerle belirtilmiştir. Kütahya, Pécs şehri için bu program kadar etkili olacağını düşündüğü, kendisinin de üye olduğu UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağına üye olmasının şehrin yeni bir program ile yeniden canlandıracağı önerisini getirmiştir ve Pécs şehrinin bu ağa üye olması için destek vereceğini açıkça ifade etmiştir. Derinlemesine görüşmelerde, halkın her kesiminin Pécs şehrine bağlılığının yüksek olduğu ve şehrin sunduğu olanaklardan duyulan memnuniyetin yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Geliştirilen stratejiler, şehrin sahip olduğu yüksek potansiyelin daha iyi değerlendirilmesi içindir. Başka bir deyişle, Pécs kültür şehri olma yönünde çok önemli adımları gerçekleştirmiştir ve şimdi bu çizgide ilerlemenin iyileştirilmesi için eylem planı geliştirilmiştir. Pécs şehrinde yaşayanlar daha çok ekonomik kalkınma üzerinde durmuşlardır, çevre ve sosyal eksende şehrin beklentilerini karşıladığını belirtmişlerdir.

Oluşturulan stratejilerde kamu yaklaşımı aşağıda özetlenmiştir.

SOSYAL KALKINMA EKSENİ	
Siz Söylediniz	Biz Dinledik
Kütahya Delegasyonu: - Her yerde hala 2010 Kültür Başkenti programından bahsediliyor. Çok iyi uygulanan bir program fakat üzerinden 10 yıl geçmiş ve yeni bir program, şehre yeni bir hareketlilik kazandırabilir. UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağına katılmak için her türlü alt yapıya sahipler. Biz de kardeş şehir olarak Pécs için olumlu oy kullanırız ve ilişkimizin iyi olduğu şehirlerle de bağlantı kurmalarını sağlar, bu şehirleri ikna etmek için çalışırız. - Türkiye’den bu destinasyona düzenlenen turlarda Pécs şehrinin ağını hiç duymuyoruz. Zigetvar, Mohaç ile komşu	Stratejik Hedef I.1 – UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağına katılmak, Pécs’i bir UNESCO şehri yapmak Stratejik Hedef II.2 – Pécs turizminin geliştirilmesi Stratejik Hedef III.1 – Pécs’in yakın çevresindeki Zigetvar, Mohaç, Villany ve Harkany gibi alanlar ile ortak ve tamamlayıcı programlar oluşturmak

bu şehre daha fazla Türk turist gelmeli ve Gazi Kasım Paşa Camii ile korunan Türk kalıntılarını daha fazla Türk ziyaret etmeli	
Sanatçılar: - Uluslararası organizasyonlarda daha etkin olmalıyız. - Şehrin sahip olduğu el sanatlarının tanıtımı için daha fazla İngilizce tanıtım materyali geliştirilmeli.	Stratejik Hedef IV.1 Dijital ve basılı medya araçları ile Pécs el sanatları çeşitliliği tanıtılmalı
Kurumlar: - Pécs'te düzenlenen sosyal faaliyetler yeterli, durumdadır. Gerek festivaller, gerekse düzenlenen diğer sosyal etkinlikler. Bu festivaller şehirdeki yaşamı güzelleştirmektedir. - Pécs'te sosyal hayatı hareketlidir ve bu hareketliliğe rağmen şehirdeki suç oranının çok düşük olması Pécs'i yaşanabilir şehir yapan en iyi özelliklerinden birisidir. - Pécs'te çok fazla yabancı öğrenci var. Bu öğrencilerin kültürlerini sergilediği mekanlar olsa, yabancı üniversite öğrencileri şehre daha fazla dinamizm kazandırabilir. - Pécs üniversitesinin yabancı öğrenci sayısının artması şehirdeki hareketliliği ve dinamizmi artırmıştır.	Pécs şehrinin mevcut ilerleme politikaları bu görüşleri destekler niteliktedir. Bu nedenle elde edilen veriye göre daha az yeni stratejik öneri geliştirilmiştir. Burada önerilen stratejiler, şehrin var olan stratejik planlarına ek olarak veya daha fazla güçlendirilmesi, öncelik verilmesi önerilen stratejilerdir. Stratejik Hedef III.1 Öğrencilerin olanaklarının artırılması ve öğrenci şehir etkileşiminin güçlendirilmesi
Öğrenciler: - Pécs şehri öğrenciler için yeterli olanaklar sunmaktadır. - Pécs Üniversitesi ile şehir etkileşimi yeterlidir. - Üniversitede yabancı öğrencilerin kabul edildiği bölümler dışındaki bölüm öğrencileri yabancı öğrencilerle yeterince ortak paylaşımda bulunmuyor. - Öğrencilere yönelik etkinliklerin sayısı artırılırsa daha iyi olabilir.	Stratejik Hedef III.1 Öğrencilerin olanaklarının artırılması ve öğrenci şehir etkileşiminin güçlendirilmesi

EKONOMİK EKSEN	
Siz Söylediniz	Biz Dinledik
Girişimciler: Küçük Ölçekli İşletmeler: - Pécs Üniversitesi şehrin ekonomik hayatını canlandırmaktadır ve özellikle yabancı öğrenci sayısının artmasının büyük fayda sağlamıştır. - Pécs'e gelen turist sayısının artması kentin ekonomisinin güçlendirecektir. Pécs şehri, sahip olduğu tarihi, kültürel potansiyeli yeterince kullanamamaktadır. Otel ve Turizm İşletmeleri: - Türkiye'li turistlerin bu bölgeyi ziyaret etmeleri için çok fazla sebep var. Türkiye'ye özel tanıtım çalışmalarının sadece yerel değil ulusal düzeyde de yapılması gerekir. - Pécs'in sahip olduğu potansiyeli yeterince değerlendirmesinin sebeplerinin başında ulaşım zorluğu gelmektedir. - Havaalanımız var ama yeterince işlevli değil - Bu bölgenin çekim merkezi yapılması gerekir yalnız Pécs değil, Pécs ve çevresi için bütüncül bir tanıtım çalışmasının yapılması gerekir. - Pécs'te 5 yıldızlı otel açığı olduğu doğrudur. 5 Yıldızlı otel yatırımı yapabilecek yatırımcılarımız da mevcut fakat bu yatırımın yapılması için kentin tanıtımına öncelik vermek gerekir. Yatırımcı, fırsatı gördüğünde yatırımını yapacaktır.	Stratejik Hedef I.2 – Yeni uluslararası ağlara katılım sağlanması – Pécs şehrinin UNESCO şehri olması Stratejik Hedef II.1 5 Yıldız ve Üstü Otel yapılması Stratejik Hedef II.2 Pécs turizminin geliştirilmesi Stratejik Hedef II.3 Bölge Havaalanı ve Otobanlar Yapılması Stratejik Hedef IV.1 Dijital ve basılı medya araçları ile Pécs el sanatları çeşitliliği tanıtılmalı
Kurumlar: - Kongre turizmi için çok elverişli bir şehir olmasına rağmen 5 yıldızlı otel olmadığı için kongre turizmi çalışmaları yürütülememektedir.	Stratejik Hedef I.2 – Yeni uluslararası ağlara katılım sağlanması Stratejik Hedef II.1 5 Yıldız ve Üstü Otel yapılması Stratejik Hedef II.2 Pécs turizminin geliştirilmesi

	Stratejik Hedef II.3 Bölge Havaalanı ve Otobanlar Yapılması
Öğrenciler: - Pécs'te yeterli iş olanakları bulunmamaktadır. - Öğrencilerin yarı-zamanlı iş bulmaları tam zamanlı iş bulmalarından daha kolaydır. - Pécs Üniversitesi çevresindeki evlerde kiralar çok hızlı bir şekilde artmaktadır.	Stratejik Hedef III.1 Öğrencilerin olanaklarının artırılması ve öğrenci şehir etkileşiminin güçlendirilmesi

ÇEVRESEL EKSEN	
Siz Söylediniz	Biz Dinledik
Girişimciler: - Şehir, çevresel altyapı açısından tüm beklentimizi karşılamaktadır. - Altyapı sorunu bulunmamaktadır. - AB Kültür Başkenti programı döneminde yapılan çevre alt yapı çalışmaları kentin kültürel ve sosyal kalkınması için yeterlidir. - Tek eksiğimiz su etkinliğinin olmamasıdır. Su sporu faaliyetinin eksikliği yaz dönemi turizm verimini düşürmektedir. Macaristan'da Akdeniz iklimine sahip olan şehrimizin bu özelliğini daha iyi kullanması, "su" olanaklarının ile zenginleştirilmesi ile mümkündür. Bütün ülke suya hasret olduğu için, Pécs şehrinde böyle bir yatırım iç turizmi de artırabilecektir. - Şehrimizin en önemli sorunu, ulaşımıdır. Budapeşte – Pécs otobanı şehrimize gelen turist sayısının artmasını sağlamıştır.	Stratejik Hedef II.3 Bölge Havaalanı ve Otobanlar Yapılması (II.2.2- Hırvatistan Sırbistan dahil komşu ülkeler ile bağlantıyı sağlayan otobanların yapılması) Stratejik Hedef II.4 Akdeniz ikliminin avantajlarından yararlanılması için su bazlı yatırımlarla turizm sezonunun uzatılması

Sanatçılar: - Şehirde alt yapı sorunu bulunmamaktadır. - Restorasyonlar yeterlidir ve yeni restore edilen tarihi binaların yaşatılması projesi ile bu yaratıcı kültürel endüstrilerin gelişmesi için yeni alt yapılar sunulmaktadır. - Sahip olduğumuz olanakların kullanılması için dijital teknolojilere yatırım yapılarak, kültürel varlıklarımızın görünürlüğünün sağlanması gerekmektedir.	Stratejik Hedef II.2 Pécs turizminin geliştirilmesi (II.2.2 Tarihi yerlerde dijital teknoloji kullanımı ile geliştirilen mobil oyun uygulamaları ile yeni ve yenilikçi turizm modellerinin geliştirilmesi. ICT Teknolojileri ile tarihi alan gezilerek, ziyaretçilere farklı deneyimler yaşamasını sağlayacak yeni uygulamalar geliştirilmesi)
Kurumlar: - Şehrin tek sorunu ulaşım sorunudur. Otobanın şehir hareketliliğine etkisi görülmüş durumdadır. Çevre ülkelerin turistlerini şehrimize çekmek için Hırvatistan, Sırbistan gibi ülkelerle otoban bağlantılarının yapılması gerekmektedir. Hiç kimse, zorlu bir yolu tercih etmiyor, ulaşım, en önemli alt yapı sorunumuzdur	Stratejik Hedef II.3 Bölge Havaalanı ve Otobanlar Yapılması (II.2.2- Hırvatistan Sırbistan dahil komşu ülkeler ile bağlantıyı sağlayan otobanların yapılması)
Öğrenciler: - Şehir genel olarak tüm beklentilerimizi karşılamaktadır. - Üniversite içinde bölümler dağınık bir yerleşkede olduğu için farklı bölümlerin öğrencileri arasında etkileşim düşüktür. Farklı bölüm öğrencilerini bir araya getiren mekânlar yapılabilir. - Bisiklet, öğrencilerin en çok tercih ettiği ulaşım aracıdır ve Pécs'in coğrafi özellikleri bisiklet kullanımı için çok uygundur. Bisiklet yolunun olmaması, bisiklet sürmeyi tehlikeli hale getirmektedir. Bisiklet yolu yapılarak, bisikletle güvenli ulaşım sağlanması gerekmektedir.	Stratejik Hedef III.1 Öğrencilerin olanaklarının artırılması ve öğrenci şehir etkileşiminin güçlendirilmesi STRATEJİK HEDEF III.2 Öğrencilere ulaşım kolaylığı sağlanması (III.2.1 Bisiklet yollarının arttırılması ve güvenliğinin sağlanması)

V.2.2 Eylem Planı

VİZYON: Pécs; Avrupa Kültür Başkenti Projesi kapsamında, bir kültür şehri olmayı büyük ölçüde başarmıştır. Avrupa Kültür Başkenti programının üzerine yeni başarılarla bu ilerlemeyi sürdürmesi gerekmektedir. Kültür şehri olmak, sürekli değişim ve yenilikliklere açık olarak yenilenmeyi zorunlu kılar ki Pécs gerçek bir Kültür şehridir. Sınırsız şehir olarak bilinen Pécs şehrinin 2000 yıllık tarih ve kültürü sınırları aşmalıdır. Şehrin turizm potansiyeli tam olarak kullanılmamaktadır ve turizm çeşitlendirilmesi zaruridir. Kongre Turizmi için çok uygun koşullara sahip olmasına rağmen Kentte 5 yıldız ve üstü özelliklere haiz konaklama tesisi mevcut değildir. Bunun ötesinde, en yakın havaalanının Budapeşte'de olması, yabancı turist sayısının %30'un üstüne çıkmamasında önemli bir unsur olarak görülmektedir. Aynı sorunun diğer bir nedeni ise Pécs'i komşu ülkelere bağlayan otobanların mevcut olmamasıdır.

STRATEJİK AMAÇ I	17 HEDEFLER İÇİN ORTAKLIKLAR		PÉCS ŞEHRİNİN YENİ ULUSLARARASI KÜLTÜR PROGRAMLARINA KATILIMININ ARTMASI		
STRATEJİK HEDEF I.1	UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağına katılmak				
ALT STRATEJİLER	STRATEJİ AÇIKLAMA	PERFORMANS GÖSTERGELERİ	DÖNEM	SORUMLU KURUM	PAYDAŞ KURUM
I.1.1	UNESCO Yaratıcı Şehirler ağına katılarak, Pécs'i bir UNESCO şehri yapmak	UNESCO Yaratıcı Şehirler ağına başvuru Pécs'in UNESCO Yaratıcı Şehirler ağına kabul edilmesi	2020 - 2022	Pécs Belediyesi	Pécs Ticaret Odası Pécs Urban Development Nonprofit Ltd. Zsolnay Cultural Heritage Management Nonprofit Ltd.
STRATEJİK AMAÇ II	TURİZM ALT YAPISI GELİŞTİRİLEREK TURİST SAYISININ ve KONAKLAMA SÜRELERİNİN ARTTIRILMASI				
STRATEJİK HEDEF II.1	5 Yıldız ve Üstü Otel yapılması				
ALT STRATEJİLER	STRATEJİ AÇIKLAMA	PERFORMANS GÖSTERGELERİ	DÖNEM	SORUMLU KURUM	PAYDAŞ KURUM
II.1.1	Kongre turizmin gelişmesi ve yüksek gelir grubuna mensup kişilerin dikkatinin çekilmesi	Açılan Otel Sayısı	2020-2022	Pécs Turizm Ajansı	Macar Turizm Ajansı Yüklenici Firmalar

STRATEJİK HEDEF II.2		Pécs turizminin geliştirilmesi			
ALT STRATEJİLER	STRATEJİ AÇIKLAMA	PERFORMANS GÖSTERGELERİ	DÖNEM	SORUMLU KURUM	PAYDAŞ KURUM
II.2.1	Türkiye’den düzenlenen turlara özel tanıtım yaparak, Pécs ve çevresindeki Türk kalıntılarını ziyaret eden tur sayısını artırmak	Pécs’e düzenlenen tur sayısı Türkiye’den gelen turlarla gelen Türk turist sayısında artış	Şubat 2020 – Eylül 2020	Pécs Belediyesi	Pécs Urban Development Nonprofit Ltd. Pécs Tourism Nonprofit Ltd. Macar Turizm Ajansı Türkiye Macaristan Konsolosluğu
II.2.2	Tarihi yerlerde dijital teknoloji kullanımı ile geliştirilen mobil oyun uygulamaları ile yeni ve yenilikçi turizm modellerinin geliştirilmesi. ICT Teknolojileri ile tarihi alan gezilerek, ziyaretçilere farklı deneyimler yaşamasını sağlayacak yeni uygulamalar	Geliştirilen uygulama sayısı Geliştirilen uygulamaların indirilme sayısı	2021 - 2024	Pécs Belediyesi	Pécs Urban Development Nonprofit Ltd. Pécs Tourism Nonprofit Ltd. Pécs Üniversitesi Kültür ve Yaratıcılık kümesi Özel sektör
STRATEJİK HEDEF II.2		Bölge Havaalanı ve Otobanlar Yapılması			
ALT STRATEJİLER	STRATEJİ AÇIKLAMA	PERFORMANS GÖSTERGELERİ	DÖNEM	SORUMLU KURUM	PAYDAŞ KURUM
II.2.1	Gelir düzeyi yüksek ve yaşlı yabancı turistin dikkatinin çekilmesi	Bölge Havaalanı	2020-2022	Pécs Belediyesi	Merkezi Hükümet ve Yüklenici Firmalar
II.2.2	Hırvatistan Sırbistan dahil komşu ülkeler ile	Yapılan Otoban Sayısı	2020-2022	Pécs Belediyesi	Merkezi Hükümet Ve Yüklenici

	bağlantıyı sağlayan otobanların yapılması				Firmalar
STRATEJİK HEDEF II.3	Pécs'in yakın çevresindeki Zigetvar, Mohaç, Villany ve Harkany gibi alanlar ile ortak ve tamamlayıcı programlar oluşturmak				
ALT STRATEJİLER	STRATEJİ AÇIKLAMA	PERFORMANS GÖSTERGELERİ	DÖNEM	SORUMLU KURUM	PAYDAŞ KURUM
II.3.1	Turistlerin Pécs'de geçirecekleri süreyi uzatmak için çevresinde ki alanda var olan kaynaklarının devreye (Sıcak su kaynakları, gastronomi, şarap tadım turları) sokulması ve turizm çeşitliliğinin sağlanması	Çevre yerleşim yerleri ile oluşturulan işbirliği protokollerinin ve düzenlenen turların sayısı	2020-2022	Pécs Belediyesi Pécs Turizm Ajansı	Komşu Belediyeler Ve Turizm Acenteleri
STRATEJİK HEDEF II.4	Akdeniz ikliminin avantajlarından yararlanılması için su bazlı yatırımlarla turizm sezonunun uzatılması				
ALT STRATEJİLER	STRATEJİ AÇIKLAMA	PERFORMANS GÖSTERGELERİ	DÖNEM	SORUMLU KURUM	PAYDAŞ KURUM
II.4.1	Şehir merkezine yakın bir konumda aquapark, hamam, olimpik yüzme havuzu gibi su bazlı etkinliklerinin yapılacağı yatırımların yapılması	Açılan tesis sayısı	2020 - 2024	Pécs Belediyesi	Ulusal ve uluslararası fon kuruluşları Özel sektör

STRATEJİK AMAÇ III	 PÉCS'İN ÖĞRENCİ ŞEHİRİ OLMA POTANSİYELİNİN ARTTIRILMASI				
STRATEJİK HEDEF III.1	Öğrencilerin olanaklarının artırılması ve öğrenci şehir etkileşiminin güçlendirilmesi				
ALT STRATEJİLER	STRATEJİ AÇIKLAMA	PERFORMANS GÖSTERGELERİ	DÖNEM	SORUMLU KURUM	PAYDAŞ KURUM
III.1.1	Yüksek kira fiyatları nedeniyle mağduru olan öğrencilere nitelik ve nicelik anlamında daha iyi koşulların sunulması	Açılan öğrenci yurdu sayısı	2020-2022	İlgili Bakanlık ve Özel Sektör	Yüklenici firmalar
III.1.2	Uluslararası Ev gibi bir yer yapılarak, uluslararası öğrencilerin kendi kültürlerini, ülkelerindeki önemli günleri kutlayabilecekleri, sürekli kullanıma açık bir mekan yaratılması	Uluslararası evin hizmete girmesi Açılan mekanda düzenlenen etkinlik sayısı	2021 – 2024	Pécs Belediyesi	Pécs Üniversitesi Büyükelçilikler
STRATEJİK HEDEF II	Öğrencilere ulaşım kolaylığı sağlanması				
ALT STRATEJİLER	STRATEJİ AÇIKLAMA	PERFORMANS GÖSTERGELERİ	DÖNEM	SORUMLU KURUM	PAYDAŞ KURUM
II.1.1	Bisiklet yollarının artırılması ve güvenliğinin sağlanması	Yapılan ve tadilat gören bisiklet yolları	2020	Pécs Belediyesi	Pécs Üniversitesi
STRATEJİK AMAÇ IV	Pécs el sanatlarının Dünya'ya yayılması				
STRATEJİK HEDEF IV.1	Dijital ve basılı medya araçları ile Pécs el sanatları çeşitliliği tanıtılmalı				
ALT STRATEJİLER	STRATEJİ AÇIKLAMA	PERFORMANS GÖSTERGELERİ	DÖNEM	SORUMLU KURUM	PAYDAŞ KURUM
IV.1.1	Pécs'in sahip olduğu zengin el sanatlarının bilinirliğinin artması için	Hazırlanan tanıtım materyali sayısı	2020 - 2021	Pécs Belediyesi	Pécs Üniversitesi Pécs Turizm Ajansı

	İngilizce dilinde kurumsal tanıtım materyallerinin sayısı artırılmalı				Pécs Ticaret Odası
IV.1.2	Dijital platformlarda yabancılara yönelik interaktif görsel video ve uygulamalar ile Pécs el sanatlarının yapımı tanıtılmalı	Hazırlanan tanıtım materyali sayısı	2020 - 2021	Pécs Belediyesi	Pécs Üniversitesi Pécs Turizm Ajansı Pécs Ticaret Odası

V.3 KÜTAHYA-PÉCS KARDEŞ ŞEHİR ORTAK KÜLTÜR STRATEJİSİ VE EYLEM PLANI

V.3.1 Stratejik Hedeflerin Belirlenmesi

Kardeş şehir kültür stratejisinin oluşturulması projenin en önemli çıktısıdır. Kardeş Şehir Kültür Stratejisi, her iki şehrin kültür şehri olarak kalkınmasını destekler nitelikte olmak zorundadır. Bu nedenle her iki şehir ayrı ayrı incelenerek, her iki şehir için stratejiler oluşturulmuştur. Kütahya ve Pécs Kardeş Şehir Kültür Stratejileri, kentlerin önceliklerine destek verecek şekilde planlanmıştır. Saha çalışmalarında katılımcılar, kardeş şehir stratejilerini belirlerken daha fazla heyecanlanmışlardır. Her iki şehrin katılımcıları, iki şehrin ortak çalışmalar ve projelerle kalkınmasını istediklerini açıkça belirtmişlerdir. Yuvarlak masa toplantılarında, geliştirilen önerilerin eylem planına dönüştürülmesi için gerekli adımlar planlanmıştır. Katılımcılar önerilerini geliştirirken bulundukları şehirlerin sosyal, kültürel ve ekonomik alt yapılarını dikkate almışlardır. Bu nedenle hızlı bir şekilde uygulanabilecek öneriler üzerinde durulmuştur. Çevresel eksen üzerinde alınabilecek önlemler için ayrı bir oturum düzenlenmesine rağmen katılımcılar, hızla hayata geçebilecek somut adımlara odaklandıkları için çevresel ekseninde daha az öneri geliştirilmiştir.

Her iki şehri ziyaret eden katılımcılar, şehirlerin sahip olduğu ortak tarihi ve kültürel birikimden etkilenmiştir. Bu nedenle geliştirilen stratejiler, şehirlerin tanıtımına odaklanmıştır (Pécs halkının Kütahya'yı, Kütahya halkının Pécs'i tanıması). Bu dokümanda belirtilen stratejilerin hayata geçmesi, her iki şehrin uzun vadede daha köklü işbirlikleri gerçekleştirmelerine olanak sağlayacak niteliktedir.

Kütahya ve Pécs şehirlerinin benzer büyüklük ve gelişmişlik özellikleri göstermesi, diğer kardeş şehir ilişkilerinden farklı bir programın uygulanmasına olanak sağlamaktadır. Kardeş şehir programlarında genellikle bir taraf alıcı, diğeri verici konumdayken, Kütahya ve Pécs şehirlerinin her biri birbirine fayda sağlayabilecek güçlü yönleri barındırmaktadır.

Oluşturulan stratejilerde kamu yaklaşımı aşağıda özetlenmiştir.

SOSYAL KALKINMA EKSENİ				
Siz Söylediniz	Biz Dinledik			
Kütahya Delegasyonu: - Kütahya’da, Macaristan için tarihi önemi büyük olan Macar Evi bulunmaktadır. Pécs şehri ile dostluğumuz çok eskiye dayanmaktadır ve yıllar önce, şehir merkezinde tek katlı sarı boyalı bir ev Kütahya evi olarak hizmet vermekteydi. Biz, Pécs şehrinde yeniden Kütahya Evi’nin yapılmasını istiyoruz. Kütahya Evi’ni, sürekli götürdüğümüz farklı sanatçılar ile yaşayan bir ev haline dönüştürebiliriz. - Pécs ve Kütahya arasında karşılıklı etkinlikler düzenlenmeli. Bu etkinliklerde Kütahya halkı Pécs’i, Pécs halkı Kütahya’yı tanımayabilecektir. - Pécs halkına Kütahya’yı; Kütahya halkına Pécs’i tanıtmak için karşılıklı çok dilli tanıtım materyalleri düzenlenmelidir. - Macaristan fahri konsolosu Kütahya’nın en önde gelen iş adamlarındandır. Pécs şehrinin gelişimine katkı sağlamak için Kütahya’nın bürokratları olarak elimizden geleni yapmaya hazırız. - İki şehir arasında iş birliğinin güçlenmesi için yerel yönetimlerin yanında merkezi hükümetin de destek vermesi gerekmektedir. Örneğin Türkiye’den Macaristan vizesi alma aşamasında yaşanan zorluklar Kütahya’lı sanatçıların hareketliliğini zorlaştırmaktadır. - Pécs’te sergi açarak Kütahya el sanatları ve zanaatlarını tanıtmaktan memnun oluruz. - Farklı içeriklerde konferans, atölye çalışmaları gibi etkinliklerde sanatçılar arasında bilgi akışı sağlanacaktır. - Pécs ve Dumlupınar Üniversitesi Erasmus Programı kapsamında iş birliği yapmaktadır fakat bu iş birliği protokolü yalnız mühendislik bölümleri arasındadır. Erasmus iş birliği programına güzel sanatlar fakültesinin de dahil edilmesi görüşülebilir. - Pécs UCCN ağına üye olursa, iki şehir arasında iş birliği UCCN ağı programı	Stratejik Hedef I.1 Ortak Faaliyetler Düzenlenmesi I.1.1 Her yıl Kütahya Dostluk Günü Etkinliklerinin ve benzer kültürel faaliyetleri düzenlenerek yerel halkın Kütahya’yı daha iyi tanınmasının sağlanması ve ziyaret etmeleri için uygun zemin hazırlanması	Stratejik Hedef I.3 Şehirlerin tanıtımlarının yapılması I.3.1 "Kütahya ve Pécs Arasında İş birliğinin Güçlendirilmesi için Kültür ve Yaratıcılığın Geliştirilmesi " projesi kapsamında oluşturulan mobil şehir rehberi uygulamasının aktif kullanılması ve geliştirilmesi	Stratejik Hedef I.4 Ortak Proje Başvuruları Yapılması I.4.2 "Culture and Creativity for Strengthening Cooperation between Kütahya and Pécs" isimli Projenin saha çalışmaları sırasında tespit edilen ihtiyaç, beklenti ve öncelikler çerçevesinde yeni projeler geliştirilmesi	Stratejik Hedef III.1 Öğrenci ve Akademisyenler arasında kurulacak iş birlikleri doğrultusunda sürdürülebilir kültür programlarının oluşturulması III.1.1 Üniversitelerde "Türk ve Macar Kültür Merkezleri" kurulması ve bu merkezler aracılığıyla "Türk ve Macar Kültür Haftaları" düzenlenmesi III.1.3 Tematik Konferanslar Düzenlenmesi III.1.4 Ortak Proje Başvuruları Yapılması

çerçevesinde de geliştirilebilecektir.	
Pécs Delegasyonu: - Kütahya, çok derin bir tarihi, kültürel birikime sahip olan bir şehir. Buraya gelmeden önce Kütahya'nın sahip olduğu bu değerleri hiç bilmiyorduk. İki şehri arasında bu i şbirliği, kültürün yanında gastronomiyi de içermeli. Pécs'te düzenlenen etkinliklerle Kütahya'nın sahip olduğu değerler tanıtılmalı - Kütahya, Pécs'te hali hazırda düzenlenen uluslararası festivallere katılım sağlayabilir 2020 yılında düzenlenecek festivaller için iletişim kurulmalı. - Pécs'te uluslararası yazarların Pécs anılarını yazdığı "Pécs Yazarları" projesi kapsamında Kütahya'lı yazarlar çağrılarak, hızlı bir şekilde iş birliği sağlanabilir. - Kütahya'nın tarihi konaklarında yer gösterilirse, Pécs'ten Kütahya'ya sergi açmak için gelebiliriz. - Kütahya'nın çok değerli sanatçı, zanaatkar ve seramik porselen fabrikaları bulunmaktadır. Pécs Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi öğrencilerinin staj, değişim programı gibi programlar ile Kütahya'nın tarihi, kültürel birikimlerinden yararlanmalarını isteriz. Kütahya Dumlupınar Üniversitesinin talebi doğrultusunda benzer çalışmalar Pécs'te de düzenlenebilir. - Pécs ile Kütahya arasında etkileşimin güçlendirilmesi için hazırlanması planlanan mobil uygulama aktif kullanılmalı. Bu uygulama, geliştirilerek şehir rehberi uygulamasından daha fazla içerik sunmalı ortak duyurular, online eğitim programları gibi içeriklerle zenginleştirilmeli	Stratejik Hedef I.1 Ortak Faaliyetler Düzenlenmesi I.1.2 Pécs'de faaliyet gösteren Writers in Residence isimli kuruma Kütahya'dan sanatçıların yollanması Stratejik Hedef I.3 Şehirlerin tanıtımlarının yapılması I.3.2 Çok Dilli Tanıtım Materyalleri hazırlanıp dağıtımlarının sağlanması I.3.3 Yerel ve/veya ulusal basın üzerinden Pécs ve Kütahya ile ilgili yayımlar yapılmasının sağlanması Stratejik Hedef III.1 Öğrenci ve Akademisyenler arasında kurulacak iş birlikleri doğrultusunda sürdürülebilir kültür programlarının oluşturulması III.1.2 Özellikle Güzel Sanatlar Fakültelerinde öğrenci ve Akademisyen değişim programlarının hayata geçirilmesi III.1.3 Tematik Konferanslar Düzenlenmesi III.1.4 Ortak Proje Başvuruları Yapılması
Diğer Kurumlar: - Kardeş şehir programları uluslararası ilişkilerde kent diplomasisi kavramı ile uluslararası ilişkilerin geliştirilmesine ve kardeş şehirlerin kalkınmasında önemli rol oynamaktadır. Bu çerçevede Kütahya ve Pécs arasındaki ilişkinin kurumsallaşarak devam etmesi ve kültür	Stratejik Hedef IV.1 Kütahya ve Pécs Kardeş Şehir Stratejilerinin kolayca uygulanmasının sağlanması için Proje'nin Merkezi hükümetlere tanıtımlarının sağlanması ve desteklerinin istenmesi IV.2.1 Proje'nin Merkezi hükümetlere

başlığı odağında ilerlemesi iyi bir uygulama örneği olabilir.	tanıtımlarının sağlanması ve desteklerinin istenmesi
- Kütahya ve Pécs arasındaki kardeş şehir ilişkisinin geliştirilmesi için Türkiye'deki Pécs'in diğer kardeş şehri Beyoğlu Belediyesi de dahil edilerek geliştirilebilir. Bu çerçevede düzenlenen uluslararası etkinliklere Kütahya'nın katılımı da katkı sağlayacaktır. - Pécs şehri, Türk tarihinde önemli yeri olan diğer şehirlere de komşudur ve bu bölgede Türk turistlerin sayısını artırmak için çalışmalarımız bulunmaktadır. Her iki şehir de bu çerçevede yeni fikirler geliştirmelidir.	IV.2.2 Türk ziyaretçilere vize kolaylığı sağlanması

EKONOMİK EKSEN	
Siz Söylediniz	Biz Dinledik
Girişimciler: Kütahya Delegasyonu: - Odalar olarak üyelerimiz için Pécs'te sergi, kültürel etkinlik gibi organizasyonlara katılım sağlamayı isteriz. - Oda üyelerimizin bazıları Pécs'te bir satış noktası oluşturmaya isteklidir bu konuda çalışmalar yürütülebilir, karşılıklı satış noktaları oluşturulabilir. - İki şehir arasında turizmin geliştirilmesi, iki şehir arasında ticaretin gelişmesini de sağlayacaktır.	Stratejik Hedef I.2 Kurumsal Merkezler Oluşturulması I.2.1 Evliya Çelebi Merkezi ve Seyahat Ajandası oluşturularak yerel halkın Türkiye'yi ve Kütahya'yı daha iyi tanımasının sağlanması ve Kütahya ve çevresinin bir turizm destinasyonu olarak kabulünün sağlanması I.2.3 Her iki şehirde Kültür Kafeleri ve Satış Noktaları oluşturularak yerel halkların birbirlerinin kültürlerini içselleştirmelerinin ve ticari ilişkilerin canlanmasının sağlanması Stratejik Hedef I.3 Şehirlerin tanıtımlarının yapılması I.3.1 "Kütahya ve Pécs Arasında İş birliğinin Güçlendirilmesi için Kültür ve Yaratıcılığın Geliştirilmesi " projesi kapsamında oluşturulan mobil şehir rehberi uygulamasının aktif kullanılması ve geliştirilmesi
Pécs Delegasyonu: - Her iki şehrin Ticaret Odası üyeleri arasında bir eşleşme veri tabanı	Stratejik Hedef II.1 Ticari iş birliklerinin geliştirilmesi II.1.1 Ticaret Odaları arasında veri tabanı

hazırlayarak iş birliği yapabilecek şirketler buluşturulabilir. - Kütahya Ticaret Odası her yıl Pécs'te düzenlenen B2B toplantılarına aktif katılarak üyelerinin Macaristan'da iş yapma potansiyelini artırabilir. Kütahya'da düzenlenecek B2B toplantılarına da biz iştirak edebiliriz. - Türkiye'de küme kurmak zorlu bir süreç fakat Macaristan'da kurulu olan kümelere Kütahya'da bulunan Odalar, STK'lar ve/veya şirketler katılabilmektedir. Pécs'teki kümeler incelenerek, Kütahya'dan gelen üyelik başvurularını kolaylaştırabiliriz. - Ticari iş birliklerinin sonuç vermesi için her iki şehrin bilinirliğinin artması gerekmektedir. Bu nedenle çok dilli tanıtım materyalleri hazırlanmalıdır. - Basın, ticari iş birliklerini artırmak için itici güç rolü üstlenebilir. Farklı platformlarda şehirlerin haberleri duyurulmalı, bu uygulama düzenli ve kurumsal işleyiş ile gerçekleştirilmelidir. -	oluşturulması II.1.2 Pécs'teki Yaratıcı Endüstriyel kümelere üyeliğin sağlanması ve Küme aracılığıyla Dünya'daki benzer uygulamalar konusunda deneyim kazanılması II.1.3 Karşılıklı olarak B2B toplantılarının ve Atölye Çalışmalarının Yapılması II.1.5 Ortak Proje Başvuruları Yapılması Stratejik Hedef I.3 Şehirlerin tanıtımlarının yapılması I.3.2 Çok Dilli Tanıtım Materyalleri hazırlanıp dağıtımlarının sağlanması I.3.3 Yerel ve/veya ulusal basın üzerinden Pécs ve Kütahya ile ilgili yayımlar yapılmasının sağlanması
--	---

ÇEVRESEL EKSEN			
Siz Söylediniz	Biz Dinledik		
Kütahya Delegasyonu - Pécs şehri, çevre alt yapısını tamamlamış bir şehir olarak görünmektedir. - Avrupa Kültür Başkenti programı çerçevesinde şehre yapılan yapısal yatırımlar şehrin görünümünü çok güzelleştirmiştir. - Pécs şehri, bozulmamış tarih binaları ile tipik bir Avrupa kültür kenti görünümünü vermektedir.	Stratejik Hedef I.2	Kurumsal	Merkezler
	Oluşturulması		
	I.2.2	Kossuth Müzesi (Macar Evi) Projesi'nin genişletilmesi ve böylece yerel halkın Macaristan'ı ve Pécs'i daha iyi tanımasının sağlanması ve Pécs ve çevresinin bir turizm destinasyonu olarak kabulünün sağlanması	
	I.2.3	Her iki şehirde Kültür Kafeleri ve Satış Noktaları oluşturularak yerel halkların	

- Gazi Kasım Paşa Camisinde yapılan düzenleme ile Pécs, “Sınırsız Şehir” algısını fiziki ortama yansıtmayı başarmıştır. Hilal üzerine hac ve cami içinde Kuran-ı Kerim’in ilk ayetini yazmaları ile sahip olduğu tüm kültürel değerlere gösterdiği saygıyı kanıtlamaktadır - Her iki şehirde ortak fiziki mekanlar yaratılarak iki şehrin tarihi ve kültürel değerleri daha iyi anlatılmalıdır.	birbirlerinin kültürlerini içselleştirmelerinin ve ticari ilişkilerin canlanmasının sağlanması Stratejik Hedef IV.1 Kütahya ve Pécs Kardeş Şehir Stratejilerinin kolayca uygulanmasının sağlanması için Proje'nin Merkezi hükümetlere tanıtımlarının sağlanması ve desteklerinin istenmesi IV.2.1 Proje'nin Merkezi hükümetlere tanıtımlarının sağlanması ve desteklerinin istenmesi
Pécs Delegasyonu: - Kossut Müzesi Macaristan tarihi için çok önemli bir yapıttır ve bu müzenin çevresinde Pécs şehrinin el sanatlarının ve kültürel değerlerinin sergilendiği bir alan oluşturulabilir. Bu çerçevede iki şehrin iş birliği fiziki ortamda da yer bulacaktır. - Hem Kütahya’da ve hem de Pécs’te yıllardır korunmuş olan birçok tarihi ve doğal güzellik bulunmaktadır. İki şehrin turizm acenteleri ile iş birliği yapılarak, iki ülke arasında hareketliliğin artması sağlanabilir.	Stratejik Hedef I.2 Kurumsal Merkezler Oluşturulması I.2.2 Kossuth Müzesi (Macar Evi) Projesi'nin genişletilmesi ve böylece yerel halkın Macaristan'ı ve Pécs'i daha iyi tanımasının sağlanması ve Pécs ve çevresinin bir turizm destinasyonu olarak kabulünün sağlanması Stratejik Hedef II.1 Ticari iş birliklerinin geliştirilmesi II.1.5 Turizm Acentaları arasında iş birlikleri oluşturularak ortak programlar düzenlenmesi

V.3.2 Eylem Planı

VİZYON: Kütahya ve Pécs 1975'ten beri kardeş şehirlerdir. Pécs ve Kütahya'nın yerel yönetimleri, ortak hedefler için destekleyici belgeleri imzalamış olsalar da bu iki şehir başarılı bir kardeş şehir modelini oluşturamamıştır. İki şehir başarılı bir kardeş şehir programının yürütülmesi için çok fazla ortak noktaya sahiptir. Mevcut kardeş şehir uygulamalarında yalnız bir taraf bilgi transferi yapar durumdayken, bu iki şehir birbirinden yararlanabileceği bir model oluşturabilir. Bu yönüyle, Dünya’da örnek oluşturabilecek bir modelin yaratılması mümkündür. Bu Proje çerçevesinde yapılan çalışmalar gerek Pécs’de ve gerekse de Kütahya’da yaşayan insanların ve yöneticilerin sürdürülebilir anlamda işbirliğinin oluşturulması anlamında hevesli olduklarını göstermiştir. Şehirlerin sahip olduğu alt yapının üzerine bu sinerji ile yenilikçi bir kardeş şehir modeli öngörülmüştür.

STRATEJİK AMAÇ I		17 HEDEFLER İÇİN ORTAKLIKLAR		BELEDİYELER ARASI İŞ BİRLİĞİNİN GÜÇLENDİRİLMESİ		
STRATEJİK HEDEF I.1		Ortak Faaliyetler Düzenlenmesi				
ALT STRATEJİLER	STRATEJİ AÇIKLAMA	PERFORMANS GÖSTERGELERİ	DÖNEM	SORUMLU KURUM	PAYDAŞ KURUM	
I.1.1	Her yıl Kütahya Dostluk Günü Etkinliklerinin ve benzer kültürel faaliyetleri düzenlenerek yerel halkın Kütahya'yı daha iyi tanınmasının sağlanması ve ziyaret etmeleri için uygun zemin hazırlanması	Hayata geçirilen etkinlik sayısı	İlki 2020 yılında olmak üzere	Pécs Belediyesi	Pécs'deki tüm paydaş kurumlar	
I.1.2	Pécs'de faaliyet gösteren Writers in Residence isimli kuruma Kütahya'dan sanatçıların yollanması	Kuruma gönderilen sanatçı sayısı Ziyaret sırasında geliştirilen eser sayısı	2020 ve sonrası	Writers in Residence	Tüm paydaş kurumlar	
STRATEJİK HEDEF I.2		Kurumsal Merkezler Oluşturulması				
ALT STRATEJİLER	STRATEJİ AÇIKLAMA	PERFORMANS GÖSTERGELERİ	DÖNEM	SORUMLU KURUM	PAYDAŞ KURUM	
I.2.1	Evliya Çelebi Merkezi ve Seyahat Ajandası oluşturularak yerel halkın Türkiye'yi ve Kütahya'yı daha iyi tanınmasının sağlanması ve Kütahya ve çevresinin bir turizm destinasyonu olarak kabulünün sağlanması	Oluşturulan Merkez ve Kapasitesi	2020-2022	TİKA Pécs Üniversitesi Pécs Belediyesi	Kütahya Belediyesi Kütahya Üniversitesi	

I.2.2	Kossuth Müzesi (Macar Evi) Projesi'nin genişletilmesi ve böylece yerel halkın Macaristan'ı ve Pécs'i daha iyi tanınmasının sağlanması ve Pécs ve çevresinin bir turizm destinasyonu olarak kabulünün sağlanması	Yenilenen Merkez ve Kapasitesi	2020-2022	Kütahya Belediyesi	Pécs Belediyesi Pécs Turizm Ajansı
I.2.3	Her iki şehirde Kültür Kafeleri ve Satış Noktaları oluşturularak yerel halkların birbirlerinin kültürlerini içselleştirmelerinin ve ticari ilişkilerin canlanmasının sağlanması	Oluşturulan kafelerin ve satış noktalarının sayıları ve verilen hizmetlerin içeriği	2020-2022	Kütahya Belediyesi / Pécs Belediyesi	İlgili paydaş kurumlar
STRATEJİK HEDEF I.3	Şehirlerin tanıtımlarının yapılması				
ALT STRATEJİLER	STRATEJİ AÇIKLAMA	PERFORMANS GÖSTERGELERİ	DÖNEM	SORUMLU KURUM	PAYDAŞ KURUM
I.3.1	"Kütahya ve Pécs Arasında İş Birliğinin Güçlendirilmesi için Kültür ve Yaratıcılığın Geliştirilmesi " projesi kapsamında oluşturulan mobil şehir rehberi uygulamasının aktif kullanılması ve geliştirilmesi	Mobil uygulamayı indiren kişi sayısı Mobil uygulamaya eklenen içerik sayısı Mobil uygulamaya eklenen modül sayısı	Ocak 2020 ve sonrası	Pécs ve Kütahya Belediyeleri	Her iki şehirdeki tüm paydaş kurumlar
I.3.2	Çok Dilli Tanıtım Materyalleri hazırlanıp dağıtımlarının sağlanması	Hazırlanan tanıtım materyallerinin sayısı ve içeriği	2020 yılı ve sonrası	Pécs ve Kütahya Belediyeleri	Tüm paydaş kurumlar

		Dağıtım yapılan yerlerin sayıları Dağıtılan materyallerin sayıları			
I.3.3	Yerel ve/veya ulusal basın üzerinden Pécs ve Kütahya ile ilgili yayımlar yapılmasının sağlanması	Yerel ve Ulusal Basın kuruluşları aracılığı ile çıkartılan haber sayıları ve içerikleri	2020 yılı ve sonrası	Pécs ve Kütahya Belediyeleri	Tüm paydaş kurumlar
STRATEJİK HEDEF I.4	Ortak Proje Başvuruları Yapılması				
ALT STRATEJİLER	STRATEJİ AÇIKLAMA	PERFORMANS GÖSTERGELERİ	DÖNEM	SORUMLU KURUM	PAYDAŞ KURUM
I.4.1	"Culture and Creativity for Strengthening Cooperation between Kütahya and Pécs" isimli Projeyi tamamlayıcı nitelikte yeni Projeler için ortak çalışmaların başlatılması	Başvurulan Proje Sayısı Kabul Edilen Proje Sayısı	2020	Pécs ve Kütahya Belediyeleri	Tüm paydaş kurumlar
I.4.2	"Culture and Creativity for Strengthening Cooperation between Kütahya and Pécs" isimli Projenin saha çalışmaları sırasında tespit edilen ihtiyaç, beklenti ve öncelikler çerçevesinde yeni projeler geliştirilmesi	Başvurulan Proje Sayısı Kabul Edilen Proje Sayısı	2020 ve sonrası	Pécs ve Kütahya Belediyeleri	Tüm paydaş kurumlar

STRATEJİK AMAÇ II	8 İNSANA YAKIŞIR İŞ VE EKONOMİK BÜYÜME	17 HEDEFLER İÇİN ORTAKLIKLAR	TİCARET ODALARI ve DİĞER MESLEK ÖRGÜTLERİ ARASINDA İŞ BİRLİĞİ OLUŞTURULMASI		
STRATEJİK HEDEF II.1	Ticari iş birliklerinin geliştirilmesi				
ALT STRATEJİLER	STRATEJİ AÇIKLAMA	PERFORMANS GÖSTERGELERİ	DÖNEM	SORUMLU KURUM	PAYDAŞ KURUM
II.1.1	Ticaret Odaları arasında veri tabanı oluşturulması	Oluşturulan Sektörel Veri Tabanları Veri tabanları aracılığıyla başlayan ticari görüşmelerin sayısı Görüşmelerin sonucunda başlatılan ticari ilişkilerin sayıları	2020 ve sonrası	Pécs Ticaret Odası, Kütahya Ticaret Odası, Kütahya Esnaf Ve Sanatkarlar Odası	Tüm paydaş kurumlar
II.1.2	Pécs'teki Yaratıcı Endüstriyel kümelere üyeliğin sağlanması ve Küme aracılığıyla Dünya'daki benzer uygulamalar konusunda deneyim kazanılması	Ağa üye ülkelerdeki faaliyetlere katılım sayısı Başlatılan ortak çalışmaların sayısı Vizyon çerçevesinde geliştirilen yeni ürün sayısı	2020 ve sonrası	Pécs Yaratıcı Kültürel Endüstri Küme	Tüm paydaş kurumlar
II.1.3	Karşılıklı olarak B2B toplantılarının ve Atölye Çalışmalarının Yapılması	Halihazırda düzenlenmekte olan B2B toplantılarına ve Atölye çalışmalarına katılım sayısı	2020 ve sonrası	Kütahya ve Pécs Ticaret Odaları, Kütahya Esnaf ve Sanatkarlar Odası	Tüm paydaş kurumlar

		İşbirliği doğrultusunda düzenlenen B2B toplantıları ve Atölye çalışmalarının sayısı			
II.1.4	Turizm Acentaları arasında işbirlikleri oluşturularak ortak programlar düzenlenmesi	Pécs ve çevresi ve Kütahya ve Çevresi için hazırlanan özel programlar Bu programlardan faydalanan kişi sayısı	2021 ve sonrası	Kütahya Turizm ve Kültür İl Müdürlüğü Pécs Turizm Ajansı	Tüm paydaş kurumlar
II.1.5	Ortak Proje Başvuruları Yapılması	Özellikle kültür endüstrisinin gelişimine katkı sağlanması amacıyla geliştirilen Proje sayısı Hibe almaya hak kazanan Proje Sayısı	2021 ve sonrası	Kütahya ve Pécs Ticaret Odaları	Tüm paydaş kurumlar
STRATEJİK AMAÇ III				ÜNİVERSİTELER ARASINDA KALICI İŞ BİRLİKLERİ OLUŞTURULMASI	
STRATEJİK HEDEF III.1	Öğrenci ve Akademisyenler arasında kurulacak iş birlikleri doğrultusunda sürdürülebilir kültür programlarının oluşturulması				
ALT STRATEJİLER	STRATEJİ AÇIKLAMA	PERFORMANS GÖSTERGELERİ	DÖNEM	SORUMLU KURUM	PAYDAŞ KURUM
III.1.1	Üniversitelerde "Türk ve Macar Kültür Merkezleri" kurulması ve bu merkezler aracılığıyla "Türk ve Macar Kültür Haftaları" düzenlenmesi	Oluşturulan merkezler Düzenlenen etkinliklerin sayısı Etkinliklere katılanların sayısı	2020 ve sonrası	Pécs ve Dumlupınar Üniversiteleri	Tüm paydaş kurumlar

III.1.2	Özellikle Güzel Sanatlar Fakültelerinde öğrenci ve Akademisyen değişim programlarının hayata geçirilmesi	Düzenlenen değişim programı sayısı ve alanı Değişim programlarından faydalananların sayısı	2020 ve sonrası	Pécs ve Dumlupınar Üniversiteleri	Tüm paydaş kurumlar
III.1.3	Tematik Konferanslar Düzenlenmesi	Düzenlenen uluslararası konferans sayısı Katılımcıların sayısı (Yabancı ve Ulusal olarak)	2020 ve sonrası	Pécs ve Dumlupınar Üniversiteleri	Tüm paydaş kurumlar
III.1.4	Ortak Proje Başvuruları Yapılması	Yapılan Proje Başvuru Sayısı Hibe kazanan Proje sayısı	2021 ve sonrası	Pécs ve Dumlupınar Üniversiteleri	Tüm paydaş kurumlar
STRATEJİK HEDEF IV		MERKEZİ HÜKÜMETLERİN DESTEKLERİNİN SAĞLANMASI			
STRATEJİK HEDEF IV.1	Kütahya ve Pécs Kardeş Şehir Stratejilerinin kolayca uygulanmasının sağlanması için Proje'nin Merkezi hükümetlere tanıtımlarının sağlanması ve desteklerinin istenmesi				
ALT STRATEJİLER	STRATEJİ AÇIKLAMA	PERFORMANS GÖSTERGELERİ	DÖNEM	SORUMLU KURUM	PAYDAŞ KURUM
IV.2.1	Proje'nin Merkezi hükümetlere tanıtımlarının sağlanması ve desteklerinin istenmesi	Merkezi hükümet temsilcilerine yapılan ziyaret sayısı	2019 ve sonrası	Kütahya ve Pécs Belediyeleri	İlgili bakanlıklar
IV.2.2	Türk ziyaretçilere vize kolaylığı sağlanması	Vize alma süresinin kısalması Daha uzun süreli vizelerin verilmesi	2020	Türkiye’de bulunan Macaristan Konsolosluğu	Dış İşleri Bakanlıkları, Kütahya ve Pécs Belediyeleri

VI. SONUÇ

Kütahya Belediye'sinin başvurusunu yaptığı, Pécs Belediyesi'nin ve Kütahya Tanıtım Vakfı'nın ortağı olduğu bu Projenin amacı; Kütahya ve Pécs Belediyeleri arasında, sürdürülebilir iş birliğini ve deneyim paylaşımını teşvik edilmesidir. Proje kapsamında karşılıklı olarak gerçekleştirilen çalışma ziyaretleri, atölye çalışmaları, yuvarlak masa toplantıları, mülakatlar ve anket çalışmaları sonucunda tüm paydaş gruplara ulaşılmıştır. Yapılan çalışmalar bağlamında tabandan tavana doğru bir tarama gerçekleştirilerek yerel halkların, yerel yönetimlerin ve ilgili tüm paydaş kurumların ihtiyaç ve beklentileri saptanmış, var olan sorunlara yönelik çözümlerin doğrudan hedef gruplar tarafından belirlenmesi için uygun zemin yaratılmıştır.

Elde edilen nitel ve nicel veriler değerlendirilerek yaklaşık 20 sayfada ve 3 bileşende (Kütahya için Kültür Stratejisi ve Eylem Planı, Pécs için Kültür stratejisi ve Eylem Planı, Kütahya ve Pécs Kardeş Şehir Kültür stratejisi ve Eylem Planı) hazırlanan kültür stratejileri ve eylem planları hazırlanmıştır. Belirlenen bazı stratejilerin hayata geçirilmesine yönelik ilk adımların Proje sonlanmadan önce atılması hem Proje'nin başarısının ve hem de tarafların iyi niyetlerinin göstergesidir. Söz konusu kültür stratejilerine ve eylem planlarına geçilmeden önce atılan ilk adımlar aşağıdaki gibidir:

1. Kütahya Kültür Stratejisi ve Eylem Planı'nın 1 No.lu strateji kapsamında öngörülen ve IV.1.1 No.lu maddede değinilen geniş katılımlı icraat komitesi, T.C Kütahya Belediyesi bünyesinde 01.10.2019 tarihi itibarı ile Kütahya Kültür ve Sanat Dokümantasyon Merkezi adıyla kurulma girişimleri başlamıştır.
2. Kütahya Kültür Stratejisi ve Eylem Planı'nın, Kütahya'nın öğrenen şehir olma potansiyelinin artırılması şeklinde verilen 4 No.lu strateji kapsamında belirtilen sanatçı -zanaatkar akreditasyon sisteminin oluşturulması ve zanaatkarlara yönelik eğitim programlarının düzenlenmesi amacıyla Dumlupınar Üniversitesi ve duayen sanatçıların iş birliği ile bir çalışma başlatılarak söz konusu programların içerikleri ve uygulama koşulları belirlenmiştir.
3. Kütahya, Kültür Stratejisi ve Eylem Planı'nın 1.2 No.lu başlığı altında öngörülen uluslararası kurumlarla iş birlikleri oluşturulması ve 1.3 No.lu başlık altında öngörülen ulusal ve uluslararası hibe programlarına yeni başvurular yapılmasına ilişkin stratejiler bağlamında, Kütahya Belediyesi, UCLG-MEWA'ya ortaklık prosedürleri ve yeni projelerle ilgili görüşmeleri başlatmıştır.
4. Kütahya Pécs Kardeş Şehir Kültür Stratejisi ve Eylem Planı'nın ortak faaliyetler düzenlenmesini öngören 1.1 No.lu stratejik hedefi bağlamında, Pécs'te her yıl "Kütahya Dostluk Günü Etkinlikleri" düzenlenmesi amacıyla Kütahya Belediyesi yetkilileri, Yunus Emre Enstitüsü Koordinatörü Yakup Gül ile temasa geçerek prosedürleri başlatmıştır.
5. 5-Kütahya Pécs Kardeş Şehir Kültür Stratejisi ve Eylem Planı'nın, Öğrenci ve Akademisyenler arasında kurulacak iş birlikleri doğrultusunda sürdürülebilir kültür programlarının oluşturulmasına ilişkin 3.1 No.lu stratejisi bağlamında, Dumlupınar Üniversitesi ile Pécs Üniversitesi arasında görüşmeler başlatılmıştır.
6. Proje kapsamında her iki şehir arasında ortak tarih ve kültürü görünür kılan ortak mobil şehir uygulaması geliştirilmeye başlamıştır. Bu uygulamanın aktif kullanılması, iki şehir arasında sürekli etkileşimi sağlayabilecek bir fırsat sunmaktadır.

Projenin anahtar kelimesi katılımıcılık olarak belirlenmiştir. Proje süresince bütün faaliyetler bu ilkedan ayrılmadan uygulanmıştır ve herkesin katılımı sağlanarak stratejiler oluşturulmuştur. Ortak akıl, ortak hedef ve vizyon çerçevesinde buluşan proje katılımıcısı tüm kurum kuruluşlar ve kişilerin görüşleri yansıtılmıştır.

VII. REFERANSLAR

- 1- A New European Agenda for Culture: Communication from the commission to the European Parliament, the European Council, The Council, the European Economic and Social Committee and Committee of the regions, SWD (2018) 167 final.
- 2- Farago Laszlo, Urban Regeneration in a 'City of Culture': The Case of Pécs, Hungary, European Spatial Research and Policy, Vol 19, Number 2, 2012.
- 3- Borderless City: european Capital of Culture-Pécs-2010
- 4- Summary Report of the Cross-border Bike Project: Cycling tourism in the Hungary-Croatia border area, South Transdanubian Regional Development Agency, 2014
- 5- 'An attempt at socia- economic regeneration through culture in a Central European city: The case of Pécs', Institute for Regional Studies Centre for Economic and Regional Studies Hungarian Academy of Sciences, Discussion Papers No:94, 2014.
- 6- Aubert, Antal. Marton, Gergely. Raffay, Zoltan. Impacts of the European Capital of Culture: Title of Pécs on the city tourism. Geographica Timisiensis, vol. XXVV,nr 1, 2015.
- 7- Report of the Rolling Workshop within the framework of Cultural Policies and activities for Sustainable Learning Cities, Communities, Regions, University of Pécs, Faculty of Adult Education and Human Resource Development, Pécs, 2015.
- 8-Programme Presentation of Pilot Cities for 2006-2019, Culture in Sustainable Cities: Learning with Culture 21 Actions, UCLG CGLU, Culture 21.
- 9- Learning City Developments in the city of Pécs, Hungary, Unesco Institute for Lifelong Learning, Pécs City of Culture, Learning Cities Networks, Pascal International Organization, Pécs Municipality, 2017.
- 10- Agenda 21 for Culture, United Cities and Local Governments-Committe on Culture, No.1,2,3, 2006.
- 11- Investment Opportunities in Baranya County, Chamber of Commerce and Industry of Pécs,2017.
- 12- Cultural Creativ Industry Cluster, Creative Cities, Central Europe Cooperating for Success, European Union European Regional Development Fund, 2017.
- 13- Kütahya'ya Değer Katanlar, Zafer Kalkınma Ajansı, Kütahya, 2018
- 14- TR33 Bölge Planı (2014-2023), Zafer Kalkınma Ajansı, 2018
- 15-Kütahya Gezi Rehberi, KÜTAV, 2019
- 16-Gezici, H.S., Kocaoğlu, M., Türkiye'de ve Dünya'da Kardeş Şehir Uygulamaları, ÇYYD, Cilt 27, Sayı 2, 2018.
- 17-Kütahya, Kütahya Valiliği, İl Kültür Turizm Müdürlüğü, 2017